ARSEN LÜPEN

HARİKULÂDE MACERALAR

Cilt: 4

Maurice Leblanc'ın şaheserleri

ARSEN LÜPEN

Harikulâde Maceralar

Terceme eden :
Selâmi İzzet

OTUZ TABUTLU ADA

AKŞAM MATBAASI
1934

Kulübede bir ceset vardı (Sahife: 1064)

Veronik ilerledi

OTUZ TABUTLU ADA

Birinci Kısım

Veronik

BAŞLANGIÇ

Harp her şeyi öyle altüst etti, ki bir kaç sene evvelki mahut Hergömon rezaletini pek az kimse hatırlar.

Hadiseyi kısaca anlatalım:

1902 haziranında Brötanyanın megalitik abideleri hakkındaki tetkikatı ile şöhret bulan M. Antuan Hergömon, kızı Veronikle ormanda gezerken, dört kişinin taarruzuna uğradı. Yüzüne bir kamçı yedi ve yere düştü.

Kısa bir mücadeleden sonra Veronik, arkadaşları arasında güzel Veronik diye maruf olan kız, bir otomobile bindirildi ve otomobil,

Sen-Klu tarafına doğru yol aldı.

Kızı kaçırmışlardı. Ertesi gün mesele anlaşıldı. Fena şöhret sahibi bir Polonyalı, kral ailesine mensup olduğunu söyliyen kont Aleksi Varski, Veroniki seviyor, Veronik te onu seviyordu. Kızın babası onu ret, hattâ bir kaç defa da tahkir etmişti. Bunun üzerine kont, Veronike haber vermeden, onu kaçırmıştı.

Antuan Hergömon hadit, suratsız, acayip, hasis bir adamdı. Kötü huyu ile kızını bedbaht etmişti. Bu hadiseden sonra, açıktan açığa, intikamını fena alacağını söyledi.

İzdivaca müsaade etti. Düğün, iki ay sonra Niste yapıldı. Ertesi sene, heyecan uyandıran havadisler alındı. M. Hergömon, kinini unutmamış, intikamını almıştı. Kızı doğurunca, çocuğu kaçırmış, Villö franşta, yeni satın aldığı bir yata binip gitmişti.

Deniz fırtınalıydı. Yat, İtalya sahillerinde battı. Dört tayfasını bir kayık kurtardı. Onların ifadelerine göre, Mösyö Hergömonla çocuk boğulmuştu.

Veronik, babasile çocuğunun öldüğüne kanaat getirdikten sonra, bir manastıra kapandı.

Hadise bundan ibarettir. On dört sene sonra, korkunç ve harikulâde bir maceraya sebebiyet verdi. Başlangıcı, inanılmıyacak kadar garabetlerle dolu olmasına rağmen, macera hakikattir. Harp, hayat şeraitini değiştirdi. Bu anlatacağımız vekayi gibi, harbin haricinde cereyan eden vakalar da, o büyük haileden ilham alıyorlar, gözlerde, gayri tabiîleşiyor, gayri makulleşiyor, hattâ bazan mucizeleşiyorlar... Halbuki bu hadisat çok basittir. Doğruluğunun meydana çıkması için, hakikatin kuvvetli ışığı kâfidir...

— 1 —

Boş] Kulübe

Bir mayıs sabahı, Brötanyanın göbeğindeki Fauet köyüne, bir araba ile, gümüşü elbiseli, yüzü kalın peçeli bir kadın geldi. Yüzündeki peçeye rağmen, kadının çok güzel olduğu görülüyordu.

Bu kadın, köyün belli başlı otelinde çabuk çabuk kahvaltı etti. Öğleden sonra, otel sahibine valizlerini bıraktı, köy hakkında izahat aldı, çıktı.

Köyün bitiminde, iki yol ağzına geldi. Yollardan biri Kemperleye, öteki Kempere gidiyordu. Bu yoldan yürüdü. Bir yaylaya indi, bir yamaca çıktı, sağda bir taş gördü. Taşta: Lokrif. 3 kilometre, yazılı idi.

«İşte burası» diye söylendi.

Etrafına bakındı, aradığını göremeyince şaştı. Acaba edilen tarifi iyi anlıyamamış mıydı?

Yanında kimseler yoktu. Göz alabildiğine uzanan vadilerde de kimseler yoktu. İlkbaharın yeşillikleri arasında bir şato yükseliyordu. Bu şato köye yakındı. Bütün pencereleri kapalıydı. Tam öğle zamanı, kiliselerin çan sesleri duyuldu. Sonra gene derin sessizlik ortalığı kapladı.

Kadın çayıra oturdu, cebinden bir mektup çıkardı, sahifelerini açtı.

İlk sahifenin başında şu firma vardı.

Dütreyi Ajansı
Müşavere Bürosu
Mahrem Malûmat
Sır çıkmaz

Altında şu adres:

«Madam Veronik. Modistra. Bözanson».

Okudu:

«Madam,

«Mayıs 1917 tarihli mektubunuzu aldım, havale ettiğiniz iki mesele ile yakından ve zevkle alâkadar oldum. Bundan on dört sene evvel, hayatınızı altüst eden hadiselerde, size nasıl yardım ettiğimi unutamam. Muhterem pederiniz Mösyö Antuan Hergömonla sevgili oğlunuz Fransuanın ölümünü ben tahkik ettim ve ben meydana çıkardım. Bu, meslekimin ilk muvaffakıyeti idi. O tarihten sonra, her işte muvaffak oldum.

«Sizin arzunuz üzerine, kocanızın kininden ve doğruyu söyliyelim, aşkından sizi kurtarıp manastıra sokan da benim. Manastırda yaşamıyacağınızı anlayınca, size Bözansonda, mütevazi bir modistralık bulan da benim. Zevk sahibi idiniz. Yaşamak için çalışmak mecburiyetinde idiniz. Muvaffak olacaktınız. Oldunuz.

«Şimdi meşgul olduğumuz iki meseleye gelelim.

«Evvelâ birinci mesele. Söylediğine göre kral evlâdı, evrakına göre Polonyalı olan kocanız Aleksi Vorski ne oldu? Sözü uzatmıyacağım. Harpte, şüpheli eşhasla beraber, Karpantra üsera garnizonuna götürüldü. Oradan kaçtı. İsviçreye geçti. Sonra gene Fransaya geldi. Casusluk cürmile idama mahkûm edildi. O sefer gene kaçmağa muvaffak oldu. Fontenblo ormanında kayboldu ve nihayet bir bıçak altında can verdi. Katilin kim olduğu anlaşılamadı.

«Size ihanet eden bu adamdan ne kadar nefret ettiğinizi ve bunları doğru olup olmadıklarını tahkik edemeden gazetelerde esasen okuduğunuz için, açıkça bildiriyorum.

«Bunlar doğrudur. Delilleri var, Gördüm. Aleksi Vorski Fontenbloda gömülü.

«Size şimdi bu ölümün garip cihetlerini anlatayım. Vorski çok akıllı ve sağlam iradeli bir insandı. Fakat aklı yerinden oynamıştı. Batıl itikatlara inanıyor ve bu yüzden çığrından çıkıyordu. Bir falcının söyledikleri onu perişan etmişti. Ona falcı: «Kral evlâdı Vorski, seni bir dostun öldürecek ve karın çarmıha gerilecektir, haça mıhlanacaktır» demiş. Çarmıha gerilmek, haça mıhlanmak modası geçti. Bu cihetten rahatım. Fakat Vorskinin bıçak altında can verişine ne dersiniz?

«Ne ise, bunları geçelim de, meseleye gelelim...»

Veronik bir müddet mektubu dizlerinin üstüne bıraktı. Dütreyin küstah cümleleri, soğuk lâübaliliği izzeti nefsini incitiyor, Aleksi Vorskinin korkunç yüzü gözlerinden gitmiyordu. Bu korkunç adamın hatırasile ürperdi. Sonra kendini topladı ve okumağa devam etti:

«Meseleye gelelim. İkinci mesele daha mühimdi. Sizce çok mühimdi. Vaziyeti hülâsa edelim.

«Bundan üç hafta evvel, sürdüğünüz ömrün vakur ve size lâyık yeknesaklığını bozdunuz. Atelyenizde çalışan terzileri sinemaya götürdünüz. Filmin ismi: *Bröton efsanesi* idi. Vaka, bir yol kenarında, metruk bir kulübenin önünde cereyan ediyordu. Filimde bu kulübenin rolü yoktu. Aksesuara dahil değildi. Tesadüfen filim orada çevrilmişti. Fakat bir şey gözünüze çarptı. Eski, harap kapının üstünde elle üç harf yazılmıştı:

V' d'H. Bu üç harf, genç kızken, yazdığınız mektuplara attığınız imza idi. On dört senedenberi, bir kere bile bu imzayı kullanmadınız.

«Veronik d'Hergömon!.. Buna şüphe yoktu. Majüskül H dan apostrofla ayrılan miniskül d. H harfinin altındaki çizgi, aynen sizin genç kızlık imzanızdı.

«Madam bu garip tesadüf, sizi gene benim yardımımdan müstağni bırakamadı. Emirlerinize daima amadeyim. Bu işi eydana çıkaracağıma da emindiniz.

«Emin olmakta haklıydınız madam.

«Sözü bermutat uzatmıyacağım.

«Madam, Paristen akşam ekspresine bininiz ve Kemperleye geliniz. Oradan araba ile Fauet köyüne gidiniz. Eğer vaktiniz olursa kahvaltıdan evvel veya sonra, Sent-Barb kilisesini ziyaret ediniz. Bröton efsanesi filmi bu kilise münasebetile çevrilmiştir. Sonra yaya olarak Kemper yolunu takip ediniz. Lokrife giden dar yolun biraz ilerisinde, kapısında imzanız olan kulübe vardır. İçi bomboştur. Döşemesi bile yoktur. Çürümüş bir tahta, kanape vazifesi görüyormuş. Çatısı delik deşik. Her halde filmin tesadüfen bu kulübenin önünde çevrildiğine eminim. Şunu da ilâve edeyim, ki filim geçen eylûlde çevrilmiş. Kulübedeki imza, sekiz ay evvel atılmış demektir.

«İşte madam vazifemi yaptım. Bunları ne emeklerle, ne zahmetler çekerek öğrendiğimi yazık, ki anlatamam. Meslekim mânidir. Çektiklerimi bilseydiniz, bu hizmetime mukabil yalnız beş yüz frank istememi gülünç bulurdunuz.

«Hürmetlerimin kabulü...»

Veronik kâğıtları katladı, uzun bir müddet düşünceli durdu. İzdivacının ilk günlerini acı acı düşündü. Vorskiyi sevmesi, başına felâket getirmişti. Babası bu yüzden ölmüştü, oğlu bu yüzden ölmüştü... Filvaki o adamın aşkına mukabele etmemişti, babasını, Vorskinin intikamından korumak için evlenmeğe razı olmuştu, amma, ne olursa olsun, o adamı sevmişti. İlk zamanlar, yüzüne baktığı zaman heyecandan sararmıştı... Şimdi vicdan azabı duyuyordu.

«Haydi bakalım, diye söylendi, buraya hayal kurup ağlamağa gelmedim.»

Tecessüse kapılarak, öğrenmek, görmek merakile Bözansondaki uzletinden çıkmıştı, buraya gelmişti.

«Lokrife giden dar yolun biraz ilerisinde...»

Veronik ileriledi ve bir ağaçlığın ortasında, kulübeyi gördü.

Yaklaştı, Dikkatle baktı. Yazı, yağmurla silinmişti. Filimde görüldüğü kadar net değildi, fakat gene görünüyordu, altında Mösyö Dütreyin bahsetmediği başka bir

şey daha gördü. Bir ok ve bir rakam. Dokuz rakamı.

Heyecanı artıyordu. Harfler, imzasını taklit etmek istenerek yazılmamıştı. Amma, kendi imzasıydı. Bu imzayı, ömründe ilk defa ayak bastığı Brötanyanın göbeğindeki metruk bir kulübenin kapısına kim atmıştı?

Veronikin hayatta kimsesi yoktu. Genç kızlık hayatı, ailesinin arka arkaya ölmelerile sönüp gitmişti. Nasıl oluyordu da, genç kızlık imzası kalıyordu? Hem neden bu imza buraya atılmıştı? Bu ne demekti?

Veronik kulübenin etrafında dolaştı. Başka hiç bir yazı yoktu. Ağaçların gövdelerine de bir şey kazılmamıştı. Mösyö Dütrey kulübeye girmiş, bir şey görmemişti. Amma kendisi de gözile görmek istedi.

Kapının tokmağı tahtaydı. Çevirdi. Fakat garip değil mi?... Kapıyı açmak için, maddî değil, manevî bir kuvvet sarfetmesi lâzım geldi. Kapıyı açamıyordu.

«Ne oluyorum, diye söylendi, neden açmıyorum?...»

Açtı.

Korku ile haykırdı. Kulübede bir ceset vardı. Cesedi gördü ve cesedin bir elinin yokluğunu da gördü. Adamın bir eli yoktu.

Bu bir ihtiyardı. Beyaz sakalı yelpaze gibi açılmış, saçları boynuna kadar uzamıştı. Dudakları mor, yüzü siyahtı. Veronik zehirlenmiş olduğunu tahmin etti. Yarası yoktu. Sade bileğinin yarası görünüyordu. Eli, tam bileğinden bir kaç gün evvel kesilmişti. Elbiseleri temiz, fakat çok eskiydi.

Veronik, gözleri yerinden uğramış, bu manzaraya bakıyor ve söyleniyordu:

«Ölmüş... Birini öldürmüşler...»

Birdenbire aklına bir şey geldi. Belki de adam ölmemişti. Elini uzattı, fakat buz gibi tene dokunur dokunmaz çekti.

Bu hamle ile kendini topladı. Fauete gitmesi, jandarmaya haber vermesi lâzımdı.

Cesedi muayene etti. Hüviyetini meydana çıkaracak bir şey aradı.

Cepler boştu. Elbisesinde, çamaşırlarında işaret yoktu. Birdenbire, tahta kanapenin altında bir kâğıt gözüne ilişti. Kâğıt katlanmış, bükülmüş, buruşturulmuştu.

Kâğıdı aldı, açtı. Elleri titredi:

«Aman yarabbi...» diye haykırdı.

Bütün gayretini topladı. Daha iyi görmeğe, anlamağa çalıştı...

Böyle bir müddet durdu. Gözleri bulanıktı. Kalın bir sis tabakası altında kırmızı bir resim gördü. Bu resimde dört kadın, dört haça mıhlanmışlardı.

Resimdeki ilk kadın kendisiydi! Buna şüphe yoktu. Kendi resmini tanımıştı. Şüpheye mahal de yoktu. Haçın gövdesine, başının üs-

tüne imzası atılmıştı: V. d'H: Veronik d'Hergömon!...

İliklerine kadar ürperdi. Kendini kulübeden dışarı attı ve yüzü koyun yere düştü, bayıldı.

* * *

Veronik, güçlü kuvvetli, dinç bir kadındı.

Baygınlığı uzun sürmedi. Üç dört dakika sonra kendine geldi.

Kalktı, kulübeye döndü. Kapının önünde yere attığı kâğıdı aldı ve bu sefer dikkatle ve anlamağa çalışarak baktı.

Evvelâ manasız, daha doğrusu kendisi için manasız olan bazı teferrüata baktı. Solda, on beş satır harf vardı. Bunlar tamamlanmamış cümlelerdi.

Bazı yerlerde, kelimeler okunuyordu.

Okudu:

«*Haça mıhlanmış dört kadın*».

Biraz ötede:

«*Otuz tabut...*» Son satırda şu idi:

«*Hak-taşı ya hayat ya ölüm verir.*»

Yanda kırmızı ve siyah mürekkeple çizilmiş bir çerçeve. Kırmızı ile çizilmiş iki mezar. Bir tabut ve tabutun üstünde bir çelenk.

Diğer tarafta resimler ve bu resimlerin arasında, Haça gerilmiş dört kadın.

Bu kadınların kıyafetleri, Brötanya köylülerinin kıyafetleriydi.

Orta yerde, belli başlı resim vardı.

Bu kadının elleri ve ayakları çivilenmemiş, bağlanmıştı. Üstünde uzun bir kefen vardı. İşte bu resim kendi resmiydi. Yirmi yaşındaki resmi idi. Saçları beline kadar sarkıyordu. Başının üstünde V. d'H harfleri vardı.

Veronik uzun uzun maziyi düşündü. Bu muammayı biraz aydınlatacak bir hatıra aradı. Bir şey bulamadı. Gördüğü resimler, okuduğu sözler ona hiç bir şey ifade etmiyordu.

Kâğıdı yırttı, rüzgâra savurdu. Son parça uçup gittikten sonra kararını verdi. Cesedi itti, kapıyı kapadı, köye döndü.

Bir saat sonra köy muhtarı, jandarma kumandanı ve bir alay müteccessisle kulübeye geldiği zaman, boş buldu.

Ceset yok olmuştu.

Bu öyle inanılmıyacak bir şeydi ki... Ve Veronik, altüst olan muhakemesile, sorulanlara cevap veremiyecekti. Aklından şüphe edeceklerini anladı. Meseleyi uzatmaktan, üstünde ısrar etmekten vazgeçti. Otelci orada idi, şimendifer istasyonu olan en yakın köyü sordu. Bir an evvel Parise gitmek için can atıyordu.

Bir araba istetti. Hatırından Rospardan ve Skaer isimleri kalmıştı.

Rasgele yürümeğe başladı. Yol

uzadıkça uzuyordu. Veronik yürüyordu. Yanından arabası geldiği halde binmiyor, yorularak avunmak istiyordu.

Yaylâlara indi, yamaçlara tırmandı. Başından geçenleri düşünmüyordu bile. Mazisi canlanıyordu. Bu maziden de ödü patlıyordu. Vorski tarafından kaçırılması, babasının, oğlunun ölümü çok feci şeylerdi.

Bözansondaki sakin hayatını özledi. Uzletine kavuşması ve rahatından ayrılmaması lâzımdı.

Skaer, köyüne gelmeden biraz evvel, Rospordeme ayrılan yolun başında, yıkık bir evin, tek duvarını gördü.

Bu duvara, tebeşirle bir ok çizilmiş ve ucuna 10 rakamı yazılmıştı.

Altında üç harf vardı: V. d'H.

— 2 —

Bahrimuhit kıyısında

Veronikin haleti ruhiyesi birdenbire değişti. Fena mazisinden fışkıran tehlikeden ne kadar ürkerek, korkarak kaçmağa niyet etti ise, önünde açılan korkunç yolu sonuna kadar takibe de o kadar kuvvetli bir irade ile karar verdi.

Bu değişikliğe sebep oklardı. Bu oklar bir istikamet gösteriyordu. On rakamı, bu istikametin onuncu noktası idi. Muayyen bir noktadan başlamış, muayyen bir noktada bitecekti.

Acaba bunlar, birine yol göstermek istiyen başka biri tarafından mı çizilmişti? Bunun ehemmiyeti yoktu. Elverir, ki bu iz, Veroniğin anlamak istediği şeyi göstersin. Trajik vakai arasında, genç kızlık imzasının ne münasebeti vardı?

Arabaya bindi, arabacıya ağır ağır Respordeme çekmesini söyledi.

Aldanmamıştı. Daha iki yerde imzasını ve 11, 12 rakamlarını gördü.

Respordende yattı. Ertesi günü tetkikatına devam etti.

12 rakamını bir mezarlık duvarında buldu. Konkarnova doğru yürüdü. Köye gelinciye kadar başka işaret görmedi.

Geri röndü ve bütün gününü beyhude yere aramakla geçirdi.

Ertesi günü silik bir 13 rakamı ona Fenan istikametini gösterdi. Gene işaretlere nazaran yolunu değiştirdi. Kırlara çıktı.

Nihayet dört gün sonra Bahrimuhite geldi. Kendini büyük Begdeil plâjında buldu.

İki gece köyde kaldı. Sorduğu

suallere hiç bir cevap alamadı. Bir sabah, plâjdaki kayalıklarda dolaştı, sahilden biraz uzaklaştı. İki çınar arasında, büyük, sivri, oyuk bir kaya gördü. Bu kayanın mağarası bir zamanlar kolculara mesken olmuştu. Bu kayada harfler ve 17 rakamı vardı.

Ok yoktu. Altta bir nokta vardı. İşte bu kadar.

Mağarada üç kırık şişe, boş konserve kutuları buldu.

«Burası son merhale. Burada karın doyurmuşlar.»

Bir aralık, biraz ötede bir koy gözüne ilişti. Koyda petrol ile işliyen bir kano vardı.

Koydan doğru gelen sesler duydu. Bir kadın ve bir erkek sesi. Olduğu yerden ihtiyar bir adam gördü. Adamın elinde erzak torbaları, kutular vardı. Onları yere bıraktı:

— Honorin kadın seyahatin iyi geçti mi?

— Mükemmel.

— Nereye gittiniz?

— Parise... Sekiz gün kaldım... Efendimin işlerini gördüm.

— Geldiğine memnun musun?

— Çok.

— İşte bak Honorin kadın gemin yerinde duruyor. Her sabah gelip ziyaret ettim. Bu sabah örtüsünü kaldırdım... Yolu gene süratli mi?

— Süratli.

— Ne de yaman gemicisiniz Honorin kadın... Bir gün kim derdi ki gemicilik edeceksiniz...

— Harp bu. Bütün gemiciler adamızdan gittiler. Ötekiler balıkta. Hem eskisi gibi on beş günde bir vapur da yok.

— Petrolu nasıl buluyorsunuz?

— İhtiyat petrolum vardı.

— Eh, ben artık gidiyorum. Bunları yüklemem lâzım mı?

— Lâzım değil.

Adam tekrar etti:

— Eh, ben artık gideyim, bir daha sefere gene görüşürüz Honorin kadın. Paketleri evvelden hazırlarım.

Uzaklaştı ve uzaktan sesledi:

— Adanızın ucundaki kayalara dikkat edin... Tevekkeli değil, ismi kötü çıkmış! Tevekkeli değil, otuz tabutlu ada diyorlar! Güle güle Honorin kadın!...

Köşeyi döndü, kayboldu.

Veronik ürpedi. Otuz tabut! Resimlerin bulunduğu kâğıtta okuduğu şey.

Eğildi. Kadın paketlerin, torbaların bir kısmını kanoya götürdü. Sonra diğerlerini almak üzere geri döndü. Üstünde Brötanyalı köylülerin esvabı, başında kadife kordelâ ile büyük bir fiyonga vardı.

Veronik mırıldandı:

«Resimlerdeki kadınların kıyafeti!...»

Köylü kadın kırk yaşlarında bir kadındı. Teni güneşten ve rüzgârdan kavrulmuştu. Kara gözleri zeki bakışlıydı. Tatlıydı. Boynunda kalın bir altın kordon vardı.

Paketleri taşırken hafiften şarkı söylüyordu. İşini bitirdikten sonra durdu, enginlere baktı. Ufuklara siyah bulutlar toplanmıştı. Buna aldırış etmedi, şarkısını daha hızlı sesle söylemeğe başladı. Söylediği bir ninni idi.

Ana ninni söylüyor,
Yavrucuğuna diyor:
«Ağlama sen ağlama,
Melekler ağlar sonra...
Melekler gülsün diye,
Bir gülüş ver hediye...
Kollarını kavuştur,
Allaha dua et dur...»

Bitiremedi. Karşısında Veroniki gördü. Genç kadın sararmıştı, titriyordu.

Köylü kadın şaşaladı:

— Ne istiyorsunuz?

Veronik, ürperen bir sesle:

— Bu şarkıyı kimden öğrendiniz? dedi... Kim öğretti size bu ninniyi?... Bu ninniyi annem söylerdi... Anam Savualıydı... Bu şarkıyı Savualılar söyler... Anam öldükten sonra bu ninniyi bir daha işitmedim... Bunun için bilmek istiyorum...

Sustu. Brötanyalı hayretle kadına bakıyordu. O da bir şeyler sormak üzere idi...

Veronik tekrar etti:

— Bu şarkıyı size kim öğretti?

Honorin kadın:

— Oradan biri, dedi.

— Orası neresi?

— Bizim ada.

— Otuz tabutlu ada mı?

— Oraya öyle derler. İsmi Sarek adasıdır.

Bir müddet daha bakıştılar. İkisinde de konuşmak, anlaşmak arzusu vardı.

Bir anda, biribirlerine düşman olmadıklarını hissettiler.

Veronik konuştu:

— Affedersiniz, fakat hayatta öyle garip tesadüfler, öyle havsala almaz hadiseler oluyor ki...

Kadın başile tastik etti, Veronik devam etti:

— Havsala almaz, garip şeyler oluyor. Ben bu sahile neye geldim biliyor musunuz? Bunu size anlatmalıyım. Belki siz bana izah edebilirsiniz... Bir tesadüfle ilk defa Brötanyaya geldim. Metruk bir kulübenin kapısında, on dört, on beş senedir kullanmadığım imzamı gördüm... Sonra ayni imzayı ve seri halinde devam eden rakamlarla oklar gördüm. Onların işaret ettiği yolu yürüdüm, buraya geldim.

— Burada da imzanız var mı? Nerede?

— Şu sivri kayada.

— Buradan göremiyorum. İmzanız nedir?

— V. d'H.

Honorin irkildi. Kemikli yüzü gerildi, heyecanlandı. Dişlerinin arasında mırıldandı:

— Veronik... Veronik d'Hergömon...

— İsmimi biliyor musunuz?.. Demek ismimi biliyorsunuz?..

Honorin, kadının iki elini tuttu, gözlerinin içine baktı. Yüzü gülüyordu. Gözleri yaşardı.

— Matmazel Veronik... Madam Veronik... Demek Veronik sizsiniz?... Çok şükür yarabbi!...

Veronik şaşalamıştı:

— İsmimi biliyorsunuz demek?.. Kim olduğumu biliyorsunuz?... Öyle ise bu muammayı bana anlatabilirsiniz.

Uzun bir sessizlikten sonra Honorin dedi ki:

— Size hiç bir şey anlatamam. Çünkü ben de anlamıyorum.. Amma beraber ararız. Söyleyin bakayım, o köyün ismi ne idi?

— Fauet.

— Bilirim... Kulübe nerede idi?

— Köyden on kilometre ötede.

— İçine girdiniz mi?

— Girdim. Asıl facia o zaman başladı. Bu kulübede...

— Ne vardı söyleyin...

— Beyaz sakallı, beyaz uzun saçlı bir ihtiyarın cesedi vardı. O gözü ömrüm oldukça unutmıyacağım... Onu öldürmüşler, zehirlemişlerdi muhakkak...

Honorin dikkatle dinliyordu. Fakat bu cinayet ona bir şey ifade etmedi:

— Kiminmiş bu ceset?

— Köyden muhtarı, jandarmayı alıp kulübeye geldiğimiz zaman ceset meydanda yoktu.

— Meydanda yok muydu?... Kim kaldırmış?

— Bilmiyorum.

— Bundan başka da bir şey biliyor musunuz?

— Hiç bir şey bilmiyorum... İlk girdiğim zaman kulübede bir resim buldum. Kâğıdı yırttım attım amma, resimler kâbus gibi hatırımda... dört kadın haçlara çivilenmişti. Kadılnardan biri bendim... Ötekilerin başında, sizin başınızdaki gibi kordelâ vardı.

Honorin, şiddetle Veronikin ellerini sıktı:

— Ne diyorsunuz haça çivilenmiş dört kadın mı?

— Evet. Otuz tabut diye de yazılmıştı. Sizin adanın ismi.

— Susunuz, susunuz... Bunlardan bahsetmeyiniz. Bunlardan bahsetmek günahtır... Bahsetmiyelim... Hele biraz daha zaman geçsin... Gelecek sene... Düşünürüz...

Korkudan zangır zangır titriyordu. Birdenbire diz çöktü, duaya başladı. Veronik susmuş duruyordu.

Nihayet kadın kalktı:

— Bütün bunlar korkunç, dedi. Fakat vazifemiz değişmemiştir. Tereddüt caiz değildir.

Ve ciddî ağır bir sesle:

— Benimle beraber adaya gelmelisiniz, dedi.

Veronik irkildi:

— Oraya, sizin adanıza mı?...

Honorin tekrar genç kadının ellerini tuttu ve gizli düşünceleri, ifade etmek istemediği bir çok bildikleri olduğunu anlatan bir sesle konuşmağa başladı:

— İsminiz sahiden Veronik d'Hergömon mu?

— Evet.

— Babanızın ismi?

— Antuan d'Hergömon.

— Sözde Polonyak, Vorski isminde birine vardınız değil mi?

— Evet, Aleksi Vorski.

— Sizi kaçırdı, babanızla darıldınız, onunla sonra evlendiniz değil mi?

— Evet.

— Ondan bir çocuğunuz oldu?

— Evet, oğlum Fransua.

— Onu tanımadınız, babanız kaçırdı değil mi?

— Evet.

— Babanızla oğlunuz bir vapur kazasında boğuldular mı?

— Evet, ikisi de öldü.

— Ne biliyorsunuz?

Veronik bu suale şaşmadı:

— Tahkikat yaptırdım. Resmî tahkikat neticesi de öldükleri sabit oldu. Kurtulan dört tayfa öldüklerini söylediler.

— Yalan söylemediklerine nasıl emin oldunuz?

Bu sefer Veronik şaştı:

— Neden yalan söylemiş olsunlar?

— Para mukabili.

— Onlara bu yalan için kim para verdi?

— Babanız.

— Yok canım. Babam öldü.

— Ne malûm?

Veronikin hayreti arttı, mırıldandı:

— Ne demek istiyorsunuz?

— Acele etmeyin. Bu dört tayfanın isimlerini biliyor musunuz?

— Biliyordum unuttum.

— İsimlerinden Brötanyalı olduklarını hatırlıyor musunuz?

— Galiba... Evet amma bundan ne çıkar?

— Siz Brötanyaya gelmediniz, fakat babanız çok sık gelirdi. Hattâ ananızın sağlığında gelip oturdu. O zaman burada bir çok kimseler ile tanışmıştır. O dört tayfanın kendi adamları olduğunu düşünün. Bu macera için onları kullanmıştır. Farzediniz, ki evvelâ babanızla oğlunuzu İtalya limanlarından birine bıraktılar. Fevkalâde iyi yüzücü idiler, sahile yakın bir yerde yatı batırdılar. Farzediniz ki...

Veronik, artan bir heyecanla:

— Bu adamlar yaşıyorlar, dedi.

— İkisi, bir kaç sene evvel öldü. Kendi ecellerile öldüler. Üçüncüsü Magenok isminde bir ihtiyardır. Sarekte görürsünüz. Dördüncüsünü

biraz evvel gördünüz. Bu işten aldığı para ile Beg-Meilde bir bakkal dükkânı açtı.

Veronik titriyordu:

— Onunla derhal konuşabilirim. Haydi oraya gidelim.

— Neden?.. Ben ondan fazla bilirim.

— Demek biliyorsunuz?..

— Sizin bilmediğiniz her şeyi biliyorum. Her sualinize cevap verebilirim. Sorunuz.

Veronik asıl sormak istediği suali soramıyordu. Hakikatten, meydana çıkacak hakikattan ürküyordu.

— Anlamıyorum... Babam bu işi neden yaptı?. Neden kendini ve oğlunu öldü zannettirdi?

— Babanız intikam alacağına yemin etmişti.

— Vorskiden intikam alacaktı?.. Benim günahım neydi?

— Kocanızı seviyordunuz. Onun eline geçtikten sonra, kaçacağınız yerde evlendiniz... Bunu kendine alenî tahkir addetti. Babanızı bilirsiniz, hadittir, kincidir... Kendi dediği gibi, müvazenesizdir..

— Peki, sonra ne oldu?

— Sonra vicdan azabı başladı... Sizi her tarafta aradı. Ben dört bucağı gezdim. Manastıra gittim. Çıkmıştınız. Gittiğiniz yeri bilen yoktu.

— Gazetelere ilân vereydiniz...

— Bir defa, kapalı bir ilân verdik. Biri cevap verdi, randevuya kim geldi bilir misiniz Vorski... O sizi hâlâ seviyor ve sizi arıyordu, babanız korktu ve bir daha ilân vermedi.

Voronik susuyordu. Başı dönmüş, kayalardan birine oturmuştu.

Mırıldandı:

— Babamdan, bugün hâlâ sağmış gibi bahsediyorsunuz.

— Babanız sağ.

— Sanki onu sık sık görüyorsunuz...

— Her gün görüyorum.

— Amma oğlumdan bahsetmiyorsunuz... O sağ değil mi? Öldü mü?

Honorin gülümsüyordu, Veronik yalvardı:

— Kuzum doğru söyleyin..

Honorin kolunu Veronikin boynuna attı.

— Eğer benim güzel Fransuam ölmüş olsaydı, bütün bunları size söyler miydim.

Kadın kendinden geçti:

— Yaşıyor mu?.. Oğlum sağ mı?

— Aslan gibi bir genç. Bastığı yeri titretiyor. İftihar edebilirim, çünkü onu ben büyüttüm.

Veronik, başını ihtiyar kadının omuzuna koydu. Kadın:

— Ağlayın, dedi. Açılırsınız. Bunlar tatlı göz yaşlarıdır. Artık eski günlerin acısı kalmadı. Ben köye gideyim. Elbette valiziniz vardır. Beni tanırlar. Alıp gelirim, gideriz.

Yarım saat sonra, ihtiyar kadın uzaktan görününce, Veronik el salladı:

— Çabuk olun... Ne kadar yavaş yürüyorsunuz? Kaybedecek vaktimiz yok.

Honorin telâş etmedi ve cevap vermedi. Yüzü gülmüyordu.

Veronik sordu:

— Gitmiyor muyuz?. Ne oldunuz, değiştiniz.

— Hayır, değişmedim.

— Öyleyse çabuk olunuz da gidelim.

Geri kalan torbalarla valizleri kanoya koydular. Honorin, Veronikin önüne dikildi:

— Resimdeki haça çivilenmiş kadınlardan biri siz olduğunuza emin misiniz?

— Eminim... Esasen başımda ismimin harfleri vardı.

— Tuhaf şey... Korkunç şey...

— Neden?... Beni eskiden tanıyanlardan biri, alay olsun diye bu resimleri yapmış olacak... Maziyi canlandırmış...

— Beni düşündüren mazi değil, istikbal.

— İstikbal mi?

— Falcının sözlerini hatırlayınız.

— Anlamıyorum.

— Vorskiye bir falcı sizin hakkınızda ne demişti...

— Bunu da mı biliyorsunuz?

— Biliyorum. Bu resmi ve daha sizin bilmediğiniz şeyleri düşündükçe tüylerin ürperiyor.

Veronik bir kahkaha attı:

— Bunun için mi beni adaya götürmek istemiyorsunuz?

— Gülmeyiniz, insan cehennemin alevlerini görürken gülmez.

Köylü kadın, bunları söylerken gözlerini yumdu, haç çıkardı. Sonra konuştu:

— Anlıyorum, benimle alay ediyorsunuz. Benim için, cine, periye inanan bir kadın diyorsunuz. Hiç inanmam diyemem. Fakat orada... Orada öyle hakikatler var, ki insanın gözüne batar. Eğer kendinize itimat ettirebilirseniz size Magönok anlatır.

— Magönok ta kimdir?

— Dört tayfadan biri. Oğlunuzun eski bir dostudur. Ona, o da baktı. Magönok babanızdan da, âlimlerden de fazla bilir. Amma buna rağmen.

— Buna rağmen...

— Buna rağmen o daha ilerisini, bilinmemesi lâzım geleni bilmek istedi.

— Ne yaptı?

— Elile, anlıyor musunuz elile - bunu bana kendi anlattı - lâyetenahînin karanlığına dokunmak istedi. Oraya el uzattı.

— Ya...

— Evet. Ve elleri alevlerden yandı. Bir yara açıldı. Gözlerimle gördüm. Kanser yarası gibi bir şeydi... Öyle azap, öyle ıztırap çekti ki...

— Çekti ki

— Nihayet acıya dayanamadı, bir balta aldı ve sağ elini bileginden kesti.

Veronik ürperdi. Fauetteki ceset gözlerinin önüne geldi.

— Sağ elini mi kesti?... Emin misiniz?

— Evet. Tam bundan on gün evvel. Benim gideceğim gün... Neye sordunuz?

— Kulübede gördüğüm ve biraz sonra ortadan kaybolan cesedin sağ eli kesikti.

Honorin yerinden sıçradı. Gözleri yerinden uğradı, dudakları takallûs etti:

— Ne dediniz?... Evet, evet, doğru... Uzun beyaz saçlı, yelpaze gibi sakallı bir ihtiyar değil mi?... Aman yarabbi...

Sesi hızlı çıktı diye korktu, etrafına baktı. Gene haç çıkardı ve usulca mırıldandı:

— Söylemişti... Evvelâ kendisinin ölmesi lâzımmış... Magönok hem maziyi, hem de istikbali okumasını bilirdi. Kimsenin görmediği, göremediği şeyleri görürdü. «İlk kurban ben olacağım Honorin, derdi. Ben öldükten, yani ben de öldükten sonra, efendi de ortadan yok olacak.»

Veronik te usulca sordu:

— Efendisi kimdi?

Honorin doğruldu, yumruklarını sıktı:

— Onu müdafaa edeceğim. Babanızı kurtaracağım. İkinci kurban o olmıyacak. Hayır, vaktinde yetişeceğim. Bırakınız gideyim.

— Beraber gideceğiz.

Honorin yalvardı:

— Rica ederim ısrar etmeyin. Bu akşam, yemekten evvel, babanızla oğlunuzu buraya getiririm...

— Amma neden?

— Orası çok tehlikelidir... Babanız için, bilhassa sizin için tehlikeli. Dört haçı unutmayın. O haçlar oraya dikilecek... Oraya gitmeniz caiz değil... Ada, melûn bir adadır.

— Ya oğlum?

— Onu bugün, bir kaç saat sonra görürsünüz.

Veronik asabî asabî güldü:

— Bir kaç saat sonra!... On dört senedir oğlum yok. Hayatta olduğunu öğreniyorum ve bana «bekle!» diyorsunuz. Bir saat bile beklemem. Ölüm tehlikesini göze alıyorum.

Honorin genç kadının yüzüne baktı. Sözünden dönmiyeceğini anladı. Tekrar haç çıkardı:

— Mukadderat ne ise o olur! dedi.

Bindiler. Eşyaların ortasına oturdular. Honorin motörü işletti. Kayalıklar arasında yol aldılar.

— 3 —

Vorskinin oğlu

Veronik, bir sandığın ucuna oturmuş, gülümsüyordu.

Bu gülüş, müterreddit, çekingen, endişeli, son fırtınadan kalan bulutları yarıp süzülmeğe çalışan güneşin huzmelerini andıran bir gülüştü. Amma, gene de mesuttu...

Bu gülüş, bu saf, vakur, mahcup çehreye de yakışıyordu.

Veronikin, şakakları beyazlaşmış kara saçları, ensesine toplanmıştı. Benzi mattı. Gözleri, gök mavisiydi. Boyu uzun, omuzları geniş, endamı mevzundu.

Biraz kalınca sesi, oğlundan bahsederken inceliyor, şakıyordu. Ve Veronik te yalnız oğlundan bahsediyordu. Honorin arada sırada bahsi değiştiriyor ve söyleniyordu:

— İki şey var, ki anlıyamadım. Sizi Fauetten buraya, tam benim karaya yanaştığım yere kadar getiren o işaretleri kim çizdi? Demek, ki Fauetten, Sarek adasına bir gelen olmuş. Sonra baba Magönok adadan nasıl çıktı? Acaba çıktı mı? Yoksa cesedini mi çıkardılar? Nasıl çıkarabildiler?

— Bunu düşünmeğe değer mi?

— Elbette. On beş günde bir kere, yalnız ben Beg-Meille Pon-l'Abbeye giderim. Benden başka iki kayık ta, daha yukarılara, Odi-yerne giderler? Magörnok nasıl gitti? İntihar mı etti? Eğer intihar etseydi, cesedi yok olmazdı.

Veronik yalvardı:

— Kuzum, bunların ehemmiyeti yok. Şimdilik ehemmiyetsiz bunlar. Fransuadan bahsedelim. Sareke ne zaman ve nasıl geldi?

Honorin, kadının yalvarmalarına dayanamadı, anlattı:

— Sizden kaçırıldıktan bir kaç gün sonra, onu Magörnok kucağında getirdi. Babanız ona dersi vermişti. Bize, bu çocuğu kendisine ecnebi bir kadının verdiğini ve kadının da öldüğünü söyledi. Ben o zaman Pariste çalışıyordum. Geldiğim zaman oğlunuz koca çocuk olmuştu. Ondan sonra babanızın hizmetine girdim. Magönokun kızı öldükten sonra, çocuğu yanımıza aldık.

— Ne ismi ile?

— Fransua ismi ile... Babanızı Antuan diye tanırdık. Babanıza büyük baba derdi.

Veronik endişe ile sordu:

— Huyu nasıl?

— O cihetten merak etmeyin. Hiç babasına çekmemiş. Büyük babasına da çekmemiş. Munis, sevimli, yumuşak bir çocuk. Hiç kızmaz... Her zaman neşelidir. Babanıza kendini bu huyu ile sevdir-

di ve babanız ondan sonra sizi aramağa başladı. Onu gördükçe sizi hatırlıyordu: «Tıpkı anası, diyordu. Onun gibi munis, sevimli, yumuşak...» Bana itimadı vardı. Sırlarını söylemeğe başlamıştı. Bana derdini dökerdi.

Veronik seviniyordu. Oğlu ona benziyordu! Oğlu sevimli idi!...

— Beni tanıyor mu? Sağ olduğumu biliyor mu?

— Mösyö Hergömon saklamak istedi. Fakat ben her şeyi söyledim.

— Her şeyi mi?

— Hayır. Babasının batan gemide boğulduğunu ve sizinde bir manastıra girdiğinizi ve bulunamadığınızı zannediyor... Adaya geldiğim zaman, benden haber bekler. O da hergün ümit içinde. Anasını çok sever, merak etmeyin. Biraz evvel benim söylediğim şarkıyı o söyler. Ona büyük babası öğretti.

— Benim canım oğlum.

— Sizi çok seviyor. Filvaki Honorin annesi var. Var amma siz başka, siz sadece anasısınız! Bir an evvel büyüyüp derslerini bitirip sizi aramağa çıkacak... Bunu bekliyor...

— Çalışıyor mu?

— Büyük babası çalıştırıyordu. İki senedir de, Paristen Stefan Maru isminde bir harp malûlü getirdim. Bin bir ameliyat yapılmış, vücudunun her tarafı dikilmiş bir malûl. Fransua onu çok severdi, ona çok ısındı. O da okutuyor.

Kano, etrafına köpükler saçarak ilerliyordu. Ufukta bulut kalmamıştı.

Veronik soruyordu:

— Anlatınız, daha anlatınız. Oğlum nasıl giyiniyor?

— Kısa külot... Altın düğmeli yün gömlek.. Başında, dostu Stefan gibi bir bere. Amma oğlunuzun beresi kırmızı... Çok ta yakışıyor.

— Mösyö Marudan başka dostu var mı?

— Eskiden adanın bütün çocuklarile dosttu. Üç dört tayfadan başka kimse kalmadı. Babalar harbe gittikten sonra, çocuklar anneleri-le Konkarno sırtlarında çalışıyorlar. Sarekte yalnız ihtiyarlar var. Adada otuz kişi kadarız.

— Kiminle geziyor? Kiminle oynuyor?

— Mükemmel bir arkadaşı var.

— Kimdir?

— Magönokun hediye ettiği küçük bir köpek.

— Köpek mi?

— Hem de ne köpek!... Biçimsiz gülünç, yarı fino, yarı tazı... Mösyö Tu-va-biyen görülecek şeydir.

— Tu-va-biyen de kim?

— Fransua ona bu ismi taktı. Akıllı bir hayvandır. Başı boştur. Bazan saatlerce, hattâ günlerce ortadan yokolur. Amma aradığınız zaman bulursunuz. Tu-va-biyen kimsenin ağladığını iste-

mez, azardan, kavgadan hoşlanmaz. Biri ağladı mı, karşısına geçer, bir gözünü açar, öbürünü yumar, kahkahayla gülüyor sanırsınız. Gözlerinizin yaşını silersiniz. Tu-va-biyen sizi teselli ettiğine sevinir kalkıp gider.

Veronik hem gülüyor hem ağlıyordu. Uzun müddet sessiz durdu. Birdenbire derin bir ümitsizliğe kapıldı. Keyfi kaçtı. On dört sene hayatta olan oğlunun yasını tutmuştu. On dört sene aile saadetinden mahrum kalmıştı... Ana muhabbetini ana şefkatini doya doya tadamamıştı.

Honorin:

— Yarı yola geldik, dedi.

Glenan adalarının önündeydiler. Sağ tarafta, Penmarş burnu, siyah bir yılan gibi uzanıyordu.

Veronik maziyi düşünüyordu. Annesini hayal meyal hatırlıyordu. Müstebit bir babanın elinde büyümüş ve evlenmişti... Hele o izdivaç!.. Vorskiye tesadüf ettiği zaman on yedi yaşındaydı. O adamdan hem korkmuş, hem de kendini kaptırmıştı. O garip adamın nüfuzu altına girivermişti.

Kaçırılması gözlerinin önüne geldi. Onu bir odaya kapamışlar, tehditle ona hâkim olmuşlardı. Bu tehditlerle evlenmeğe razı olmuştu. Esasen bu rezaletten sonra, madem ki babası da razı oluyordu, evlenmekten başka çaresi yoktu.

Evlilik hayatı gözlerinde şahlandı. Veronik bu hayatı hiç bir an düşünmek istemezdi.

Kocası, yavaş yavaş maskesini atıp, olduğu gibi meydana çıkmıştı. Ahlâksız, sefil bir mahlûktu, kumarda hile yapar, arkadaşlarını dolandırır, hırsızlık eder, para çalar, tehditle para almağa bakardı... Şeni bir mahlûktu.

Honorin:

— Artık düşünmeyin, dedi.

— Düşünmüyorum, vicdan azabı çekiyorum.

— Sizin vicdanınızın ne azabi olabilir madam Veronik?. Hem artık her azap bitti. Babanızla oğlunuza kavuşacaksınız. Artık mesut olacaksınız. Kavuştuğumuz saadetinizi düşününüz.

— Bundan sonra mesut olabilir miyim?

— Elbette; hem de pek yakında. İşte Sarek göründü.

Honorin, büyük bir deniz kabuğu aldı. Ağzına götürüp öttürdü.

Veronik hayretle baktı. Honorin gülümsedi:

— Onu çağırıyorum.

— Fransuayı mı?

— Evet. Her zaman böyle yaparım. Sahile gelir.

Veronik sarardı:

— Şimdi onu görecek miyim?

— Evet, yüzünüzü örtünüz, sizi resimlerinizden tanır. Adayı gezmeğe gelen bir yabancı gibi davranınız.

Honorin motörü kesti.

— Deniz sakindi, fakat bu koy her zaman dalgalıdır.

Binbir dalga, köpürerek, kırılarak, kayalıklara çarpıyordu. Kano, sanki bir sele yakalanmış gibi ileriliyordu. Honorin anlattı:

— Adanın dört bir etrafı böyledir. Dalgalıdır. Adaya ancak sandalla yanaşılabilir. Bu taraflarda Almanlar tahtelbahirlerle iş göremezler. Gelip baktılar da. Garp cihetinde bazı kovuklar var. Cezir zamanlarında meydana çıkıyor. Amma oralarda da barınmak imkânsız... Oda, küçük küçük, sivri kayalarla çevrilmiştir. Amma o kayalardan ziyade, göze görünen büyük kayalar tehlikelidir. Onların isimleri vardır. Binbir kazaya sebep olmuşlardır.

Korka korka, elleri titriyerek, insan şeklinde, hayvan şeklinde kızıl siyah renkli kayaları işaret etti ve mırıldandı:

— Bu kayalar, asırlardanberi adayı muhafaza ediyorlar. Amma vahşi hayvanlar gibi... Onların zevki fenalık yapmak ve öldürmektir... Amma neyse, bahsetmiyelim, hattâ düşünmiyelim bile.. Bunlar otuz vahşi hayvandır... Evet madam Veronik, tam otuz tanedirler.

Haç çıkardı ve biraz daha sakin devam etti:

— Otuz tanedir. Babanız bu adaya otuz tabutlu ada dendiğini söylüyor... Doğrudur. Bu kayalar birer tabuttur. İçleri açılacak olsa, yığın yığın kemik bulunacağı muhakkaktır... Mösyö Hergömona göre, Sarek, Sarkofajdan geliyormuş, Sarkofaj tabut demektir. Dahası da var...

Honorin sesini kesti, sanki söylemek istemedi ve elile bir yer gösterdi:

— Şu büyük kayadan sonra, bizim küçük limanı ve rıhtımda da Fransuanın kırmızı beresini görürsünüz.

Veronik, ihtiyar kadının söylediği sözleri yarım kulakla dinlemişti. Kırmızı bereyi duyunca, sahile dikkatli bakmağa başladı. Honorin devam etti:

— Dahası da var. Babanız da bunun için bu adaya yerleşti. Aşağı yukarı biribirinin ayni «dolmen» ler vardır. İki kayanın üstüne amudî konmuş büyük bir taş. Bunlar kaç tane biliyor musunuz? Otuz tane... Bunlar, otuz kayanın karşısındadırlar ve onların da ismi kayaların ismidir. Dol-er-H'roeck, Dol-Kerlitu... gibi isimler. Ne dersiniz?

Sanki taşların kulakları varmış ta, söylediklerini işideceklermiş gibi korkarak konuşuyor, sesi gayet yavaş çıkıyordu.

— Ne dersiniz madam Veronik?.. Bunda bir esrar var. Onun için bahsetmemek daha doğrudur. Adadan uzaklaşalım, oğlunuz babanızla sizin aranızda olsun, ondan sonra anlatırım.

Veronik susuyor, gözlerini, ihtiyar kadının işaret ettiği noktadan ayırmıyordu... Bu noktada oğlunu görecekti...

Küçük liman ve rıhtım meydana çıktı. Veronik:

— Yok, dedi.

— Nasıl olur, imkânsız.

Baktı. O da kırmızı bereyi göremedi. Üç kadın, bir kız çocuğu, ihtiyar bir gemici kanoyu bekliyorlardı.

Honorin:

— Tuhaf şey, dedi. İlk defa olarak gelmiyor.

— Sakın hasta olmasın?

— Zannetmem.

— Öyleyse niye gelmedi?

— Bilmem.

Veronik telâşa düştü:

— Korkmuyor musun?

— Hayır. Ondan korkmam amma, babanızdan korkarım. Babanız tehlikede.

— Fransua ile muallimi mösyö Maru onu himaye ederler, müdafaa ederler... Ha, ne dersiniz?..

Honorin omuz silkti:

— Aklıma manasız şeyler geliyor. Amma ne yapalım, ben buralıyım. Buranın hurafeleriyle büyüdüm...

Sarek adası uzun bir yayla şeklindedir. Asırlık ormanları vardır. Dört tarafı kayalıktır. Bu kayalıklar, ince işlenmiş bir dantelâ şeklindedir. Her yer delik deşiktir.

Adaya ancak şark cihetinde yanaşılabilir. O cihette bir kaç balıkçı evi vardır. Harptenberi bu evler de boştur... İşte küçük liman, bu köyceğizin yanı başındadır. Limanda iki sandal bağlıydı. Honorin gene ısrar etti:

— Madam Veronik siz inmeyin. İki saat sonra oğlunuzla babanızı getiririm, Beg-Meile veya Pon-l'Abbeye gideriz.

Veronik cevap vermedi, kalktı, sahile çıktı. Honorin onu takip etti ve sahildekilere sordu:

— Fransua gelmedi mi?

Kadınlardan biri:

— Öğleye doğru buradaydı. Amma sizi yarın bekliyordu.

— Bu doğru... Amma boru öttürdüğümü duymuştur.. Neyse, anlarız.

Erkekler eşyaları kanodan boşaltmağa başladılar.

— Bunu Priöre'ye götürmeyin. Valizlerde kalsın... Yok, eğer saat beşte buraya inmezsem, o zaman valizleri bir çocuğa verir gönderirsiniz.

Tayfalardan biri:

— Ben getiririm, dedi.

— Sen bilirsin Korreju... Ha, unutuyordum, Magönoktan ne haber?

— Magönok gitti. Pon-l'Abbeye kadar ben götürdüm.

— Ne zaman?

— Sizin gittiğinizin ertesi günü.

— Orada ne yapacakmış?

— Bilmem... Kesilen eli için dua etmeğe gidiyormuş...

— Dua mı?.. Belki Fauete gitmiştir. Sent-Barb kilisesine.

— Evet evet, tamam, Sent-Barb kilisesine gidiyorum dedi.

Honorin başka bir şey sormadı. Cesedin, Magönokun cesedi olduğu muhakkatı. Veronik yüzüne kalın örtüsünü örttü, kayalıklar arasında açılan dar bir yoldan yürümeğe başladılar. Honorin başını sallıyordu:

— Bakalım babanız adadan çıkmağa razı olacak mı? Hiç zannetmem. Benim sözlerime ehemmiyet vermiyor. Olanlara bazan o da şaşıyor amma, gene sözlerime aldırmıyor.

— Evi çok uzak mı?

— Yaya kırk dakika... Göreceksiniz, hemen hemen ayrı bir adada oturur. Bir yarım adada... O ada da Benediktinler bir manastır yaptırmış.

— Fransua ve mösyö Maru ile yapayalnız mı oturuyor?

— Harpten evvel iki kişi daha vardı. Harpten sonra yalnız ben ve Magönok çalışıyordu. Mari lö Goff yemek pişiriyordu.

— Siz yokken Mari oradaydı ya?

— Tabiî.

Yaylaya geldiler. Sahil boyu uzanan yollar, dik ve sarptı. Kâh iniyor, kâh çıkıyordu. Her tarafta çınar ağaçları vardı.

Veronik sordu:

— Ne yapmak niyetindesiniz Honorin?

— Eve yalnız gireceğim, babanızla konuşacağım. Sonra gelip sizi bahçe kapısından alacağım. Fransuaya sizin, annesinin bir ahbabı olduğunuzu söyliyeceğiz. Yavaş yavaş anlar.

— Babam beni kabul edecek mi?

— Tabiî... Hepimiz mesut olacağız. Allah vere de bir şey olmuş olmasa.. Fransuanın karşı çıkmaması çok garip...

Sustu. Sessiz yürümeğe devam ettiler.

Birdenbire Honorin haç çıkardı.

— Siz de haç çıkarınız madam Veronik.. Buraları tekin değildir. Hele şu orman; büyük - çınar ormanı.

Ormana girdiler.

Veronik te haç çıkardı, içini çekti:

— Ne kasvetli yer... Bu koca yaylada bir tek çiçek yok.

— Eğer yetiştirilecek olursa çok güzel çiçekler yetişiyor. Adanın ucunda, sağ tarafta perili Dolmenin sağında, «Çiçekli salip tepesi»nde Magönok çok güzel çiçekler yetiştirdi.

Ve usulca fısıldadı:

— Onun çiçeklerini görürsünüz... O çiçeklerin dünyada bir misli daha yoktur... Mucize çiçeğidir onlar...

— Demek çok güzel.

— Harikulâde diyorum size... Toprağını gidip bir yerden kendi getiriyor. Toprağı bazı şeylerle karıştırıyor.

Bir yolun kıvrımında, dik bir iniş başlıyordu. Aşağıda, yarımada göründü:

— İşte Priöre orası.

Bu yarımadanın etrafı da, dantel gibi delik deşik binbir kaya ile çevrilmişti. Bu adacık, büyük adaya, elli metre uzunluğunda bir kaya ile bağlıydı. Kayanın sırtı, bıçak sırtı gibi inceydi. Bu kaya boyunca bir tahta köprü kurulmuştu.

Bu çürük köprüden yürümeğe başladılar. Biri önden, biri arkadan gidiyordu, çünkü köprü çok dardı.

Honorin:

— Adanın ta ucuna bakınız dedi. Priörenin bir köşesi görünüyor.

Eve giden yol, çamlıklardan geçiyordu.

Birdenbire Honorin durdu ve sağa doğru seslendi.

— Mösyö Stefan!..

— Kimi çağırıyorsunuz, mösyö Maruyu mu?

— Evet. Köprüye doğru koşuyordu... Mösyö Stefan... İyi amma neden cevap vermiyor? Siz gördünüz mü?

— Hayır.

— Ben iyi gördüm. Beyaz beresini gördüm. Köprünün öbür ucu görünüyor. Bekliyelim...

— Neden bekliyelim? Eğer bir tehlike varsa, tehlike Priörededir.

— Hakkınız var, çabuk yürüyelim.

Adımlarını sıklaştırdılar, sonra, bir hissi kablelvuku ile koşmağa başladılar.

Evin bahçe duvarı önüne geldikleri zaman, evden feryatlar duyuldu.

Honorin kulak kabarttı:

— Ahçının sesi... Mari Lö Goff haykırıyor.

Demir parmaklıklı kapıya atıldı. Öyle telâş ediyordu, ki kapıyı güçlükle açtı. Bozuk bir yoldan bir harabeyi geçtiler.

Honorin söyleniyordu:

— Geliyoruz... Geldik... Artık bağırmıyorlar... Zavallı Mari...

Veronikin kolunu tuttu:

Evin yüzü öbür taraftadır. Bu tarafın kapısı ve pencereleri her zaman kapalı durur.

Fakat Veronikin ayağı bir ağaca takıldı, yere düştü. İhtiyar kadın sola doğru uzanmıştı. Veronik gayri ihtiyarî sağa gitti ve kapalı bir kapıyı vurmağa başladı. Evin öbür tarafına gitmek beyhude vakit kaybetmekti. Fakat kapıyı kimsenin açmadığını görünce, Honorini takip etmek istedi. Bu esnada tekrar feryat duyuldu. Ses üstünden geliyordu.

Bu bir erkek sesiydi. Veronik

babasının sesini tanır gibi oldu. Bir kaç adım geriledi. Üst katta bir pencere açıldı. Mösyö Hergömon göründü. Gözleri yerinden fırlamış haykırıyordu:

— İmdat!.. İmdat!.. Ah canavar... İmdat!..

Veronik seslendi:

— Baba, baba... Benim...

Babası kızını görmüyormuş gibi durdu, sonra balkona atlamak istedi... Fakat arkasından bir silâh patladı, pencerenin camı kırıldı.

Mösyö Hergömon geri döndü:

— Katil!.. Katil!..

Veronik etrafına bakındı.. Babasının imdadına nasıl koşabilirdi? Duvar yüksekti. Tutunup çıkmak için hiç bir şey yoktu. Birdenbire, yirmi metre ötede bir merdiven gördü.

Büyük bir gayretle, merdiveni - çok ağır olmasına rağmen - kaldırdı, pencereye dayadı.

İnsan, en feci anlarda, akıl yerinden oynadığı zaman bile, mantıkını tamamile kaybetmez. Veronik, Honorinin sesi neden çıkmıyor diye düşünüyordu. Fransua da aklından gitmiyordu. Fransua neredeydi? O da acaba Maru ile beraber kaçmış mıydı? Babasının katil, canavar dediği kimdi?

Merdiven pencereye irişmedi. Veronik, pencereye yetişemiyeceğini anladı. Yukarıda bir boğazlaşma oluyordu. Babasının boğuk sesini duyuyordu. Veronik tereddüt etmedi, merdivene tırmandı, başı pencereye irişti. Odadaki faciayı gördü.

Mösyö Hergömon, gözleri yerinden uğramış kollarını uzatmış inliyordu:

— Katil!.. Katil!.. Sensin ha!.. Lânet olsun!.. Fransua... Ah Fransua!.. Fransua!...

Her halde torununu imdadına çağırıyordu. Ve belki de Fransua da o dakikada bir tuzağa düşmüştü. Belki de yaralanmıştı...

Veronik, fevkalbeşer bir kuvvetle, pencereye tırmandı:

— Geldim... Yetiştim...

Demek için ağzını açtı, fakat söyliyemedi. Gırtlağı düğümlendi.

Görüyordu... Görmüştü... Biri, duvara dayanmış, tabancasını kaldırmış, mösyö Hergömona nişan almıştı... Bu, bu... Veronik, Honorinin tarif ettiği kırmızı bereyi, altın düğmeli gömleği tanımıştı... Oğlunun yüzünde Vorskinin korkunç ifadesini okumuştu.

Çocuk onu görmedi. Gözlerini nişangâhından ayırmıyor ve yapacağı şeyi düşünerek vahşi bir zevk alıyordu.

Veronik, ayağını pencereden içeri atladı.

Geç kalmıştı.

Tabanca patladı. Mösyö Hergömon inliyerek yere düştü.

Tam bu esnada bir kapı açıldı. Honorin girdi ve gürledi:

— Fransua, sen!.. Sen ha!..

Çocuk ona doğru atıldı. İhtiyar kadın yolunu kesmek istedi. Çocuk bir adım geriledi. Kolunu kaldırdı, ateş etti.

Honorin kapının önüne yığıldı. Fransua üstünden atladı, o kaçarken, Honorin:

— Fransua... Fransua... Bunu sen mi yaptın?.. İmkânı yok... diye inliyordu.

Dışardan bir kahkaha duyuldu. Çokcuk gülmüştü. Veronik bu gülüşü tanıdı. Kulaklarında Vorskirin gülüşü çınladı. Göğnünde gene ozamanların acısını, ıztırabını duydu.

Yanında bir fısıltı oldu:

— Veronik... Veronik...

Mösyö Hergömon yerde yatıyor, camlaşan fersiz gözlerile ona bakıyordu.

Veronik diz çöktü, babasının yeleğini açıp yarasına bakmak, sarmak istiyordu. Möyö Hergömon elini çekti. Herşeyin artık beyhude olduğunu ihsas etti. Konuşmak istiyordu.

Veronik iğildi.

— Beni affet kızım..

Veronik alnından öptü:

— Konuşma, baba, yorulma..

Fakat babasının söyleyecek başka şeyleri vardı. Son bir gayretle mırıldandı:

— Kendini koru... Kendini koru... Hak - taşı...

Birden bire doğruldu. Gözlerinde bir alev yandı. Babası, bir an kızının yanına geldiğini ve müthiş bir tehlikeye maruz bulunduğunu kavramıştı. Korkunç bir sesle, tane tane:

— Burada kalma, eğer kalırsan ölürsün... Bu adadadan kaç... Git... dedi.

Tekrar yere düştü. Bir kaç kelime daha fısıldadı:

— Haç... Sarekin dörthaçı... Kızım... Kızım... Haçın işkencesi..

Başka bir şey söyliyemedi.

Derin , agır, bogucu bir sessizlik oldu.

Bir ses tekrar etti:

— Bu adadan kaç!... Git... Bunu size babanız emretti madam Veronik..

Honorin, yarasına bir bez dayamış yanında duruyordu.

— Sizi tedavi etmek lâzım... Durunuz... Açınız bakayım...

— Hayır benimle sonra meşgul olurlar... Ah haydut!... Vaktinde yetişe bilseydim... Fakat aşağı kapının önüne eşyalar yığmıştı.

Veronik yalvardı:

— Bırakınızda yaranızı, temizleyip sarayım.

— Biraz sonra... Merdivenin alt basamağında Mari yaralı yatıyor.. Belkide ölmüştür... Gidip ona bakın.

Veronik, oğlunun çıktığı kapidan çıktı, merdivenin alt başında Mari cançekişiyordu.

Biraz sonra öldü. Bu anlaşılmaz facianın üçüncü kurbanı idi.

Falcının dediği gibi, Möyö Hergömon ikinci kurbanı olmuştu.

— 2 —

biçare Sarekliler

Veronik Honorinin yarasını sardı. İhtiyar kadının yarası ağır değildi. Aşcının cesedini, babasının yattığı kütüphane odasına götürdü. Babasının gözlerini kapadı, üstüne bir çarşaf örttü, duaya başladı.

Oturmuş başını avuçlarının içine almış, kendinden geçmişti. Honorin, hummalı bir uykuya dalmıştı.

Bütün kuvvetile, oğlunun hayalini gözlerinden silmeğe uğraşıyordu. Bir zamanlar Vorskiden nefret ettiği gibi, bugün de oğlundan nefret ediyordu.

Oğlunun felâketine ağlayan bir ana gibi ağlamıyordu. Oğlu on dört sene evvel ölmüştü. Bugün karşısına çıkan oğlu değildi, bir yabancı idi. Hattâ yabancıdan da beterdi. Vorskinin oğluydu...

Honorin mırıldandı:

— Madam Veronik.

Genç kadın ürkerek seslendi:

— Ne var?

— Duymadınız mı?

— Neyi?

— kapı çalındı. Valizlerinizi getirmiş olacaklar.

Veronik kalktı:

— Ne söyleyeyim?.. Eger o çocuğu ittiham edersem ...

— Aman bundan bahsetmeyin.. Bırakın, ben konuşurum.

Veronik indi, kapıyı açtı. Gemicilerden biri gelmişti.

— Mutbak kapısını vurdum duymadılar, dedi. Mari burada değil mi?... Madam Honorin nerede?

— Madam Honorin yukarıda, sizinle görüşmek istiyor.

Tayfa, benzi uçuk kadının heyecanı karşısında biraz duraladı, sonra sesini çıkarmadan, peşi sıra yürüdü.

Honorin, birinci katta, kapının önünde bekliyordu.

— Sen misin Karreju?.. Beni iyi dinle ve meseleyi uzatma...

— Nen var Honorin kadın?.. Yaralan mışsınız?.. Ne oldu?..

Kapıyı itti ve iki cesedi gösterdi:

— Mösyö Antuanla Mari... İkisi de katledildiler:

Adamın çehresi allak bullak oldu. Kekeledi:

— Katledildiler ha?.. Aman Yarabbi!.. Kim yaptı bunu?

— Bilmiyorum, biz sonra geldik.

— Küçük Fransua, mösyö Stefan neredeler?

— Meydanda yoklar... Onları da öldürmüş olacaklar.

— Amma... Amma... Magönok?..

— Magönok mu?.. Şimdi ne diye onu soruyorsun?

— Çünkü, eğer o yaşıyorsa iş değişir. Magönok her zaman, ilk olarak kendisinin öleceğini söylerdi. Magönok emin olduğu şeyleri söyler. Magönok her şeyi bilir. Her şeyin içyüzünü bilir.

Honorin biraz düşündü, sonra:

— Magönok öldürüldü! dedi.

Bu sefer Karreju itidalini kaybetti. Çılgın gibi oldu, haç çıkardı:

— Öyleyse... Öyleyse... Onun dediği oldu. Daha geçen gün benim kulübeme gelmişti: «Uzamıyacak... Herkes buradan gitmelidir» dedi.

Ve birden döndü, merdivene doğru koştu.

Honorin emretti:

— Buraya gel Karreju...

— Magönok söyledi, hepimizin gitmesi lâzım.

Honorin tekrar etti:

— Buraya gel!

Tayfa durdu, Honorin devam etti:

— Mutabıkız. Gitmemiz lâzım. Yarın akşam gideceğiz . Fakat şimdi mösyö Antuanla Marinin icabına bakalım. Git, Arkinyat hemşireleri gönder, ölüleri beklesinler. Fena kadınlardır amma, böyle işe alışıktırlar. Üç kardeştirler. İkisi gelsin... İki misli para veririz.

— Sonra?

— Tabutları hazırlarsın. Yarın cenazeleri gömeriz.

— Daha sonra?

— Ondan sonra serbessiniz. Pilınızı, pırtınızı toplar gidersiniz.

— Ya siz Honorin kadın?

— Benim kanom var. Bu kadar gevezelik kâfi. Anlaştık ya?

— Anlaştık. Bir gece geçireceğiz... Yarına kadar yeni bir şey olmaz inşaallah...

— Merak etme, merak etme... Haydi artık git Karreju... Ötekilere Magönokun öldüğünü söyleme... Eğer söylersen, burada durmazlar.

— Peki Honorin kadın.

Tayfa koşarak gitti.

Bir saat sonra, Arkinyat kardeşler geldiler. Bunlar, cadı gibi, büyücü gibi, kara kuru iki kadındı, Başlarındaki siyah kadife fiyongalar kirli ve yağlıydı...

Ölüleri beklemeğe başladılar.

Veronik o gecenin bir kısmını babasının başı ucunda, diğer bir kısmını da Honorinin yanında geçirdi. Kadın hastaydı. Bir aralık uyudu ve bir aralık ta uyanıp söylendi.

— Fransua saklanmıştır... Stefan da saklanmıştır... Adada saklanacak çok yerler var... Magönok onlara gizli yerleri göstermiştir. Onları bulamayız. Ne olduklarını anlıyamıyacağız.

— Emin misiniz?

— Çok eminim... Yarın, adadan herkes gittikten sonra ben borumu öttürürüm, buraya gelir.

Veronik isyan etti:

— Ben onun yüzünü görmek istemem... Ondan nefret ediyorum!.. Babam gibi, ben de ona lânet ediyorum... Gözlerimin önünde babamı öldürdü... Mariyi öldürdü... Seni öldürmek istedi... O canavardan nefret ediyorum...

İhtiyar kadın Veronikin elini tuttu, sıktı:

— Onu hemen mahkûm etmeyin, dedi, yaptığını bilerek yapmadı.

— Ne söylüyorsun. Bilerek yapmadı ha!... Onun gözlerini gördüm, tıpkı Vorskinin gözleriydi.

— Bilerek yapmadı... Deliydi.

— Deli mi? Haydi canım sen de..

— Evet madam Veronik. Ben onu bilirim. Öyle iyi çocuktur, ki emsali yoktur. Muvakkat bir cinnet buhranı geçirdi... Mösyö Stefan gibi... Şu anda ağlıyorlardır.

— Bu olacak şey değil... İnanamıyorum...

— İninamazsiniz, çünkü olup biteni bilmiyorsunuz... Neler olacağını da bilmiyorsunuz... Eğer bilseydiniz... Öyle şeyler, öyle şeyler var ki...

Sustu. Fakat gözleri dört açılmıştı, dudakları kımıldıyordu.

Sabaha kadar hiç bir hadise olmadı. Saat beşe doğru, Veronik tabutların çivilendiğini duydu. Bu esnada kapı açıldı, Arkinyat hemşireler, telâş içinde geldiler.

Karreju, kuvvet bulmak için bir iki kadeh fazla içmiş ve her şeyi söylemişti. Haykırdılar:

— Magönok ölmüş... Bizden sakladınız... Biz gidiyoruz... Paramızı verin.

Paralarını aldılar ve koşarak gittiler. Biraz sonra, tabutları yapan erkeklerle karıları geldi, erkeklerini alıp götürmek istiyorlardı. Hepsinin ağzında ayni söz vardı:

— Gitmeliyiz... Derhal gitmeliyiz... Sonra geç olur... İki kayık herkesi adadan çıkarır...

Veronik âmir ve hâkim bir tavır aldı. Honorin para dağıttı. Cenazeler gömüldü. Biraz ötede mösyö Hergömonun yaptırdığı küçük bir kilise vardı. Her ay, Pon-l'Abbeden bir rahip gelerek vaiz verirdi. Onun yanında Sarek rahiplerinin eski mezarlığı vardı. Ölüleri oraya gömdüler.

Ada halkı, vaktinden evvel bunamış insanlara dönmüşlerdi. Sarsak ve kekeme olmuşlardı. Yalnız bir şey düşünüyorlardı: Adadan kaçmak. Bir köşede dua edip ağlıyan Veronikle meşgul bile olmadılar.

Saat sekizde her şey bitti. Kadın erkek, uzaklaştılar. Veronik bir kâbus geçiriyordu. Biribirine uymı-

yan, biribirile merbut olmıyan acayip rüyaların âlemindeydi.

Veronik Honorinin yanına gitti. İhtiyar kadın:

— Daha iyiyim, dedi. Bugün veya yarın gideriz. Fransuayı da alıp beraber gideriz.

Veronik itiraz edince:

— Fransuayı da, Stefanı da beraber alacağız, diye tekrar etti. Hem de mümkün olduğu kadar çabuk. Ben de gitmek istiyorum. Adada ölüm dolaşıyor... Buraya ölüm hâkim... Ona adayı bırakalım... Hepimiz gideceğiz...

Veronik itiraz edip canını sıkmak istemedi. Saat dokuzda, tekrar telâşlı ayak sesleri duyuldu. Karreju geldi:

— Honorin kadın, kanonuzu çalmışlar... Kano meydanda yok...

— Kabil değil!

Tayfa, nefes nefese anlattı:

— Yok diyorum, size... Ben bu sabah zaten şüphelenmiştim... Sarhoşum diye aldırış etmedim. Sonra başkaları görmüş... İp kesilmiş... Gece olmuş bu iş... Kanoya binip gitmişler...

İki kadın bakıştılar ve ayni şeyi düşündüler. Fransua ile Stefan firar etmişlerdi.

İhtiyar kadın mırıldandı:

— Evet... O, kanoyu kullanmasını bilirdi.

Veronik, oğlunun yüzünü görmiyeceğini düşünerek belki de sevindi. Fakat Honorin telâşa düştü:

— Şimdi ne yapacağız?

— Hemen gidelim Honorin kadın... Kayıklar hazır... Herkes eşyasını hazırladı... Saat on birde adada kimse kalmıyacak.

Veronik:

— Honorin gidecek halde değil, dedi.

İhtiyar kadın:

— Giderim, dedi.

— Hayır, bir iki gün daha bekliyelim. Karreju, öbür gün geliniz.

Tayfayı kapıya doğru itti. Tayfanın bir an evvel gitmek canına minnetti:

— Öbürgün gelirim, dedi... Bütün eşyaları taşımak kabil değil... Arada sırada gelip eşya da alacağım...

Tayfa çıktı. Honorin haykırdı:

— Karreju... Karreju...

Doğrulmuş, bağırıyordu:

— Gitme Karreju... Beni de kayığına al...

Dinledi. Tayfadan ses çıkmayınca:

— Korkuyorum, dedi... Yalnız kalmak istemiyorum...

Veronik dedi ki:

— Yalnız kalmıyorsun, ben varım.

İki kadın arasında itişme oldu. Veronik Honorini zorla yatırdı. Kadın inliyordu:

— Korkuyorum... Korkuyorum... Allaha isyandır bu... Korkuyorum... Bu ada melûn adadır...

Sayıklıyor, fakat bu sayıklama arasında, gene duyduklarını hatırlıyor ve anlatıyordu.

Veronikin omuzlarını tuttu:

— Bu ada melûndur... Bir gün Magönok itiraf etti. Dedi ki: «Sarek cehennemin kapılarından biridir. Kapı şimdi kapalı. Fakat açıldığı gün felâketler fırtına gibi gelecektir.»

Veronik onu mümkün mertebe teskin ediyordu. Artık daha sakin konuşmağa başladı:

— Buna rağmen adayı çok severdi... Biz hepimiz adamızı severiz. Bazan söylediklerinden bir şey anlamazdım. «Kapı çifte kapıdır Honorin, cennete de açılır.» Evet evet, adamızı severdik... Magönok çiçek yetiştirirdi... Bu çiçekler kocamandır... Üç misli büyüktür ve çok daha güzeldir...

Ağır dakikalar geçiyordu. Bulundukları odanın pencerelerinden deniz görünüyordu.

Veronik oturmuş, gözlerini dalgalardan ayırmıyordu. Güneş, kalın bir sis tabakası altında sıyrılıyordu.

İhtiyar kadın mırıldanıyordu:

— Kapı taştanmış... Çok uzaklardan, yabancı bir diyardan gelmiş... Bu taşın ismi «Hak-taşı» dır.. Altın ve gümüş karışıkmış... Giranbaha bir taşmış. «Hak-taşı»... Ölüm veya can veren taş... Magönok gördü... Kapıyı açtı, kolunu uzattı... Eli kül olup düştü.

Yavaş yavaş Veronik te korkmağa başlıyordu.

Honorin sordu:

— Kayıkları görmüyor musunuz?

— Buradan görünmez.

— Görünür. Bu yoldan geçecekler.

Biraz sonra, Veronik, burnu dönen bir kayığın ucunu gördü.

Kenarlarına kadar suya batmıştı. Dört kişi kürek çekiyorlardı.

Honorin yatağından fırladı, baktı:

— Karrejunun kayığı... İşte öteki de geliyor.

Bir kayık daha göründü. Bu kayıkta kürek çekenler üç erkekle bir kadındı.

Adadan kaçıyorlardı.

Honorin inledi:

— Allah verede cehennemden kurtulabilseler.

— Korkacak ne var Honorin?... Onlar artık tehlikede değiller.

— Buralardan ayrılmadıkça tehlikededirler.

— Adadan ayrıldılar.

— Adanın etrafı ada demektir... Tabutlar adanın etrafında.

— Deniz fena değil.

— Düşman olan deniz değil ki... Düşman başka...

— Kimdir? Nedir?

— Bilmiyorum... Bilmıyorum...

İki kayık, şimal burununa doğru yol alıyordu... Bu burunda iki kaya vardı. Honorin isimlerini söyledi:

Şeytan kayası ile Sarek dişi...

Homurdandı:

— Şeytan, yapabileceği her şeyi yapacak, Siz de, ben de, bütün Sarekliler de kurtulacaklar...

Veronik konuşmuyordu... İçinde fena bir his vardı. Gözlerini, tehlikeli huduttan ayırmıyordu. Karreju bu hududu aşmamıştı.

Honorin humma ile titriyordu:

— Korkuyorum... Korkuyorum..

— Korkacak ne var canım...

İhtiyar kadın haykırdı:

— Bu da ne?... Bu da ne demek?...

— Ne var?

Alınlarını camlara dayamışlar, bakıyorlardı. Sarek dişinden bir şey fırlamıştı. Bu Honorinin kanosuydu.

Honorin kekeledi:

— Fransua... Fransua ile Stefan.

Veronik çocuğu tanıdı. Kanonun ucunda, ayakta duruyor, kayıktakilere işaret veriyordu. Kayıklardan mukabele ettiler.

Honorin, Veroniğin mümanaatine rağmen pencereyi açtı. Sesler duyuluyor, fakat ne konuşulduğu anlaşılamıyordu.

— Bu da ne demek... Fransua ile Stefan neye hâlâ buradalar?... Neden sahile çıkmadılar?...

— Belki de yakalanmaktan korkmuşlardır.

— Hayır. Burada, kayanın arkasında saklanmışlardı, bekliyorlardı.

— Mademki saklanmışlardı, şimdi neden meydana çıkıyorlar?

— Bilmem... Anlamıyorum... Garip şey bu...

Kayıklar durdu. Kano onlara yaklaştı ve yolunu onların istikametine çevirdi. İki kayığa müvaziydi.

İhtiyar kadın mırıldandı:

— Anlamıyorum... Anlamıyorum...

Motör sesi kesildi. Kano, sularin cereyanile kayıklara yaklaşıyordu.

Birdenbire Fransua eğildi, doğruldu ve bir şey fırlatacakmış gibi bir tavır takındı. Stefan Maru da ayni şeyi yaptı.

Olan oldu.

Veronik:

— Aman!.. diye haykırdı.

Gözlerini yumdu. Açtığı zaman, faciayı gördü.

Kanodan iki şey atılmıştı. Birini evvelâ Fransua, ötekini ondan sonra Stefan atmıştı.

Ayni zamanda, kayıklardan bir alev fışkırdı, bir duman yükseldi.

Patlamalar oldu. Bir an, bir duman tabakası, manzarayı örttü. Sonra, yavaş yavaş duman dağıldı, feci manzara tekrar meydana çıktı.

Hayıklar batıyordu. İçindekiler denize atlıyorlardı.

Bu cehennemî manzara uzun sürmedi. Kayıklardan birinin ucunda bir kadın gördüler. Kucağında bir çocuk vardı. Kımıldamıyordu.

Cesetler denizin üstünde yüzüyordu. İki erkek, çıldırmışlar, boğuşuyorlardı. Ve hepsi birden, kayıklarla beraber battı.

Deniz kaynadı, durdu.

Veronikle Honorinin, korkudan çeneleri kilitlenmişti. Konuşamıyorlardı.

Nihayet Honorin elini başına götürdü:

— Başım ağrıdan çatlıyor, dedi... Biçare Sarekliler!.. Hepsi arkadaşımdı... Çocukluk arkadaşlarımdı... Bir daha yüzlerini göremiyeceğiz... Deniz, Sarekte, ölülerini geri vermez... Onları alakor... Tabutları hazır... Bin bir tane gizli tabut var... Ah, başım çatlıyor... Deli olacağım... Fransua gibi çıldıracağım... Benim zavallı Fransuam...

Veronik cevap vermedi. Sararmıştı. Pervazı tutmuş, bir uçuruma bakar gibi bakıyordu. Oğlu ne yapacaktı? Bu denize düşenleri kurtaracak mıydı? İnsan muvakkaten çıldırabilir. Fakat bazı manzaralar karşısında buhran geçer.

Kano, kaynağa tutulmamak için evvelâ geriledi. Kanonun burnunda Fransua, kıçında Stefan ayakta duruyorlardı. Beyaz ve kırmızı bereleri görünüyordu. Ellerinde... ellerinde... İki kadın, ellerindekini uzaktan iyi tefrik edemiyorlardı.

Veronik:

— Denize düşenleri kurtarmak için deynek, dedi.

Honorin başını salladı:

— Yahut tüfek!

Denizin üstünde dokuz nokta görünüyordu. Dokuz baş, imdat istiyordu.

Beşi kanodan uzaklaştı. Dördü yaklaştı. Nerede ise kanoya varacaklardı.

Stefanla Fransua tüfekleri omuzladılar. Bir alev göründü, iki patlama duyuldu.

İki baş kayboldu.

Veronik yere diz çöktü:

— Ah haydutlar!..

Yanında, Honorin inliyordu:

— Fransua... Fransua...

Sesi zaten yavaş çıkıyordu. Rüzgâr da savurup dağıtıyordu. Çocukların duymasına imkân yoktu. Buna rağmen, ihtiyar çağırıyordu:

— Fransua... Stefan...

Birdenbire kalktı, öbür odaya koştu, elinde bir şeyle geldi, sesleniyordu:

— Stefan... Fransua...

İçeriden, Fransuaya her zaman işaret verdiği deniz kabuğu düdüğü getirmişti. Üfledi, fakat ses çıkaramadı:

— Eyvah, dedi, takatım yok, üfliyemiyorum.

Yüzü korkunç bir hal almıştı, saçları perişandı. Alnından soğuk ter damlıyordu. Veronik yalvardı:

— Kendine gel Honorin... Kuzum kendini topla!...

— Şunlara bak... Şunlara bak...

İki el silâh daha patladı, suyun üstünde yüzen iki baş daha kayboldu. İhtiyar kadın çılgın gibiydi:

— Şunlara bak... Sanki insan avına çıkmışlar... Biçare Sarekliler!...

Veronik, bitkin bir halde kıvranıyordu. Kocasının hatırası beynini kemiriyordu:

— Vorski... Vorski... diye inliyordu, Vorskinin oğlu...

Birden, gırtlağının sıkıldığını hissetti. İhtiyar kadın, onu gırtlağından yakalamış, gözleri yerinden uğramış haykırıyordu:

— Senin oğlun... Lânet olsun sana... Sen bu haydudun anasısın, cezanı çekeceksin!...

Katılarak gülüyordu:

— Haç... Evet haç... Haça mıhlanacaksın... Ellerini çiviliyecekler!...

Veronik kendini kurtardı. Honorin balkona atladı, parmaklığın üstüne çıktı, kollarını sallamağa başladı:

— Fransua... Fransua...

Aşağı atladı, koştu. Sivri kayalıklara tırmandı, oradan da bir kaç kere seslendi, sonra beyin üstü, kendini denize attı.

Ta ötede, insan avı bitmek üzere idi. Birer birer denize düşenler öldü. Ondan sonra, Fransua ile Stefan, kanoyu Brötanyaya, Beg-Meil sahillerine doğru sürdüler.

Veronik, otuz tabutlu adada yapyalnız kalmıştı.

— 5 —

Haça mıhlı dört kadın

Veronik, otuz tabutlu adada yapyalnız kalmıştı. Güneş batıncıya kadar yerinden kımıldamadı. Eli şakağında, pencerenin pervazına dayanarak durdu.

Bütün bu facialara bir mana vermeğe uğraşmıyordu. Fransua ile Stefan Maru çıldırmışlardı. Deliliklerine hükmettikten sonra yapılacak şey kalmıyordu.

Honorinin de çıldırdığını gözlerile görmüştü. Esasen bütün Sarekliler, yarı mecnun insanlardı. Kendisi de, arada sırada, çıldıracak gibi oluyordu.

Nihayet sinirleri gevşedi ve hıçkıra hıçkıra ağalmağa başladı.

Bir aralık, ayak sesleri duydu. doğruldu. Gözlerini açtı.

Karşısında, uzun, kahve rengi tüylü, ön bacakları kıvrık acayip bir mahlûk vardı.

Anladı. Bu, Fransuanın köpeği idi. Honorin onun iyi ve sadık bir hayvan olduğunu söylemişti. İsmini de hatırladı: Tu-va-biyen...

Bu ismi mırıldanırken anî bir hiddete kapıldı, hayvanı koğmak istedi... Tu-va-biyen, işler yolunda, her şey yolunda demekti. Bu acı istihzaya nasıl tahammül edecektir. Sarekliler ölmülşerdi, babası katledilmişti, Honorin ölmüştü, Fransua çıldırmıştı. Tu-va-biyen!.

Köpek kımıldamıyordu. Bir gözünü açmış, bir gözünü yummuş, ağzını çarpıtmıştı... Sahiden gülüyordu.

Veronik gene hatırladı. Birini teselli etmek istediği zaman, bu köpek, böyle gülermiş...

Tu-va-biyenin göz yaşına tahammülü yoktu. Karşısındakini güldürünceye kadar gülerdi.

Veronik gülmedi, köpeği kendine doğru çekti, dedi ki:

— Hayır yavrum, hiç bir şey yolunda değil. Bilâkis, her şey fena... Amma buna rağmen yaşamak ve onlar gibi çıldırmamak lâzım.

Aşağı indi. Mutfakta yiyecek buldu. Hem kendi yedi, hem köpeğe verdi.

Gece olmuştu.

Birinci katta boş bir odanın kapısını açtı. Bir yatak buldu. Yattı ve uyudu. Ayak ucunda Tu-va-biyen bekliyordu.

Ertesi gün sakin uyandı. Sanki Bözansondaki sakin, rahat hayatına kavuşmuş gibiydi. Bir gün evvelki facia, uzak bir hatıraydı. Ölenler onun yabancısı idi. Onlar için içten gelen bir matemi yoktu. Kalbi kanamıyordu.

Rahattı. Sahilde bir vapur gördüğü halde işaret etmedi. Sahilden, silâhların ışıklarını görmüş olacaklardı. Silâh seslerini işitmiş olacaklardı.

Veronik yerinden kımıldamadı.

Vapurdan bir kano indirildi. Köye çıkacaklar, araştıracaklardı. Kendisini bulmalarını istemiyordu. İfade verirken, oğlunu ele vermesi imkânsızdı. Bunun için saklanacak, meydana çıkmıyacaktı. On on beş gün sabredecekti. Nasıl olsa adadan bir kayık geçecekti elbette. O kayığa biner ve sahile çıkardı.

Fakat Priöreye kadar kimse gelmedi. Vapur uzaklaştı.

Priöre malikânesi, adanın bütün burnunu işgal ediyordu. [*] On beşinci asırda, Benediktinlerin manastırı olan bu yer, zamanla harabeye dönmüştü.

Üç gün geçti. Tu-va-biyen meydandan gene yok olmuştu. Genç kadın, odalardan hiç birinin kapısını açamıyordu.

Fakat ikinci gün parkı dolaştı. Parkın her yolu, bir çınar ormanına çıkıyordu. Veronik te ormana çıktı. Ormanın ortasında, büyük bir dolmen taşı vardı.

«Periler dolmeni, dedi. Çiçekli salip tepesi buralarda olacak.»

Taşın etrafında dolaştı. Gördüğü şeyler tüylerini ürpertti. Sol ta-

[*] Adanın 1103 üncü sahifedeki haritasına bakınız.

rafta yazılar vardı. Taşa kazılmış, fakat zamanla ve belki de biri tarafından silinmişti. Sağda dört haç ve bu dört haça mıhlanmış dört kadın vardı. Bir kısım yazıları okudu: «Haça mıhlanmış dört kadın... Otuz tabut... Hak-taşı ya ölüm veya can verir.»

Veronik sendeliyerek uzaklaştı. Gene esrar perdesi çıkmıştı. Yıldırımla kökünden sökülmüş eski bir çınarın yanından aşağı indi. Bir çayırı geçti ve haykırdı. Korku ve hayretle haykırdı:

«Magönokun çiçekleri...»

Mermer granitten yapılmış bir mabet. Mabedin ortasında taştan İsanın eski bir heykeli. Heykelin etrafında çiçekler... Amma muazzam, büyük, kocaman, hulya ve mucize çiçekleri.

Veronik bu çiçeklerin ne olduğunu biliyordu. Fakat büyüklükleri karşısında şaşalamıştı, işin asıl garibi, ayrı ayrı mevsimlerde yetişip açan bu çiçekler, ayni zamanda açmıştı. Ve içlerinden bir tanesi, İsanın başına kadar yükselmişti.

Çiçeklerden birine küçük bir plâka iliştirilmişti. Yaklaştı, okudu: Anamın çiçeği. Bu çiçeğin ismine Veronik çiçeği denirdi.

Dört gün üstüste, Veronik çiçekli salip tepesine geldi. Fakat beşinci günü yiyeceği kalmadığını gördü. Köye indi.

Köyde evlerin kapıları açıktı. Gidenler, bir iki gün sonra eşyalarının kalan kısımlarını almak üzere tekrar geleceklerine emin olarak evlerini terketmişlerdi.

Veronik evlere girmeğe cesaret edemedi. Boş odalarda saatler işliyordu. Pencere kenarlarında çiçekler vardı.

Veronik uzaklaştı.

Rıhtımdan biraz beride, bir ambarda, Honorinin getirdiği erzakı buldu.

«Daha bir hafta açlıktan ölmem, dedi. O zamana kadar da...»

Bir sepete çikolata, peksimet, bir kaç kutu konserve, pirinç, kibrit koydu. Priöreye dönecekti. Birdenbire vazgeçti. Adanın öbür ucuna kadar uzanmak istedi.

Önünde gölgeli bir yol vardı. Yürüdü. Hep ayni kayalıklar, kayalıklardan berisinde ayni kara toprak ve ötelere doğru çınarlar...

Ta ötelerde, eski, ufak bir de ev göründü.

Veronik geri dönmek üzere idi. Duraladı. Bir inilti duymuştu. Kulak kabarttı. Biri inliyor, hafif hafif haykırıyordu. Bu bir kadındı. Acaba adalıların hepsi kaçamamışlar mıydı? Bir an adada yapyalnız olmadığına sevindi, sonra gene içine korku girdi.

Ses evden gelmiyordu. Ses evin bahçesinden geliyordu. Bahçenin etrafı tahta parmaklıkla çevrilmişti. Veronik kapıyı itti, bahçeye girdi.

Ses fazlalandı. Veronik adımla-

rını sıklaştırdı. Karşısına kalın taş duvarlı barakalar çıktı. Bunlardan birinin kapısı yumruklanıyor ve bir ses haykırıyordu:

— İmdat... İmdat...

İçeride bir boğuşma oldu ve başka bir ses duyuldu:

— Sus Klemans... Belki onlardır.

— Hayır hayır, onlar değil... Kapıyı açınız... Anahtarı üstünde olacak.

Veronik kapının üstünde büyük bir anahtar gördü. Çevirdi, kapı açıldı.

Karşısında Arkinyat hemşireler vardı. Perişan bir halde idiler... Barakanın bir köşesinde, bir üçüncü kadın daha yatmış inliyordu. Bu üçüncü kardeşleri olacaktı. Veronik içeri girince, hemşirelerden ikincisi de uzanıp yattı. Birisi, ateşli gözlerle nefes nefese anlattı:

— Onları gördünüz mü?.. Buradalar mı?.. Sizi nasıl öldürmediler?.. Herkes kaçtıktan sonra, onlar adaya hâkim oldular... Şimdi sıra bizim.. Altı gündür burada kapalıyız... Kayıklara gitmek için eşyalarımızı hazırlıyorduk... Üçümüzde buraya, çamaşırlığa geldik. Çamaşırlarımızı alacaktık... *Onlar* da geldiler... *Onların* geldikleri duyulmaz... Birdenbire kapı kapandı. Anahtar çevrildi... Patatesimiz, ekmeğimiz, rakımız vardı... Aç kalmadık. Amma korku içinde idik. Acaba gelecekler miydi? Bizi de öldüreceklerdi miydi?.. Titriyorduk... Büyüğümüz çıldırdı... Dinleyin, saçmalıyor... Öteki, Klemans perişan bir halde... Ben, ben Jertrüd de...

Jertrüdün biraz kuvveti kalmıştı:

— Ya Karreju?.. Geldi, gene gitti değil mi?... Bizi neye almadılar... Nerede olduğumuzu biliyorlardı... Mütemadiyen haykırıyorduk.

Veronik tereddüt etti. Nihayet dedi ki:

— İki kayık ta battı.

— Ne?

— İki kayık ta Sarek önlerinde battı... İçindekilerin hepsi öldü...

Veronik, isim söylememek için sözü burada kesti. Fakat Klemans doğrulmuştu...

Jertrüd mırıldandı:

— Honorin nerede?

— Honorin öldü.

— Öldü!

İki kardeş bir ağızdan haykırdılar. Sonra sustular, bakıştılar. Düşünüyorlardı. İkisi de ayni şeyi düşünüyordu... Parmaklarile bir şeyler hesapladılar...

Jertrüd, korkudan boğuluyormuş gibi söylendi:

— Hesap tamam... Kayıkta kaç kişi idiler biliyor musunuz?.. Yirmi... Hesap ediniz. Evvelâ Magönok öldü... Sonra Mösyö Antuan öldü... Daha sonra küçük Fransua ile Stefan meydandan kayboldular,

onlar da öldü. Honorin öldü, Mari öldü.. Yirmi altı eder... Tamam yirmi altı... Otuz tabutu doldurmak lâzım... Otuzdan yirmi altı giderse ne kalır?.. Dört kalır... Değil mi?...

Konuşamıyordu. Dudakları kurumuş, dili çakıllaşmıştı... Veronik, kadının kekelediğini duydu:

— Anlıyor musunuz?.. Dört kalır... Biz kalırız... Arkinyat hemşireleri buraya kilitlediler... Ve siz burada kaldınız... Hesap tamam... Dört haç... Biliyorsunuz ya?... *Haça mıhlanmış dört kadın!* Hesap tamam... Biz dördümüz... Adada yalnız biz varız... Dört kadın...

Veronik sessiz dinliyordu. Hafif bir ter vücudunu nemlendiriyordu.

Omuz silkti:

— Peki, ne olacak?... Adada bizden başka kimse yok, ne korkuyorsunuz?

— Ya *Onlar?.. Onlar?..*

Sabırsızlandı:

— Herkes gitti!

Jertrüd telâşa düştü:

— Yavaş konuşun, ya duyarlarsa!...

— Kim duyacak?

— *Onlar*... Eskiler...

— Eskiler mi?

— Evet, kurban verenler... İlâhlarına hoş görünmek için erkek ve kadın öldürenler...

— Böyle şeyler yok artık... O insanlar kalmadı...

— Yavaş söyleyin... Yavaş söyleyin... kaldı, daha var...

— Cin mi var demek istiyorsunuz?

— Evet. Amma etli canlı cinler... Kapıları kilitleyip insanları hapseden cinler... Kayıkları batıran cinler... Mösyö Antuanı, Mari Lögoffu öldüren cinler... Yirmi altı kişiyi öldürenler...

Veronik cevap vermedi... Söylenecek söz yoktu. Onları öldürenlerin kim olduğunu biliyordu.

Sordu:

— Sizi buraya saat kaçta kapadılar?

— On buçukta... Saat on birde Karreju ile köyde buluşacaktık.

Veronik düşündü. Fransua ile Stefanın saat on buçukta burada bulunmalarına imkân yoktu... Adada daha başka insanlar vardı demek?

Dedi ki:

— Karar veriniz. Burada bu halde kalamazsınız. Biraz uyuyup dinlenmeniz, karnınızı doyurmanız lâzım.

Öteki kardeşi ayağa kalkmıştı. Boğuk bir sesle:

— Her şeyden evvel *onlar*dan saklanmamız ve icabında kendimizi müdafaa etmemiz lâzım.

Muhtemel bir düşmana karşı korunmayı tasarlıyan Veronik sordu:

— Bunu nasıl yaparız?

— A adada daima bundan bahsederdik. Magönok ta söylerdi.

Tehlike anında herkes Priöreye çekilmelidir derdi.

— Priöreye çekilip te ne olacak?

— Orada müdafaa edilebilir. Kayalıklar sarp ve diktir.

— Ya köprü?

— Honorinle Magönok tertibat almışlardı. Köprünün başında, yirmi adım ötesinde bir kovuk vardır. Honorinin gazyağları orada durur. Köprüye gazyağını dökeriz, kibriti yakarız. Ondan sonra rahat.

— Peki, kayıklarla kaçacaklarına neden Priöreye gelmediler?

— Kaçmak tabiî daha hayırlıdır... Amma bizim kaçacak kayığımız yok.

— Priöreye ne zaman gideceğiz?

— Hemen şimdi. Henüz ortalık kararmadı. Geceye kalmıyalım.

— Ya hemşireniz, yerde yatan ne olacak?

— El arabasile onu taşırız. Köyden geçmeden Priöreye giden bir yol vardır.

Veronik, Arkinyat hemşirelerle beraber oturmaktan tiksindi. Fakat öyle garip bir korkuya düşmüştü, ki razı oldu.

— Peki, dedi. Sizi Pri reye götürür, sonra köye gelip yiyecek alırım.

— Çok bir şey istemez. Adada daha uzun müddet kalmayız. Köprüyü yaktıktan sonra, kıyılarda da ateş yakarız, sahilden bir vapur gönderirler. Bugün hava sisli, amma yarın açar...

Veronik itiraz etmedi. Artık o da adayı terketmek istiyordu.

İki hemşire bir yudum rakı içtiler, yola koyuldular. Deliren kardeşleri, el arabasında oturmuş, söyleniyor, gülüyor, Veroniki güldürmek için sanki uğraşıyordu.

— Daha görünmüyorlar... Amma hazırlanıyorlardır...

Jertrüd emretti:

— Sus sen de deli... Başımıza belâ getireceksin...

— Eğlenceli olacak... Benim boynumda altın bir haç var... Elimde de bir haç var... Derime kazdırdım onu... Bakınız... Her tarafta haçlar var... Haçın üstünde insan rahat eder muhakkak... Rahat uyur.

Jertrüd bir tokat vurdu:

— Susacak mısın?..

— Susayım... Amma sana da *onlar* vuracak... *Onlar*ın saklandıklarını görüyorum.

Yol genişliyordu. Ağaçlar seyrekleşiyordu. Jertrüd:

— Kara topraklara geliyoruz, dedi. O toprakların altında *otururlar*...

Veronik gene omuz silkti:

— Nereden biliyorsunuz?

— Biz herkesten fazla biliriz... Bize büyücü derler; doğrudur... Bilgiç olan Magönok bile bize akıl danışır, saadet getiren taşları, Sen-Jan otlarını bizden sorardı.

Deli homurdandı:

— Armuazla Verven gün batarken toplanır...

Jertrüd devam etti:

— Adada, senelerdenberi söylenen bir lâf ta doğrudur. Bu adanın altında vaktile büyük bir şehir varmış. O şehirde yaşarlarmış... Hâlâ da yaşıyorlar. Ben gördüm...

Veronik cevap vermedi.

— Biz onlardan birini gördük. Haziran ayının altıncı günü iki sefer gördük... Beyazlar giymişti. Büyük çınara gelip mukaddes çiçeği koparıyordu... Size gördüm diyorum. Hemşirelerim de gördü... Hem o tek bir kişi değil. Hazineyi muhafaza etmek için bir kaç kişi kalmışlar... Evet hazine diyorum. mucizeler yaratan bir taşmış. Eğer dokunulursa insan ölüyor, eğer üstüne uzanırsa yaşıyor. Bunların hepsi doğru. Magönok söyledi... Bu taşın muhafazasına *onlar* memur. Bu taşa hak-taşı denir... Bu sene hepimizi kurban etmeleri lâzım... Otuz tabuta otuz ölü lâzım.

Delinin sesi gene çıktı:

— Haça gerilmiş dört kadın.

— Yakında olacak. Ayın altısı yaklaşıyor. Büyük-Çınara gelmelerini beklemeden buradan gitmeliyiz. İşte, Büyük-Çınar buradan görünüyor... Köprüden evvelki ormandır...

Deli doğruldu:

— Orada saklandılar... Bizi bekliyorlar...

— Sus, sen kımıldama... Anladınız ya... Büyük çınarı gördünüz ya... O çınar... O çınar...

Birdenbire sustu.

Klemans sordu:

— Ne oldun?.. Ne var?

— Bir şey gördüm... Kımıldıyan bir beyazlık gördüm...

— Göremezsin... Onlar gündüz görünmezler.

Bir müddet daha durup baktılar, sonra yürüdüler. Büyük çınar görünmez oldu.

Geçtikleri kara toprak taş ve çakıldı... Taşlar birer mezarı andırıyordu. Jertrüd mırıldandı:

— İşte *onların* mezarı.

Ondan sonra konuşmadılar. Bir kaç kere Jertrüd durup dinlendi. Klemans el arabasını süremiyordu, ikisi de, sendeliyorlar, etraflarına bakınıyorlardı.

Yol yokuşlandı. Köprüden sonraki ormana girdiler. Veronikle Honorin, ilk günü bu ormandan geçmişlerdi.

Hemşirelerin heyecanı gittikçe artıyordu. Veronik büyük çınara yaklaştıklarını bundan anladı... Nihayet büyük çınar göründü. Bütün ağaçlardan büyüktü. Bir toprak yığınının üstünde yükseliyordu. Bu ağacın gövdesi, bir kaç insanı saklıyabilirdi. Belki de arkasında saklanmış olanlar vardı.

Korkularına rağmen, hemşireler

adımlarını sıklaştırmışlardı. Uğursuz ağaca bakmıyorlardı.

Uzaklaştılar. Veronik geniş bir nefes aldı. Tehlikeyi atlatmışlardı. Arkinyat hemşirelerle alay edeceği zaman, Klemans topuklarının üstünde döndü, yere yığıldı. Ayni zamanda yere başka bir şey daha düştü.

Bu bir baltaydı, taş bir balta.

Jertrüd haykırdı:

— Yıldırım taşı!... Yıldırım taşı!...

Bir saniye başını havaya kaldırdı. Baltanın gökten düştüğüne kani idi.

Bu esnada deli arabadan fırladı ve tepe üstü yere düştü. Havada bir şey ıslık çaldı. Deli ıztırap içinde kıvranıyordu. Omuzunda bir ok vardı, bir ok saplanmıştı.

Jertrüd haykırarak koşmağa başladı.

Veronik tereddüt etti. Klemansla deli, yerde çırpınıyorlardı.

Deli homurdanıyordu:

— Çınarın arkasında! Saklanıyorlar... *Onları* görüyorum...

Klemans kekeliyordu:

— İmdat!... Beni bırakmayın... Korkuyorum...

Havada, bir ok daha ıslık çaldı, ötelerde kayboldu.

Veronik te koşmağa, kaçmağa başladı.

Korkudan kaçmaktan ziyade, kendini müdafaa edecek bir silâh bulmak ümidile koşuyordu. Babasının odasında, bir camekânda bir çok silâh gördüğünü hatırladı. Bu silâhları alacak ve düşmana karşı kendini müdafaa edecekti. Arkasına bakmıyordu. Takip edilip edilmediğini anlamak istemiyordu. Bir an evvel silâhları bulmak için koşuyordu.

Jertrüde yetişti. Jertrüd:

— Köprüyü yakalım... Gazyağları burada... diyordu.

Veronik cevap vermedi. Köprüyü yakmak ikinci derecede kalmıştı. Hem yakmak ta istemiyordu. Silâhları alıp geri dönmesi için köprü ona lâzımdı.

Köprüye gelceekleri sırada Jertrüd uçuruma kaydı. Bir ok ta ona isabet etmişti. Yalvardı:

— Beni bırakma...

Veronik oku görmemişti:

— Şimdi gelirim, diye haykırdı.. İki tüfek alıp geleceğim...

Onun aklınca tüfekleri alacaklar ve tekrar ormana gidip iki hemşireyi kurtaracaklardı. Koştu. Eve girdi, babasının odasına çıktı. Biraz dinlendi. Nefeslendi. İki tüfek aldı, geri döndü.

Köprünün öbür ucunda şaşaladı. Jertrüd yoktu. Seslendi. Cevap çıkmadı. O zaman onun da yaralanmış olduğuna hükmetti.

Koşmağa başladı. Köprüyü geçti. Büyük çınara çıkan yokuşun başında feryatlar duydu. İlerledi ve gördü...

Gördüğü şey onu olduğu yerde mıhladı. Öte tarafta, Jertrüd çırpınıyor, yerdeki taşlara, otlara tutunmağa çalışıyordu. Kadının elleri, kolları bağlanmıştı ve görünmiyen eller, onu çekiyordu.

Veronik nişan aldı. Amma kime ateş edecekti? Ağaçların arkasında saklananlar kimdi?... Jertrüd, yerlerde sürüne sürüne gözden kayboldu.

Veronik yerinden kımıldamamıştı. Ne yapsa beyhudeydi. Bunu anladı. Eğer ilerliyecek olursa, Arkinyat hemşireleri kurtaramıyacak, kendisi de sonuncu kurban olacaktı.

Hem artık korkuyordu. Manasını anlıyamadığı bu hadiseler, muntazam bir silsile takip ediyor ve tam bir mantıkla biribirlerine zencirleniyordu. Korkuyordu, bu insanlardan, bu heyulâlardan korkuyordu. Arkinyat hemşireler gibi, Honorin gibi, gayri ihtiyarî korkuyordu.

Eğildi ve büyük çınardan görünmemeğe çalışarak, gazyağlarının durduğu küçük, yarısı çökmüş bir barakaya geldi.

Oradan bütün köprü görünüyordu. Görünmeden kimsenin geçmesine imkân yoktu.

Fakat ormandan inen olmadı.

Gece etrafı sardı. Sisli ve mehtaplı bir gece idi.

Bir saat sonra Veronik biraz kendini topladı. İki gazyağı tenekesi aldı, köprünün dış desteklerine döktü.

On kere, köprüden gidip geldi, her tarafını gazladı.

Bir tek kutu kibriti vardı. Bir an tereddüt etti. Ortalığın aydınlanacağından ürküyordu.

«Allah verede karşı sahillerden görseler... Amma çok sis var...»

Kibriti çaktı, gazladığı bir kâğıt meşalesini tutuşturdu. Yanan kâğıdı köprüye attı, barakaya kaçtı.

Yangın anî oldu. Bütün köprüyü alevler sardı. İki adanın kayalıkları, yarımadayı adaya bağlıyan granitler, ağaçlar, yamaç, büyük çınar ormanı, uçurumların dibinde deniz, her şey aydınlandı.

Gözlerini büyük çınardan ayırmıyan Veronik:

«Nerede olduğumu biliyorlar... Saklandığım barakaya bakıyorlar...» diyordu.

Ormanda hiç bir gölge görünmedi. Ses duyulmadı. Yukarıda saklananlar meydana çıkmadılar.

Bir kaç dakika zarfında köprünün bir kısmı, korkunç bir gürültü ile çöktü... Diğer kısmı, yanıyor ve yavaş yavaş yıkılıyordu.

Her çöküntüde, Veronik geniş bir nefes alıyordu. Asabı gevşiyordu. Düşmanlarla arasında mesafe ayrıldıkça, derin bir sükûna düşüyordu. Şafak sökünceye kadar barakada kalmağa karar verdi. Yarımadaya geçilecek yol olmadığını gündüz gözile görmek istiyordu.

Sis arttı. Ortalık zifiri karanlık oldu.

Gece yarısına doğru, yukarıda balta sesleri duydu. Ağaç gövdeleri kesiliyor, sonra dalları kırılıyordu.

Veronik, yeni bir köprü kuracakları zehabına düştü, tüfeğini yakaladı.

Bir saat sonra bir inilti, bir feryat işitti. Ayak sesleri, yaprak hışırtıları oldu... Sonra gene sessizlik çöktü.

Yorgunluk, açlık, Veronikte düşünmek hissini öldürdü. Köyden yiyecek te getirmemişti. Buna müteessir olmadı. Sabah olur olmaz, sahilde, ta burunda dolmen taşının önünde büyük bir ateş yakacaktı.

Birdenbire ürperdi. Kibrit kutusunu köprünün üstünde bırakmamış mıydı? Arandı. Kibrit kutusu yoktu.

Buna da fazla telâş etmedi. Geçirdiği tehlikelerden sonra, her güçlükle baş edebilirdi.

Böyle saatler geçti. Sabah yaklaştıkça ayaz artıyor ve soğuk ıztırap veriyordu.

Yavaş yavaş tanyeri ağardı. Gölgeler şekillendi. Veronik, köprüden eser kalmadığını gördü. Ada ile yarımada arasında elli metre fasıla vardı. Yarımadayı adaya bağlıyan kayalıklar yalçın ve bıçak sırtı gibi ince ve keskindi.

Kurtulmuştu.

Gözlerini kaldırıp yukarı tepeye bakınca, korkudan çıldırmış gibi haykırdı. Ön sıradaki üç ağacın dalları kesilmiş ve gövdelerine, haç biçiminde, üç hemşire çivilenmişti.

Haça mıhlanmışlardı!

— 6 —

Fransuanın köpeği

Veronik arkasına bakmadan, görülecek olursa, başına geleceği düşünmeden Priöreye gitti.

Artık bir gayesi vardı: Adadan kaçmak. Korkudan bitkin bir halde idi. Eğer boğazlanmış, tabanca ile katledilmiş üç kadın görseydi, bu derece ürkmiyecek, korkmıyacaktı. Fakat bu işkence müthişti. Melûnca, canavarca bir kıtaldi bu..

Hem kendini, dördüncü ve sonuncu kurbanı düşünüyordu. İdama mahkûm olan bir mücrim gibi, kaderi onu sehpaya sürüklüyordu. Korkudan titrememek kabil miydi?

Kendine kuvvet vermeğe çalıştı:

«Bu esrar nasıl olsa meydana çıkacak... Her halde bu esrarın sebepleri gayet basit, bu cinayetleri, kana susamış bir takım insanlar yapıyor... Buna da harp sebep oldu. Harp olmıyacak şeyler yarattı.

Amma bütün bu olanlar mucize değil. Sihir ve büyü değil...»

Ne söylese, ne düşünse nafile idi... Bütün Sarekliler gibi, ölenler, çıldıranlar gibi korkuyordu. Muhakeme edemiyordu veya onlar gibi muhakeme ediyor, onların haleti ruhiyeleri, mülâhazaya hâkim oluyordu.

Onu takip eden bu göze görünmez mahlûklar ne idi? Sarek adasında otuz tabutu doldurmağa kim memur edilmişti? Taş kovuklarda saklananlar, balta ve ok kullananlar, kadınları çarmıha gerenler kimlerdi? Bunu neden yapıyorlardı? Gayeleri ne idi?

Veronik hızlı sesle haykırdı:

«Artık yetişir! Deli oluyorum!.. Bu cehennemden kurtulmalıyım...»

Evin içinde yiyecek bir şey ararken, babasının odasında, perdeye iliştirilmiş bir kâğıt buldu. Bu kâğıtta da, kulübedeki cesedin yanında bulduğu kâğıttaki resimler vardı.

Bir dolapta bir resim defteri buldu. Açtı. Hep ayni resimlerdi. Bir kadının başı üstünde V. d'H. harfleri vardı. Kâğıtlardan birinde Antuan d'Hergömon imzasını okudu.

Demek, ki Magönokun elindeki kâğıda o resimleri yapan babası idi. Demek, ki çarmıha gerilen kadınlardan birini Veronike benzeten Hergömondu.

Veronik tekrar etti:

«Artık yetişir... Düşünmek istemiyorum...»

Gene aramağa koyuldu, yiyecek hiç bir şey bulamadı. Ateş yakacak kibrit te bulamadı. Sis dağılmıştı. Ateş yakacak olsa, karşı sahillerden görülecekti.

İki taşı biribirine sürtüp ateş çıkarmağa uğraştı, kuvveti yetmedi.

Üç gün, harabeden topladığı yaban çileği yiyip su içti. Böyle dayandı. Üç sefer ağladı. Her ağlayışında karşısına Tu-va-biyen geldi. Bu, her şeyin yolunda olduğunu ihsas eden isim sinirlerine dokunuyor, köpeğe, Fransuanın köpeği olduğu için bütün bütün kızıyordu.

Köpek, bir gözünü açıyor, bir gözünü yumuyor, gülüyordu.

Veronik, en ufak çıtırtı ile yerinden sıçrıyor, ölüm teri döküyordu.

Büyük çınardakiler ne âlemde idiler? Hücuma nereden hazırlanıyorlardı? O canavarların eline düşeceğini aklına getirince çıldırıyordu.

Dördüncü günü büyük bir ümide kapıldı. Bir çekmecede büyük bir pertevsiz buldu. Güneşten istifade etti, bir kâğıt tutuşturdu. Bir mum yaktı.

Kurtulduğuna hükmetti. Mum çoktu. Akşama kadar alevi idame etti. Gece saat on birde, bir fener aldı, gazyağı barakasına gitti. Hava açıktı, işareti göreceklerdi. Kendini göstermemek ve hemşirelerin

mıhlı cesetlerini görmemek için, başka bir yol takip etti.

Barakaya yaklaştı. Birdenbire kalbi duracak gibi oldu, nefesi kesildi. Oturdu.

Oturduğu yerden, işkence yeri görünmüyordu. Başını kaldırdı ve yukarı sırttaki ağaçlıklarda bir beyaz gölge gördü...

Gölge gidip geldi. Beyazlar giymiş bir insandı.

Yüksek bir ağacın dibinde durdu.

Veronik, Arkinyat hemşirelerin sözünü hatırladı:

«Ayın altısı yaklaşıyor. Büyük çınara gelip mukaddes çiçeği koparacaklar.»

Veroniğin hatırına, eski zaman adamlarının âyinleri geldi. Bu âyinlerin resimlerini babasının kitaplarında görmüştü. Şimdi de ayni şeyi görüyordu. Fakat uyanık olduğuna pek emin değildi.

Ağacın altına dört beyaz gölge daha geldi. Ellerini kaldırdılar, Bir şimşek çaktı. Büyük rahibin altın orağı çiçeği kesti.

Büyük rahip çınardan indi. Beş beyaz gölge, ormandan süzüldü. Kenara geldiler.

Veronik gözlerini bu gölgelerden ayıramıyordu. Başını uzattı, ağaçlara mıhlanan üç cesedi gördü. Uzaktan, siyah kordelâları kargaya benziyordu. Cesetlerin önünde beyaz gölgeler durdu. Nihayet büyük rahip ayrıldı, elinde mukaddes çiçek, aşağı doğru indi. Köprünün ilk ayağının bulunduğu yere geldi. Alt tarafı uçurumdu.

Veronikin başı döndü, gözleri karardı... Rahip ne yapacaktı? Köprü yoktu amma, Veronik gene korkuyordu... Gözleri beyaz gölgede, yere uzandı.

Rahip, uçurumun kenarında durdu. Elini uzattı. Tabiat kanunlarını değiştiren mukaddes çiçeği boşlukta salladı ve boşluğa bir adım attı.

Ve ay ışığında, bembeyaz, boşlukta ilerilemeğe başladı.

Ne olduğunu Veronik te anlıyamadı... Anlıyamazdı da. Beyni yerinden uğramıştı. Hayal görüyordu.

Gözlerini yummuş, olacağı bekliyordu. Bir şey olmadı. Fakat hakikat onu çok üzdü. Fenerinde mum sönmüştü. Karanlıkta geri dönemez, Priöreye gidemezdi. Eğer kuvvetli güneş olmazsa, bir daha ateş te yakamıyacaktı. Mahvolmuştu...

Kadere boyun büktü. En iyisi ölmekti. Açlıktan ölmek kurtulmak demekti.

«Evet, ya adadan gitmeliyim, yahut ölmeliyim... Amma gitmem lâzım...»

Bir yaprak sesile doğruldu. Yanı başında Tu-va-biyen duruyordu.

Köpeğin boynuna, bir iple, bir paket bisküvi bağlanmıştı.

Ertesi sabah Veronik Tu-va-biyeni önüne almış konuşuyordu:

— Anlat bayakım Tu-va-biyen... Her halde bana yiyecek aramak için gitmedin... Tesadüf değil mi? Oralarda dolaşırken benim ağladığımı duydun ve geldin. Amma bu bisküvileri boynuna kim bağladı? Sarekte bir dostumuz var demek. Neden görünmüyor? Söylesene Tu-va-biyen...

Köpeği öptü ve devam etti:

— Bu bisküviyi kime götürüyordun? Efendine mi, Fransuaya mı?. Yoksa Honorine mi?.. Ya kime?.. Acaba Stefana mı götürüyordun?.

Köpek, kuyruğunu salladı, kapıya doğru yürüdü. Sanki söylenenleri anlıyordu!.. Veronik, köpeğin peşinden Stefan Marunun odasına girdi. Köpek yürüdü, başını karyolanın altına soktu. Veronik eğilip baktı.

Karyolanın altında üç paket bisküvi, iki paket çikolata, iki kutu konserve vardı. Bu paketler iple bağlanmış, ipin ucuna büyük bir ilmik yapılmıştı. Tu-va-biyen bu ilmiğe başını geçirdi mi, paketi boynuna bağlamış oluyordu.

Veronik şaştı:

— Bu da nedir? Bunları sen mi buraya tıktın? Peki amma bunları nereden buldun? Kim verdi? Demek sahiden adada bir dostumuz var. Bu dost Stefan Maruyu da tanıyor... Beni onun yanına götürebilir misin? Her halde adanın bu tarafında oturuyordur. Öbür tarafa yol yok, sen de bunun için gidemedin.

Veronik düşünüyordu. Paketlerin yanında bir de küçük valiz vardı. Bu valizi Maru neden saklamıştı? Bu valizi açmağa hakkı vardı. Her halde, bu valizden çıkacak şeyler, ona bir çok şey öğretebilirdi.

«Evet, diye söylendi, valizi açmak hakkımdır, hattâ vazifemdir.»

Bir makas aldı, valizin kilidini söktü. Valizde bir muhtıra vardı. Muhtırayı açınca şaşaladı.

İlk sahifede genç kızlık resmi ile kendi imzası ve şu ithaf vardı: *Dostum Stefana.*

Mırıldandı:

«Anlamıyorum... Anlamıyorum... Bu resim hatırımda. O zaman on altı yaşımda idim... Amma bu resmi ona nasıl verdim? Onu tanıyor muydum?.»

İkinci sahifeyi okumağa başladı.

«Veronik, gözlerinin öününde yaşamak istiyorum. Oğlunuzun terbiyesini elime alıyorum. Bu çocuktan nefret etmem lâzımdı, çünkü başkasının çocuğudur, fakat ne de olsa senin oğlun olduğu için de seviyorum. Bir gün, buna şüphem yok, oğlunun yanına geleceksin. O gün, Fransua ile iftihar edeceksin. Onda, babasından miras kalan her şeyi öldüreceğim. Senden aldığı

vekarı canlandıracağım. Bu uğura hayatımı vakfediyorum. Bunu memnuniyetle yapıyorum. Bir gülümseyişin, en büyük mükâfatım olacaktır.»

Veronik derin bir heyecana kapıldı. Bu sır da, ne olduğunu ifşa etmemişti. Bundan da bir şey anlamamıştı. Fakat bu tatlı bir sırdı.

Günü gününe, oğlunun derslerini öğrendi. İlerileyişini anladı. Muallimin metodunu gördü. Talebe zeki ve çalışkandı. Muallim müşfik, sabırlıydı.

Ve hergün, muallim defterine not almıştı:

«Sevgili oğlum Fransua - ona oğlum diyebilirim değil mi? - Fransua, tıpkı annene benziyorsun. Berrak gözlerin annenin gözleri gibi. Ruhun onun ruhu kadar saf. Fenalığın ne olduğunu bilmiyorsun, hattâ iyiliğin ne olduğunu da bilmiyorsun denebilir...»

Bazı sahifelere, çocuğun, annesinden bahsettiği yazıları nakledilmiş ve Maru altlarına ilâve etmişti:

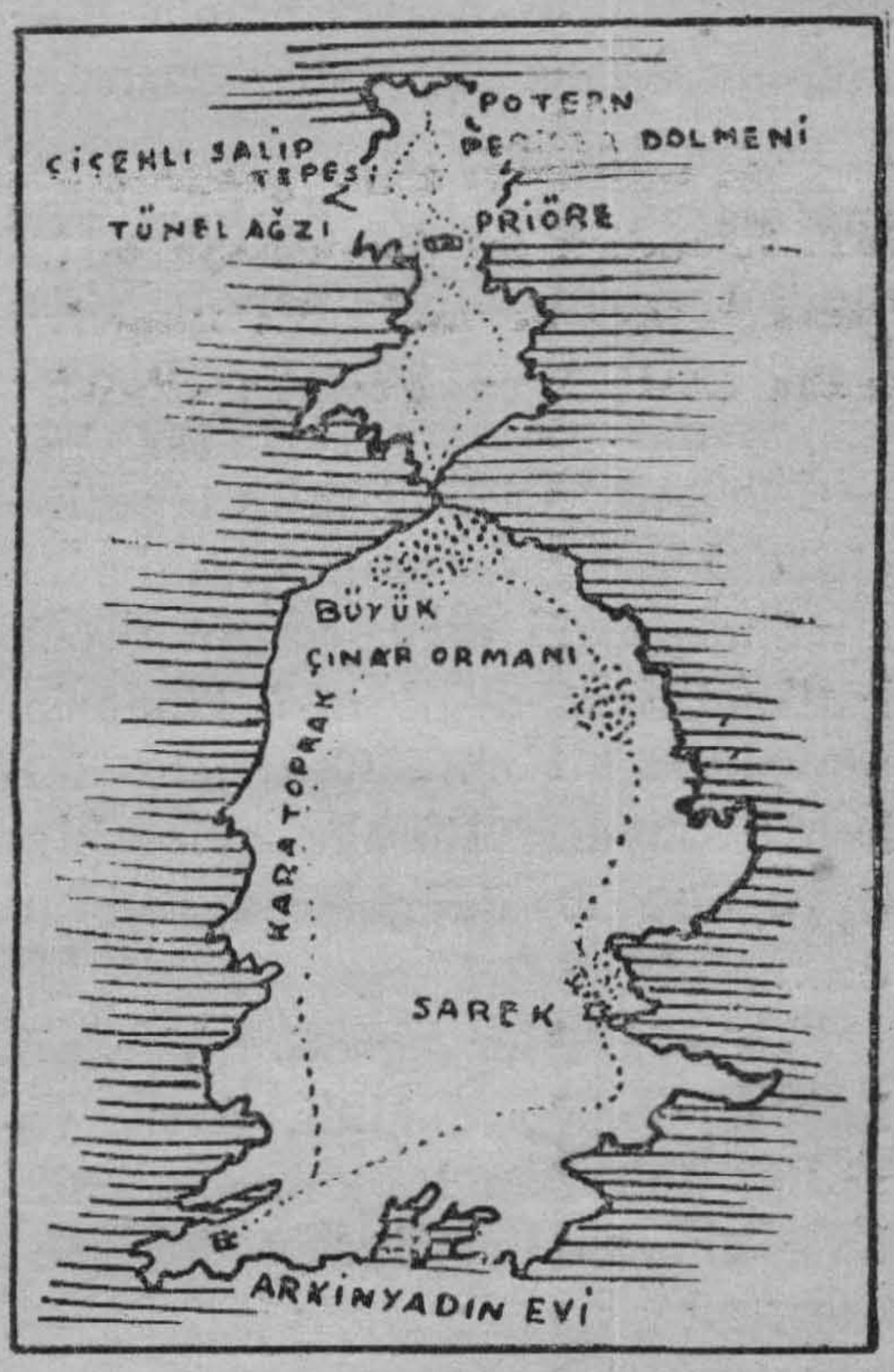
«Onu bir gün bulacağız Fransua... O zaman güzellik, nur, yaşamak zevki, bakmak ve hayran olmak ne demektir anlarsın...»

Ondan sonra kendine ait bazı tafsilât... Bunları Veronik kendisi de hatırlıyordu.

«... Bir gün parkta - o zaman on altı yaşında idi - etrafına toplandılar... Herkes ona bakıyor ve güzelliğine hayran oluyordu. Arkadaşları, onu beğeniyorlar diye seviniyorlar, gülüyorlardı...

«... Annenin sağ avucunu aç Fransua... Avucunun ortasında beyaz bir iz vardır... Küçücükken, bir demir parmaklıkla avucunu çizmişti...»

Son sahifeler oğlu için yazılmamıştı. Hattâ yazılanları oğlu her

halde okumamıştı. Her satırda, her kelimede, aşkın ilânına teşadüf ediliyordu. Bu satırlar, açıkça ilânı aşktı.. Derin bir aşkın, hürmetkâr bir aşkın ifadesi idi.

Veronik defteri kapadı. Artık okuyamıyordu.

Mırıldandı:

— Evet Tu-va-biyen, itiraf ediyorum, gözlerim yaşardı... Beni böyle sevenin kim olduğunu hatırlamağa çalışıyorum. Bu çocukluk arkadaşlarımdan biri olacak. Beni sevdiğini anlamamışımdır, ismini de unutmuşum...

Köpeği kendine doğru çekti:

— Onların ikisi de iyi kalpli birer insandı değil mi Tu-va-biyen? Ne efendin, ne de mallimi, o gördüğüm cinayetleri işliyemezler... Eğer cinayet işledilerse bunu şuursuz olarak yaptılar. Farkına varmadan adam öldürdüler... Ben, insanı deli eden büyüye, tılsıma inanmam... Amma bir şey var köpekciğim! Çiçekli salip tepesine çiçek diken, Veronik çiçeklerine anamın çiçeği diye yazan çocuk katil olamaz değil mi? Honorin, muvakkat bir cinnetten bahsederken haklıydı. Buraya gelecekler değil mi? O da gelecek, Stefan da...

Sakin saatler geçti. Veronik hayatta yalnız değildi. Artık yaşadığı anlardan korkmuyor, istikbale itimat ediyordu.

Ertesi sabah Tu-va-biyenle gene konuşmağa başladı. Köpeği, kaçıp gitmesin diye, odaya hapsetmişti.

— Şimdi beni götür bakalım. Amma nereye? Stefan Maruya yiyecek gönderen meçhul dostumuzun yanına. Haydi.

Tu-va-biyen kapının açılmasını bekliyordu. Dolmen taşına giden yola koyuldu ve yarıyolda durdu. Veronik yetişti. Sağa saptı ve harabe oyuklarına giden yolu takibe başladı... Kıyıda durdu.

— Burada mı?

Köpek karnının üstüne yattı. Ta ileride, yosunların arasında, tavşan yuvasına benziyen bir oyuk vardı. Köpek o delikten girdi, kayboldu. Biraz sonra gene geldi. Veronik Priöreye gitti. Yosunları kesmek için bir bıçak aldı.

Yarım saat uğraştı. Otları, yosunları temizledi. Bir merdivenin ilk basamakları meydana çıktı. Etrafa tutunarak indi. Köpek önde gidiyordu. Kayaların ortasında açılmış uzun bir tünelden yürüyorlardı. Sağ tarafta deliklerden ışık geliyordu. Veronik bu deliklerden baktı, denizi gördü.

On dakika yürüdü. Bir merdiven daha indi. Artık delikler, yukarıdan görünmesin diye, sağlı sollu açılmıştı. Veronik meseleyi anladı. Bu tünel, yarımada ile adayı birleştiriyordu.

Basamaklarla, büyük çınara odğru çıkmağa başladılar. Yukarıda iki yol ağzına geldiler. Tu-va-biyen sağ tünelden yol aldı.

Solda, iki yol ağzına daha geldiler. Adanın altında böyle yollar vardı demek. Veronik, hemşirelerin sözlerini hatırladı. Düşmanlar, kara toprağın altında oturuyorlardı.

Tu-va-biyen önden gidiyor, arada sırada dönüp arkasına bakıyordu.

Veronik söyleniyordu:

— Merak etme geliyorum. Korkmuyorum da. Beni bir dostun yanına getiriyorsun... O dost burada bir yerde saklanıyor. Amma neden saklandığı yerden çıkmıyor? Neden ona rehberlik etmedin? Yol göstermedin?..

Köpek bir yerde durdu. Veronik gene sordu:

— Burada mı!

Tünel bitmişti. Son kısmı bir odaya açılıyordu. Ufak bir pencereden ışık giriyordu.

Tu-va-biyen müteredditti. Ön ayaklarını tünelin duvarına dayamış, kulaklarını dikmiş dinliyordu.

Veronik, köpeğin ayaklarını dayadığı yerin kaya olmadığını gördü. O kısım gayri muntazam taşlarla örülmüştü. Bu yeni yapılmıştı. Tünelin, öbür tarafa doğru uzanan menfezini tıkamışlardı.

Tekrar etti:

— Burada değil mi?

Fazla söyliyemedi. Boğuk bir ses duydu.

Duvara yaklaştı ve ürperdi. Biri şarkı söylüyordu. Bu bir çocuk sesi idi. Şunları duydu:

Ana ninni söylüyor,
Yavrucuğuna diyor:
«Ağlama sen ağlama,
Melekler ağlar sonra...

Veronik mırıldandı:

— Ninni... Ninni...

Bu, Honorinin, Beg-Meilde söylediği ninni idi. Bu ninniyi şimdi söyliyen kimdi? Adada bir de çocuk vardı? Fransuanın bir arkadaşı mıydı?

Ses devam etti:

Melekler gülsün diye,
Bir gülüş ver hediye...
Kollarını kavuştur,
Allaha dua et dur...»

Sonra derin bir sessizlik oldu. Tu-va-biyen, bildiği bir şey olacakmış gibi, dikkatle dinliyordu.

Durduğu yerde, usul usul, ihtiyatla taşlar kımıldadı. Köpek, sesinin uyandıracağı tehlikeyi biliyormuş gibi, sade kuyruğunu sallıyor ve sanki içinden havlıyordu. Nihayet başının üstündeki taş içeri çekildi, bir delik açıldı.

Tu-va-biyen sıçradı, delikten girdi.

Çocuğun sesi duyuldu:

— Hoş geldin mösyö Tu-va-biyen!... Nasılsınız bakayım?.. Neden dün efendini ziyarete gelmedin?... Mühim işlerin mi vardı?. Honorinle gezmeğe mi gittin yoksa?... Eğer konuşabilseydin, kim bilir neler anlatırdın.. Hem söyle bakayım...

Veronik duvarın dibine diz çökmüştü. Duyduğu oğlunun sesi miydi? Acaba Fransua gelmiş, buraya mı saklanmıştı? İçerisini görmeğe çalıştı, göremedi. Fakat sesi kelime

kelime işitiyordu. Çocuk tekrar etti:

— Söyle bakayım neden Honorin gelip beni kurtarmıyor? Neye onu buraya getirmiyorsun?.. Sen gelip beni nasıl buldun... Büyük babam beni merak etmiyor mu?... Olur macera değil bu... Amma sen fikrinden dönmüyorsun. Tu-va-biyen değil mi?... Her şey yolunda... İşler hergün biraz daha yoluna giriyor...

Veronik anlamıyordu. Oğlu - konuşanın oğlu olduğuna artık şüphe etmiyordu - olup bitenlerden haberi yokmuş gibi konuşuyordu. Acaba unutmuş muydu? Cinnet esnasında yaptığı şeyler, fikrinde hiç bir iz bırakmamış mıydı?

«Evet, muvakkat bir cinnet geçirmiş olacaktı. Evet, deli idi. Honorin aldanmamıştı. Fransua bir an çıldırmıştı... Şimdi aklını gene başına toplamıştı. Ah Fransua... Fransua...»

İçi titriyerek dinliyordu. Çocuk söyleniyordu:

— Evet, her şey yolunda... Yalnız her şeyin yolunda olduğunu bana isbat etmelisin. Honorinden, büyük babamdan haber yok. Onlara senin vasıtanla mektup yazdım, cevap çıkmadı. Sonra Stefandan da haber yok. Onu çok merak ediyorum. O nerede? Onu nereye hapsettiler? Sakın açlıktan ölmesin?... Söyle bakayım Tu-va-biyen, cevap ver, dün yolladığım bisküvileri nereye götürdün?... Nen var senin?... Tetik üstündesin... O tarafa ne bakıyorsun?.. Gitmek mi istiyorsun?... Hayır mı?...

Çocuk sustu ve biraz sonra, daha yavaş bir sesle:

— Anladım, dedi. Seninle beraber biri mi geldi?.. Duvarın arkasında biri mi var?..

Köpek yavaşça havladı. Uzun bir sessizlik oldu. Fransua da dinliyordu.

Veroniğin kalbi, kopacakmış gibi atıyordu.

Çocuk seslendi:

— Sen misin Honorin?

Gene sessizlik oldu. Çocuk devam etti:

— Sensin... Nefesini duyuyorum... Neden cevap vermiyorsun?.

Veronik artık kendini tutamadı. Oğlunu cevapsız bırakamazdı. Seslendi:

— Fransua... Fransua...

— Sen misin Honorin?

— Hayır Fransua.

— Ya kimsin?

— Honorinin bir arkadaşıyım.

— Sizi tanımıyorum.

— Tanımazsınız... Amma sizin dostunuzum.

Çocuk tereddüt ediyordu.

— Neden Honorin beraber gelmedi?

Veronik oğluna doğruyu söyliyemezdi. Bunun sırası değildi.

— Honorin seyahatten yeni geldi, gene gitti.

— Beni mi arıyor.

— Evet, evet... Sizi ve muallimi-nizi adadan kaçırdılar zannetti.

— Büyük babam nerede?

— O da gitti. Onunla beraber adalıların hepsi gitti.

— Hep tabutlarla haçların me-selesi.

— Evet. Sizin meydandan kay-bolmanız üzerine, felâketin başlı-yacağına hükmettiler.

— Ya siz madam?

— Ben Honorini çoktanberi ta-nırım. Onunla beraber Paristen bu-raya dinlenmeğe geldim. Ben neye gideyim. Öyle batıl itikatlardan korkmam ben.

Çocuk sustu. Bu sözler onu ikna edememişti. Şüphesi arttı. Açık ko-nuştu:

— Size bir şey söyliyeceğim ma-dam. On gündür burada mahpu-sum. İlk günler kimseyi görmedim. Fakat evvelki gündenberi, kapının orta yerinde bir delik açılıyor, bir kadın eli uzanıyor, suyumu tazeli-yor. Bir kadın eli... Anladınız ya...

— O kadın ben miyim diye so-ruyorsunuz?

— Evet.

— O kadının elini tanır mısınız?

— Evet, kuru, kemikli bir el... Kolu sarı.

Veronik kolunu sıvadı, delikten elini uzattı:

— İşte benim elim.

— Hayır, benim gördüğüm bu el değil.

Ve yavaşça ilâve etti:

— Bu el ne kadar güzel!

Çocuk elini tutmuştu ve birden-bire haykırdı:

— Aman yarabbi!... Gözlerime inanayım mı?...

Parmaklarını açtı, avucuna bak-tı ve mırıldandı:

— Çizilen yerin izi!..

Bu söz Veroniği büyük bir heye-cana düşürdü. Stefan Baru hatıra-larında bu bere izinden bahsedi-yordu. Fransua hatıraları okumuş olacaktı.

Eline, iki hararetli dudağın ha-fifçe dokunduğunu, sonra sıkı sıkı öptüğünü hissetti, oğlunun sesini duydu:

— Anne... Anneciğim... Sevgili annem...

— 7 —

Fransua ile Stefan

Uzun bir müddet, ana oğul, ara-larına hayil olan duvarın dibinde çömelmiş durdular... Biribirlerini görüyorlarmış, göz göze konuşu-yorlarmış gibi, soruyorlar, cevap veriyorlar, sözlerini biribirine ka-

rıştırıyorlradı. Sevinçten deli gibi idiler. Artık dnüyada hiç bir kuvvet onları biribirinden ayıramazdı.

Fransua:

— Tu-va-biyen, artık keyiflenebilirsin, kahkaha ile gülebilirsin. Biz sahiden ağlıyoruz, insan böyle sevinç ağlamasına, göz yaşı dökmekle doyamaz, öyle değil mi anne?

Veronik, gördüğü feci manzaraların hepsini unutmuştu. Aklından onlardan hiç bir şey kalmamıştı. Oğlu adam öldürsün, oğlu katil olsun... Hayır, bunu kabul edemiyordu. Hattâ oğlunun delirdiğini düşünüp mazeret te bulmak istemiyordu... Mesele başkaydı. Fakat bunun da ne olduğunu araştırmıyordu. Aklı fikri yalnız oğlunda idi, mütemadiyen tekrar ediyordu:

— Oğlum, yavrum, demek sağsın... Sana dokunuyorum, sesini işitiyorum. Halbuki ben seni öldü sanıyordum... Aman yarabbi!... Oğlum yaşıyor... Oğlum hayatta!...

— Anneciğim, ben de senelerce seni bekledim. Ben senin ölmediğini biliyordum. Bu daha fena idi. Annem sağdı, fakat ben annesizdim...

Bir saat maziden, istikbalden bahsettiler. Nihayet Fransua:

— Anne, dedi, seninle konuşacak, biribirimize söyliyecek çok sözümüz var. Bunların hepsini bugün konuşup bitiremeyiz. Her şeyden evvel elzem olan şeylerden bahsedelim, belki de çok vaktimiz kalmamıştır.

— Ben seni bırakıp gitmiyeceğim ki...

— Biribirimizden ayrılmamamız için evvelâ birleşmemiz lâzım. Aramızda yalnız bu duvar bile olduğunu tahmin etsek, birleşmemiz için gene çok zorluk var. Ben sıkı bir tarassut altındayım. Ayak sesi duyar duymaz, sen de Tu-va-biyen de buradan uzaklaşmalısınız.

— Seni kim tarassut ediyor?

— Bu yeraltı dehlizinin ağzını bulduğumuz gün Stefanla benim üzerime atılanlar.

— Onları gördün mü?

— Hayır, karanlıktı.

— Bunlar kimdir? Kimdir bize düşman olanlar?

— Tahmin etmiyor musun?

— Eski zaman insanları mı?.. Cinler mi?

— Hayır. Etli canlı insanlardı. Hepsi de bu asrın insanları.

— Hep yeraltında yaşıyorlar amma.

— Evet.

— Bunları neredegördünüz?

— Biz görmedik, onlar bizi gözlüyorlarmış. Bu merdivenden indik, uzun bir koridordan yürüdük. Koridorda, sıra sıra seksen kovuk, seken hücre vardı. Bu hücrelerin tahta kapıları açıktı. Dönüşte, merdivenleri çıkarken yakalandık. Bağladılar, ağzımızı tıkaçladılar, gözlerimizi sardılar. Bir dakika

sürmedi... Sırtlandım ve bir yere atıldım. Bağlarımı çözüp gözlerimi açtığım zaman, kendimi o hücrelerden birinde buldum. On gündür buradayım.

— Vah yavrum var... Kim bilir ne ıztırap çekmişsindir.

— Çekmedim anne... Bir köşede yiyecek, bir köşede yatacak saman vardı. Rakat rahat bekliyordum.

— Kimi?

— Benimle alay etmezsin ya anne.

— Neden alay edeyim.

— Söyliyeceklerimden.

— Etmem yavrum.

— Sarekte söylenenleri bilen ve büyük babama geleceğini vadeden birini bekliyordum.

— Kimi yavrum?

Çocuk tereddüt ediyordu:

— Benimle alay edeceksin anne. Bunu sana daha sonra söylerim. Hem gelmedi. Bir aralık geldi sandım... Bu duvardan iki taş çıkarabildim. Bir gürültü duydum... Bir yer kazılıyordu.

— Tu-va-biyen miymiş?

— Evet... Onu kucakladım. Yalnız bir şeye şaştım. Neden büyük babam veya Honorin onun peşine düşüp gelmemişlerdi? Onlara yazmak için kâğıdım, kalemim yoktu. Amma onlar Tu-va-biyeni takip edebilirlerdi.

— İmkânsızdı. Seni adadan kaçırdılar zannediyorlardı, büyük baban gitmişti.

— Bu zan onlara nereden geldi! Babam son zamanlarda eline yeni vesaik geçirdi. Bizim nerede olduğumuzu biliyordu. Yeraltı dehlizlerine girilen yeri bize o gösterdi. Sana bahsetmedi mi?

Veronik bu sözleri büyük bir sevinçle dinliyordu. Oğlunu mademki hapsetmişlerdi, demek, ki o cinayetleri işliyen oğlu değildi. Biri oğlunun kıyafetine girmiş, bir başkası da Stefan gibi giyinmiş ve Sareklileri, babasını, Mari Logoffu öldürmüştü. Üst tarafının ne ehemmiyeti vardı? Oğlu masumdu.

Oğlunun keyfini kaçırmamak için hakikati söylemedi:

— Büyük babanı görmedim. Honorin geldiğimi yavaş yavaş onlatacaktı, vakit kalmadı.

— Adada yapyalnız mı kaldın anne?.. Beni mi arıyordun?

Biraz tereddüt etti:

— Evet, dedi.

— Tu-va-biyenle yapyalnız mıydın?

— Evet. İlk günler ona ehemmiyet vermedim, nihayet bugün peşine düştüm.

— Buraya hangi yoldan geldiniz?

— Yeraltından. Magönokun bahçesinin civarında, iki taş arasından iniliyor.

— Demek iki ada arasında geçit var?... Bunu ne ben, ne Stefan, ne de kimse biliyordu. Yalnız Tu-va-biyen keşfetmiş.

Biraz sustu, sonra mırıldandı:

— Dinle...

Dinlediler. Çocuk:

— Hayır, bir şey değil, dedi. Amma acele edelim.

— Ne yapayım?

— Kolay anne. Bu deliği genişletmek için üç dört taş daha çıkarmak lâzım. Amma alet ister.

— Gidip getireyim.

— Git anne. Evin sol tarafında bodrum vardır. Magönok kazmalarile küreklerini oraya koyardı. Orada kısa saplı bir kazma bulacaksınız. Akşam geç getir. Bu gece çalışırım, yarın kucaklaşırız.

— Kabil olacak mı dersin.

— Muhakkak anne. Ondan sonra da Stefanı kurtarırız.

— Onun nerede olduğunu biliyor musun?

— Aşağı yukarı tahmin ediyorum. Yeraltı dehlizleri iki katlıymış. Her kattaki sol hücre hapishane olarak kullanılırmış. Bu hapishanelerden birinde ben varım. Ötekinde Stefan olacak. Yalnız canımı sıkan bir şey var...

— Ne?

— Gene büyük babam anlattı, bu hücrelere girenler bir daha çıkmazlarmış. Buraları «ölüm odası» imiş.

— Feci şey!..

— Korkacak ne var anne? Görüyorsun, bana bir fenalık yapmıyorlar. Ben ne olur ne olmaz diye, Tu-va-biyen vasıtasile Stefana yiyecek gönderdim. O, elbette bir geçit bulmuştur.

— Hayır, Tu-va-biyen anlamamış.

— Nereden biliyorsun anne?

— Stefan Marunun odasına gönderiyorsun sanmış. Bütün yiyecekleri odasına götürmüş.

Çocuk endişeye düştü:

— Acaba Stefana ne oldu?

Ve derhal ilâve etti:

— Kendimizi ve Stefanı kurtarmak için acele edelim anne.

— Korkun nedir?

— Hiç...

— Hayır, bir şeyden korkuyorsun.

— Hiç bir şeyden korkmuyorum. Bütün güçlükleri yeneceğiz.

— Ya tahmin edemediğimiz tehlikelere maruz kalırsak?

— İşte o zaman o gelecek olan gelir ve bizi kurtarır.

— Sen de imdada, muavenete muhtaç olduğumuzu itiraf ediyorsun.

— Hayır anne, seni teskin etmek istiyorum. Anasına kavuşan bir çocuk, bir daha anesinden ayrılır mı? Belki hakikî hayatta ayrılır, amma biz hakikî hayat sürmüyoruz. Bir roman hayatı yaşıyoruz. Romanlarda, her maceranın sonu iyi biter. Tu-va-biyene sor. Her tehlikeyi atlatıp mesut olacağız değil mi? Sen bu fikirde değil-

misin Tu-va-biyen? Öyle ise haydi yürü, annemi buradan çıkar. Ben deliği kapıyayım... Delik kapalı iken girmeğe çalışma sakın. İşte o zaman tehlike baş gösterir. Haydi, git anne, gelirken gürültü etme.

Veronik kazmayı buldu. Kırk dakika sonra götürüp oğluna verdi. Fransua:

— Henüz kimse gelmedi, dedi, amma nerede ise gelirler. Sen burada durma. Ben bütün gece usul usul çalıştım. Yarın seni yedide beklerim. Stefan için düşündüm. Biraz evvel gürültüler duydum. Onu muhakakk benim üstümdeki hücreye hapsettiler... Senin bulunduğun tarafta genişçe bir pencere var mı?

— Yok. Amma genişletilebilir.

— Âlâ. Magönokun atelyesinde bambudan bir merdiven bulacaksın. Yarın sabah o merdiveni de getir. Yanına bir örtü ile yiyecek te al. Dehlizin ağzında, otların arasına bırak.

— Bunlar ne olacak yavrum?

— Görürsün. Benim plânım var. Haydi git uyu. Dinlen. Yarın belki çok yoruluruz.

Veronik oğlunun sözünü dinledi. Ertesi sabah, büyük bir ümitle oğluna gitti. Bu sefer Tu-vabiyen gelmedi. Fransua, çok yavaş bir sesle:

— Aman gürültü etme anne, dedi. Çok sık gözlüyorlar. Galiba koridorda dolaşıyorlar. Ben işimi bitirdim. İki saate kalmaz taşları yerinden çıkarırım. Merdiveni getirdin mi?

— Getirdim.

— Pencerenin taşlarını çıkar... Vakit kaybetmiyelim, Stefanı merak ediyorum.

Veronik uzaklaştı.

Pencere pek yüksek değildi. Taşlar kolay söküldü. Delik büyüdü, Veronik merdiveni pencereye tuttu.

Denizden otuz kırk metre yüksekte idiler. Sahil görünmüyordu. Meyilli bir granit tabakası, sahilin görünmesine mâni oluyordu. Veronik:

— Fransuaya bu kolaylık olur, diye düşündü.

Fakat bu pencereden çıkıp gitmenin tehlikesini göz önüne getirdi. Oğlunun yerine bu işi kendisi yapsa daha iyi olmaz mıydı? Hem belki de Stefan, oğlunun tahmin ettiği yerde yoktu. Boş yere vakit kaybetmiş olacaklardı.

Fazla düşünmedi, tereddüt etmedi, hemen eteklerini topladı, bir iğne ile iliştirdi, tırmandı. Yukarıdan aşağıyı elile yokladı. Bir basamak buldu. Bütün vücudu titriyordu. Kalbi atıyordu. Yukarı çıkmağa başladı.

Uzun sürmedi. Yirmi basamak vardı. Yirminci basamakta durdu ve sevinçle:

— Fransua... Canım oğlum... diye söylendi.

Bir metre ötede, bir kovuğun ağzını görmüştü.

Mırıldandı:

— Stefan... Stefan...

Fakat öyle yavaş sesleniyordu, ki Stefan orada olsaydı bile işitemezdi.

Bir kaç saniye tereddüt etti, sonra kolunu uzattı, tırmandı. Kovuğun önüne ayak bastı. Bütün cesaretini toplayıp içeri girdi.

Biraz yürüdükten sonra, yerde, iplerle bağlı birinin yatmakta olduğunu gördü.

Mağara küçüktü. İçine bol ışık giriyordu.

Veronik yaklaştı. Bağlı olan kımıldamadı, uyuyordu.

Veronik eğildi. Tanımadı. İnce yüzlü, kumral saçlı bu genç adam, harpten evvel ölen, eski mektep arkadaşlarından birine benziyordu.

Bağlarını çözdü.

Adam uyanmadan kollarını uzattı. Sanki her zaman yaptığı, alışık olduğu bir şey yapıyordu ve bu şeyi yapmak için uyanmasına lüzum yoktu... Bazan, yemek yesin diye, muhakkak kollarını böyle çözüyorlardı. Hem de gece çözüyorlardı, çünkü mırıldandı:

— Vakit geldi mi?... Acıkmadım... Hem daha gündüz...

Bu söze kendi de şaştı. Gözlerini açtı. Karşısındakine dikkatle bakmak için doğruldu.

Pek şaşmadı. Her halde hakikati birdenbire kavrıyamamış olacaktı. Rüya görüyorum vehmine kapıldı, mırıldandı:

— Veronik... Veronik...

Veronik, bu bakışların karşısında mahcup durarak bağları tamamile çözdü. Stefan artık rüyasından uyanmıştı:

— Siz!... Sizsiniz ha!... Bir kelime söyleyin...

Ve kendi kendini temin etti:

— O... Evet o... Ta kendisi...

Ve sonra merakla ilâve etti:

— Gece... Geceleri gelen siz değildiniz değil mi?... Başka biriydi değil mi?... Bir düşmandı değil mi? Bunu sorduğum için beni affediniz... Amma ne yapayım, anlıyamıyorum... Nereden geldiniz?

Denizi gösterdi:

— Oradan.

— Bu mucize!

Stefan, ateşli gözlerle genç kadına bakıyordu... Gözlerinde yanan aşkı saklamadan bakıyordu.

Veronik başını önüne eğdi ve tekrar etti:

— Evet, oradan geldim... Yolu Fransua gösterdi.

— Onu sormadım. Sizi görünce, onun kurtulduğunu anladım.

— Henüz kurtulmadı amma bir saat sonra kurtulacak.

Derin bir sessizlik oldu. Nihayet Veronik, heyecanını bastırmak için konuştu:

— Evet kurtulacak... Görecek-

siniz... Amma onu telâşa düşürmeyin... Bilmediği bir çok şey var.

Dikkat etti, Stefan söylenenleri değil, sesi dinliyordu. Bu sesle mestoluyordu. Gülümsüyordu. O da gülümsedi ve sordu:

— Beni görür görmez ismimi söylediniz. Beni tanıyordunuz değil mi? Ben de sizi tanıyorum, daha doğrusu benzetiyorum... Harpten evvel ölen bir mektep arkadaşıma benziyorsunuz.

— Madlen Ferrana değil mi?

— Evet, ona benziyorsunuz.

— O arkadaşınızın erkek kardeşini hatırlamıyor musunuz?... Mahcup bir mektep talebesiydi. Size sokulmaz, uzaktan, hayran hayran sizi seyrederdi.

— Evet evet... Hatırladım... Arada sırada konuşurduk ta... Kızarırdınız... İsminiz Stefandı... Ya bu Maru ismi nedir?

— Madlenle ayni babadan değildik.

— Ha... Bunun için anlıyamadım... İsminiz beni aldattı.

Elini uzattı:

— Mademki eski dostuz ve yeniden tanıştık hatıralarımızı başka bir gün anlatırız. Şimdi buradan gitmiye bakalım. Kuvvetin var mı?

— Var. Amma nasıl gideceğiz?

— Geldiğim yoldan... Merdiven var.

— Demek cesaret edip buraya geldiniz?...

— Fransua çok merak ediyordu... Büyük babası da bu odaların ölüm odası olduğunu söylemiş...

Bu sözler onu bir rüyadan uyandırdı:

— Gidiniz, dedi. Babanızın hakkı vardı... Ne tehlikeye girdiğinizi bilseniz...

Kendinden geçmişi. Sanki tehlike başlarında dolaşıyordu. Veronik onu teskin etmek istedi. Fakat dinlemiyordu. Yalvardı:

— Eğer bir dakika fazla durursanız belki mahvolursunuz. Buradan gidiniz... Ben ölüme mahkûmum... Ölümlerin en feciine mahkûmum... Şu bastığımız yere bakın... Şu döşeme tahtası gibi şey... Amma söylemekte ne fayda var... Rica ederim, yalvarırım size gidiniz...

— Beraber.

— Peki, fakat evvelâ sizi kurtarmak lâzım.

— İkimizin de kurtulması için sükûnet lâzım... Buraya inmek daha kolaydı. Çıkmak daha güç... Temkinli olmalıyız... Hazır mısınız?

— Evet.

— Arkamdan geliniz.

Uçurumun kenarına geldi, eğildi.

— Elimi tutunuz, dedi, müvazenemi kaybetmiyeyim.

Uzattı, elile merdiveni aradı. Bulamadı.

Merdiven yer değiştirmişti.

Muhakkak, Veronik, bütün gayretile tırmanırken, merdiveni ayağile itmiş olacaktı.

Merdivene irişmek imkânsızdı.

— 8 —

Iztırap

Eğer Veronik yalnız olsaydı, bütün iradesine ve azmine rağmen, kaderin bu uğursuzluğu karşısında düşüp bayılırdı. Fakat Stefanın önünde kendini tuttu. Stefan çok daha zayıftı, bitkindi. Onu telâşa düşürmemesi lâzımdı.

Dedi ki:

— Merdivene yetişilmiyor.

Stefanın gözleri yerinden uğradı:

— Öyle ise... Öyle ise... Mahvoldunuz...

Kadın gülümsedi:

— Neden mahvolayım?

— Kaçmak imkânımız kalmadı.

— Nasıl kalmadı. Ya Fransua?..

— Fransua ne olacak?

— Nihayet bir saat sonra Fransua çıkacak, merdiveni görecek, benim geldiğim yolu takip edecek, seslenecek, duyacağız.

— Bu bir saat içinde muhakkak *gelirler*...

— Hiç konuşmayız.

Kapıdaki bir deliği gösterdi:

— Bu delikten bakarlar. Bizi görürler.

— Deliğin kapağı var. Kapıyalım.

— O zaman girerler.

— Öyleyse kapamıyalım, bekliyelim.

— Ben sizin için korkuyorum.

— Ne benim için kork, ne de kendin için...

Babasının odasından aldığı bir tabancayı gösterdi:

— Kendimizi müdafaa edebiliriz.

— Benim korkum başka... Kendimizi müdafaa edecek vakit bulamayız. Onların yaptıkları...

— Nedir?

Stefan cevap vermedi. Yere baktı.

Veronik te baktı ve ürperdi:

— Bir kapak, dedi.

— Çok ağırdır

— Öyleyse...

— Bilmem. Eski zamana ait bir şey olacak. Bugün kullanılmaz. Buna rağmen...

— Buna rağmen?..

— Bu gece... Daha doğrusu bu sabah altında çıtırdılar oldu... Bir şeyler yaptılar... Hayır hayır, bu kapak işlemez artık. Bu kapağı *onlar* kullanamazlar.

— Onlar kimdir?

Ve cevap beklemeden devam etti:

— Beni dinle Stefan. Konuşacak uzun zamanımız belki yoktur. Biraz sonra Fransua gelip bizi kurtarır. Bu müddet zarfında, biribirimize lâzım olan şeyleri söylemeliyiz. Anî bir tehlikeye maruz değiliz. Anlaşalım. Vakit kaybetmiş olmayız.

Veronik, göründüğü kadar sakin değildi. Fransuanın hapsedildiği yerden çıkacağına emindi. Fakat merdiveni görebilecek miydi?.. Annesinin meydanda olmadığını anlayınca, acaba koridoru takip edip Priöreye gitmiyecek miydi?

Buna rağmen itidalini muhafaza ediyordu. Stefanla konuşup anlaşmaları lâzımdı. Oturdu ve başından geçenleri birer birer anlattı, gördüklerini nakletti.

Genç adam dikkatle dinliyordu. Mösyö Hergömonla Honorinin ölümüne çok müteessir oldu.

Veronik:

— İşte dedi, Fransuaya söylemediğim her şeyi size söyledim. Düşmanlarımızla mücadele etmemiz için bunları bilmeniz lâzımdır.

Başını salladı:

— Hangi düşmanla?.. Senelerden, asırlardanberi oynanan bir facianın sonuna eriştik Kıyamet kopacağı sırada bu faciaya biz de karıştık. Belki aldanıyorum. Belki de feci, korkunç, çılgın bazı vakayiin ortasına düştük. Ben de sizden fazla bir şey bilmiyorum. Bütün bunlar cinnet, vahşi insanların işlediği cinayetler, barbarlık devirlerinden kalma azgınlık.

— Evet, barbarlık devirlerinin azgınlığı. İşte beni çileden çıkaran şey de buya. Mazi ile halin arasında ne münasebet var? Bize suikast hazırlıyanlarla, bir zamanlar bu yeraltında oturmuş olan barbarların arasında ne münasebet var? Honorinle Arkinyad hemşirelerin sayıklamalarından öğrendiğim efsanelerin manası nedir?

Kulakları kirişte, yavaş sesle konuşuyorlardı.

Stefan koridor tarafına bakıyordu. Veronik deniz tarafından gözlerini ayırmıyor, her an Fransuanın seslenmesini bekliyordu.

Stefan dedi ki:

— O efsanelerin içinde çıkılmaz, doğru ile yalanı ayırt etmek imkânsız. Otuz tabut efsanesi mi doğrudur, yoksa hazine, tılsımlı taş mı vardır?.. Malûm değil.

— Demek Magönokun cesedinin yanından bulduğum kâğıtta okuduğum otuz tabut bir efsane öyle mi?

— Evet. Asırlardanberi Sarek halkı, bir gün gelecek, bu otuz tabuta otuz ölü konacak ve dört kadın haça mıhlanacak diye beklermiş... Babadan oğula geçen bir

itikattır bu. Periler dolmeninde de yazılıdır:

«*Otuz tabuta otuz kurban...*»

Ve altında:

«*Haça mıhlanmış dört kadın...*»

— Evet amma buna rağmen herkes burada rahat rahat yaşamış, neden bu sene korkmağa başlamışlar?

— Magönok korkuttu. Magönok garip bir adamdı. Büyücü ve şarlatandı, hastaları iyi ederdi, yıldızları tanırdı. Fala bakar, maziyi ve istikbali söylerdi. Magönok son zamanlarda, 1917 nin felâket senesi olacağını haber verdi.

— Neden?

— Ne bileyim. Büyücü sözüne inanılır mı? Magönok nereden biliyorsun? dedi mi, bir tavuk ölüsünden, bir kuşun uçuşundan bahsederdi. Fakat bana kalırsa, kehanetinin sebepleri çok daha ciddiydi... Eskiden, periler dolmeninde bir yazı daha var mış ki, sonradan silinmiş. Bu yazı:

Sarek adasında 14 ve 3 senesi

İmiş. 14 ve 3 senesi 17 eder... 1914 te harbin çıkacağını da söylemişti. O günden sonra adada şöhreti arttı. Mösyö Hergömondan evvel öleceğini de söyledi. 1917 gelince korku başladı...

— Peki amma bütün bunlar manasız şeyler.

— Manasız şeyler amma, Magönok, dolmendeki yazıların aslını bulunca mesele ehemmiyet kesbetti.

— Demek buldu?

— Evet. Manastırın harabelerinde araştırma yaptı ve eski bir defter buldu. Bu defterin bir sahifesinin kopyasını gördünüz

— Bunu babam kopya etmişti değil mi?

— Evet. Bir çok kopyalarını çıkardı. Resme meraklıydı.

— Peki, haça mıhlanan kadınlardan birinin bana benzemesine ne dersiniz?

— Aslını görmedim. Babanız kadınlardan birinin size benzediğini söyledi ve sizi düşünerek, kendi yüzünden çektiğiniz ıztırabı tasavvur ederek, gayri ihtiyarî resmi biraz daha size benzetirdi.

— Belki de bir zamanlar Vorskiye bir falcının söylediklerini hatırlamıştır: «Seni bir dostun öldürecek, karın haça mıhlanacak.» Bu tesadüf nazarı dikkatine çarpmış olacak. Resimde, başımın üstüne, genç kızlık imzamı da atmış...

Ve daha yavaş ilâve etti:

— Her yazılan çıktı.

Sustular... Evet, yazılanların hepsi çıkmıştı, otuz mezarın yirmi yedisine kurbanlar konmuştu, geriye üç kurban kalmıştı, bu üç kişi kendileri değil miydi?..

Bir müddet sonra Veronik mırıldandı:

— Fransua gecikti.

Uçuruma yaklaştı. Merdiven yerinde idi.

Stefan kekeledi:

— Onlar kapıma gelecekler... Şimdiye kadar nasıl oldu da gelmediler hayret.

— Peki hazine nedir? Hak-Taşı nedir?

— Bu da bir muamma... Yazının son satırı:

«Hak-Taşı ölüm veya can verir.»

Bu Hak-Taşı tılsımlı bir taşmış... Çok eski zamanlardanberi, evvel zamandanberi, Sarekliler, bu taşın mucizeler yapacağına kani olmuşlar... Orta zamanlarda, bu taşa sakat çocukları getirirler, günlerce bu taşa yatırırlar, çocuklar sağ salim, iyileşip kalkarlarmış. Çocukları olmıyan kadınlar, ihtiyarlar, yaralılar hep bu taştan şifa umarlarmış.

— Peki amma bu taş ölüm de veriyor?

— Bu noktada muamma biraz daha karışır. Eğer taşa tapanlar, onu takdis edenler görmeden dokunulacak olursa, taş insanı öldürürmüş... Bir de elmastan, alevler saçan, dokunanları yakan ve alanlara cehennem azabı veren bir mücevherden bahsediyorlar.

— Magönokun elini yakan taş olacak.

— Evet, fakat bu hali hazır, ben size hep maziden bahsettim. Hali hazır da mazi kadar esrarlıdır. Magönoka ne oldu? Bunu öğrenemiyeceğiz. Bir hafta, çalışmadı, konuşmadı, sessiz durdu. Bir hafta sonra bir sabah Mösyö Hergömonun odasına girdi:

— Dokundum, mahvoldum, dedi. Elime aldım... Ateş gibi yaktı. Fakat bırakmak istemedim... Günlerdenberi kemiklerimi kemiriyor... Cehennemde yanıyorum...

Ve bize avucunu gösterdi. Avucu kanser çibanı gibi oyulmuştu. Tedavi etmek istedik. Deli olmuştu. Saçmalıyordu:

— İlk kurban benim... Ateş kalbimi saracak... Benden sonra sıra ötekilere gelecek...

O akşam balta ile elini kesti. Bir hafta sonra, bütün Sarek halkını telâşa verdi, korkuttu ve gitti.

— Nereye gitti?

— Fauetteki kiliseye...

— Onu kim öldürdü dersiniz?

— Duvarlarda gördüğünüz işaretle muhabere edenlerden biri öldürmüş olacak, her halde adadaki yeraltı dehlizlerinde oturanlardan biri öldürmüştür.

— Sizi hapsedenlerden biri mi?

— Evet. Bizi hapsettikten sonra kıyafetlerimize girdiler ve o cinayetleri işlediler.

— Maksatları neydi?

— Adaya hâkim olmak ve muvafak olamadıkları takdirde tahkikatı güçleştirmek.

— Onları hiç görmediniz mi?

— Yalnız bir kadın görür gibi oldum. Geceleri geliyor. Yiyecek, içecek getiriyor. Ellerimi, ayaklarımı çözüyor, bağları gevşetiyor. Gidiyor, iki saat sonra tekrar geliyor.

— Hiç konuştu mu?

— Yalnız bir kere, ilk gece, yavaş sesle eğer bağırıp çağıracak, kaçmağa teşebbüs edecek olursam, benim cezamı da Fransuanın çekeceğini söyledi.

— Size hücum edildiği zaman bir şey göremediniz mi?

— Hayır. Fransua ne gördüyse ben de onu gördüm.

— Böyle bir hücuma maruz kalacağınızı hiç düşünmediniz mi?

— Hayır. Babanız burada tetkikat yapıyordu. Bir gün evvel, Brötanyalı bir asilzadeden bir mektup aldı, bu adam, dedesinin evrakı arasında bir plân bulmuş ve göndermişti. Bu plân, yeraltı dehlizlerindeki hücrelerin plânı idi. Fransua ile beraber keşfe çıktık, dönerken hücuma uğradık.

— Başka.

— İşte bildiğim bundan ibaret.

— Fransua birinden imdat beklediğini söyledi.

— Fransuanın çocukluğu, babanıza gelen ikinci bir mektup üzerine ümide kapıldı.

— Bu mektup kimdendi?

Stefan derhal cevap vermedi. Kapıdan birinin gözlediği hissine kapılmıştı. Kapıya yaklaştı, delikten baktı, kimseyi göremedi.

— Eğer imdadımıza gelecekler-se gelsinler, vakit kalmadı, biraz sonra onlar gelecek...

— Sahiden imdat ümidi var mı?

— Kuvvetli bir ümit olduğunu zannetmiyorum. Maahaza hayli garip. Sarek adasını bir kaç kere, askerî bir heyet gelip gezdi. Burada tahtelbahir istasyonu yapmak ihtimali olup olmadığını tetkik ettiler. Son defa gelen bir zabit, bir harp malûlü yüzbaşı Patris Belval [*] babanızla görüştü. Mösyö Hergömon kendisine Sarek efsanesini anlattı. Magönokun gittiği ertesi gündü. Yüzbaşı Belval hikâye ile çok alâkadar oldu. Paristeki bir dostuna, bir İspanyol asilzadesine, don Lui Perenna isminde bir zata bundan bahsedeceğini söyledi. O harikulâde bir adammış. En karışık muammaları halledermiş.

Bir kaç gün sonra babanıza don Lui Perennadan bir mektup geldi. Maalesef babanız bize mektubun yalnız baş taraflarını okudu:

«Magönok hadisesini mühim görüyorum. Rica ederim, bir ikinci hadise olursa derhal Patris Belvale telgraf çekiniz. Benim anladığıma göre uçurumun kenarındasınız. Maamafih bana vaktinde haber verirseniz, uçurumun dibinde de olsanız merak etmeyin. Bana haber verdiğiniz andan itibaren, bütün

[*] «Altın Müselles» i okuyunuz. Arsen Lüpen 3 üncü cilt.

mesuliyeti üzerime alırım. Size her şey mahvolmuş gibi gelse bile, hattâ her şey mahvolsa bile ben her şeyi kurtarmağı deruhte ederim.

«Hak-Taşı muammasına gelince, bu çocukça bir şey. Patris anlattı. Bu muammayı bugüne kadar halledemeyişini şaştım. Asırlardanberi, Sareklileri ürküten bu muamma...»

Veronik merak içinde idi:

— Ne imiş?

— Alt tarafını bize okumadı. Kendisi içinden okudu, arada sırada mırıldanıyordu: «İmkânı yok!. Var var... Evet evet, tamam... Olur şey değil!...» Ne olduğunu sorduk: «Yeraltı dehlizine gidip geliniz; akşama anlatırım» dedi ve ilâve etti: «Bu adam sahiden harikulâde bir adam. Bana Hak-Taşının muammasını anlatıyor ve taşın tam bulunduğu yeri söylüyor. Tamam, sözlerine inanmakta tereddüt edemem.

— Akşam ne oldu?

— Biz hapsedildik, babanızı öldürdüler.

Veronik düşündü:

— Belki de o mektubu elinden almak istemişlerdir. Her halde sizin hapsedilmeniz, babamın katli, hepsi bu muammanın ifşa edilmesinden ileri geldi.

— Ben de böyle zannediyorum. Babanız mektubu gözümüzün önünde yırttı.

— Don Lui Perennaya haber verilmedi.

— Ya Fransua!...

— Hayır... Fransua büyük babasının öldüğünü bilmiyor. Biz ortadan kaybolunca, büyük babası Perennaya haber vermiştir hükmüne kapılıyor. Maamafih beklemesinin bir sebebi daha var.

— Ciddî bir sebep mi?

— Hayır. Fransua daha çok çocuk. Bir çok macera romanları okur. Patris Belval arkadaşı don Lui Perrannayı öyle bir tarif etti, ki Fransua, bu adamın Arsen Lüpen olduğuna kanaat getirdi. Şimdi tam bir itimadı var. Tam sırasında Lüpen gelecek diye bekliyor.

Veronik gülümsedi:

— Sahiden çocuk. Yalnız çocukların için doğan şey bazan doğrudur... Hem bu ümitle kuvvet buluyor. Eğer böyle bir ümidi olmasaydı, taş kovukta on gün nasıl dayanırdı?...

Genç kadın ıztırap çekmeğe başlamıştı:

— İmdat kimden gelirse gelsin, elverir ki oğlum bu mahlûklara kurban gitmesin.

Uzun müddet sessiz durdular. Düşmanlar adaya hâkimdiler. Tabutlara, dolmenlere hâkimdiler, maziden kalan efsaneleri canlandırıyorlardı. Eski bir tarihi yaşatıyorlardı. Söylenenlerin hepsi oluyordu.

— Amma maksatları nedir? Bunları neden yapıyorlar? Barbar-

ların yaptıklarını neden tekrar ediyorlar?... Bütün bu hallere ne mana vermek lâzım?... ...

Veronik soruyor ve cevap alamıyordu.

Gene bir müddet sustular. Gene Veronik söylendi:

— Fransua da burada olsaydı. Üçümüz bir araya gelseydik. Acaba ona ne oldu? Karşısına ne mani çıktı?

— Hiç bir mani çıkmamıştır... İşi uzun...

— Hakkınız var, iş uzun ve zahmetli... Amma ona itimadım var, cesareti kırılmıyacaktır. Biribirlerine kavuşan ana ile evlât bir daha ayrılamazlar, diyordu. Bizi öldürebilirler, fakat ayıramazlar. Hakkı var. Oğluma bir kere kavuştum, artık ondan ayrılmam... Böyle bir şey...

Veronik sustu. Stefan sordu:

— Ne var?

— Bir gürültü...

O da dinledi:

— Evet.

— Belki de Fransuadır...

Kalkacaktı, Stefan mani oldu:

— Kımıldamayın, gürültü koridorda...

— Ne yapacağız?

Ne yapacaklarını kestiremeden bakıştılar.

Gürültü yaklaştı. Düşman bir şeyin farkında değildi. Duyulan muntazam bir ayak sesiydi.

— Beni ayakta görmesinler. Yerime yatayım, siz beni gene şöylece bağlayın.

Biraz duraladılar. Tehlikenin, kendilerine uğramadan geçeceği ümidine kapıldılar. Fakat birdenbire gene içlerine korku girdi.

Veronik:

— Haydi, çabuk olun, dedi.

İpleri sarmaladı, fakat düğümlemedi.

— Denize doğru dönün ve ellerinizi saklayın.

— Ya siz?

— Beni merak etmeyin.

Kapının biraz gerisinde, yere yüzü koyun uzandı.

Tam bu esnada düşman durdu. Veronik bir etek sesi işitti.

Ve delikten baktılar.

Bu müthiş bir andı. En ufak bir şüphe düşmanı kuşkulandırabilirdi.

Veronik düşünüyordu:

— Neden gitmiyor?... Acaba anladı mı?

Muhakkak Stefanın vaziyetinden şüphelenmiş olacaktı...

Dışarıda bir hareket oldu. İki defa ıslık çalındı.

Ta uzaktan ayak sesleri peyda oldu. Yaklaştı. Kapının önünde durdu. Usul usul konuştular. Müzakere ediyorlardı.

Veronik yavaş yavaş elini cebine götürdü, tabancasını çıkardı. İçeri girecek olurlarsa üstüste ateş edecekti. Küçük bir tereddüdü Fransuanın mahvına sebep olmaz mıydı?

— 9 —

Ölüm Oda··sı

Kapı dışarı doğru açılacak olursa hesap doğruydu. Birdenbire gözüne, kapının altında bir sürgü ilişti... Hapıyı sürmelemeli miydi?

Düşünmeğe vakit kalmadı. Kilitte bir anahtar gıcırdadı.

Veronik vaziyeti derhal kavradı. Kapı açılıp ta düşmanlar içeri girince, şaşalıyacak, nişan alamıyacaktı. Düşmanlar gene kapıyı kapıyacaklar ve hemen Fransuanın odasına koşacaklardı. Bu düşünce onu çıldırttı, kapıyı sürgüledi. Biraz doğruldu. Deliğin kapağını kapadı. Artık ne içeri girmek ihtimali vardı, ne de delikten bakmak.

Stefan kadının yanına geldi:

— Ne yaptınız? Benim yerimden kımıldamadığımı gördüler, yanımda başka biri olduğunu anladılar.

— İyi ya. Kapıyı kırmağa uğraşacaklar. O zamana kadar da vakit buluruz.

— Neye vakit bulacağız?

— Kaçmağa.

— Nasıl?

— Fransua gelecek... Fransua..

Sözünü bitiremedi. Uzaklaşan ayak sesleri duydu. Şüphe yoktu. Düşman, Stefana ehemmiyet vermeden aşağıya iniyordu. Fransuayı, tam firar ederken ele geçirecekti.

Mırıldandı:

— Neye buraya geldim? Onu beklemeliydim.

Birdenbire aklına bir şey geldi. Stefanın kendine âşık olduğunu bildiği için onu bir an evvel kurtarmak istememiş miydi? Bu haleti ruhiye ile işi altüst etmemiş miydi? Bu fikri aklından çıkarmak istedi:

«Hayır, beni buraya kader sevketti.»

Stefan:

— Telâş etmeyin, dedi. Her şey düzelir.

Başını salladı:

— İş işten geçti.

— Neden? Fransua odasından çıkmıştır. Biraz evvel siz de söylediniz.

Cevap vermedi. Benzi sararmıştı. Öyle ıztırap çekmişti, ki manevî kuvveti kırılmıştı.

— Etrafımızı ölüm sardı.

Stefan gülümsemeğe gayret etti:

— Siz de Sareklilere benzediniz. Onlar gibi korkuyorsunuz.

— Onların korkmağa hakları vardı... Siz de facianın farkında-

sınız. Kapıya atıldı, sürgüyü çekti, açmağa uğraştı. İmkânsızdı.

Stefan kulak kabarttı:

— Durunuz... Dinleyin

— Evet... Aşağıda gürültü var... Aşağıda... Fransuanın odasında.

— Hayır hayır, dinleyin...

Dinlediler. Gürültü aşağıdan geliyordu. Stefan ürperdi.

— Bu sabah duyduğum ayni gürültü... Artık anlıyorum.

— Anladığınız nedir? Ne demek istiyorsunuz?

Gürültü devam ediyordu. Sanki tahta dişli bir makine çevriliyordu.

Veronik dinliyor, bir şey anlamak, bir şey sezmek ister gibi Stefanın gözlerinden gözlerini ayırmıyor, Stefan da ona, tehlike zamanlarında sevilen bir kadına nasıl bakılırsa, öyle bakıyordu.

Birdenbire Veronik sendeledi, elile kayaya tutundu. Sanki zelzele olmuştu.

— Ben mi titriyorum...

Stefanın iki elini tuttu:

— Söyleyin, bilmek istiyorum, ne oluyor?

Cevap vermedi. Göz yaşlarile nemlenen gözlerinde korku alâimi yoktu. Yalnız derin bir aşk ve hudutsuz bir ümitsizlik vardı. Yalnız ve sadece Veroniği düşünüyordu.

Esasen olanı söylemeğe ne lüzum vardı, dakikalar geçtikçe, hakikat meydana çıkıyordu. Bu garip bir hakikatti. Bu hakikate insan bir türlü inanamıyordu. Bu hakikati havsala almıyordu.

Altlarındaki döşeme, yavaş yavaş kalkıyor, yükseliyor, aşağı doğru meyilleniyor, müvazeneyi güç temin ediyorlardı. Veronik evvelâ, bu döşeme ile, mağaranın tavanı arasında ezileceklerini sandı. Sonra işi anladı. Hayır, bu kapak uçuruma doğru yürüyordu, onları uçuruma yaklaştırıyordu, uçuruma yuvarlanacaklardı.

Elleri ellerindeydi. Stefan ağlıyordu.

Veronik sordu:

— Yapacak hiç bir şey yok değil mi?

— Yok.

— Uçuruma yaklaşmadan kenara atlasak, yer var.

— Yer yok... Arada eziliriz. Bunu çok düşündüm.

— Şu halde?

— Bekliyeceğiz.

— Ne bekliyeceğiz? Kimi bekliyeceğiz?

— Fransuayı.

Kadın hıçkırdı:

— Fransua da bizim gibi ölüme mahkûmdur. Yahut ta bizi arıyor, o da bir tuzağa düşecek. Her halde bir daha oğlumun yüzünü göremiyeceğim... O da beni göremiyecek... Anasının yüzünü görememeden ölecek.

Stefan elini sıkı sıkı tuttu:

— Eğer birimizden biri ölümden kurtulursa senin kurtulmanı menni ederim.

Katî ve emin cevap verdi:

— Siz kurtulacaksınız. Hattâ nasıl oluyor da düşman size işkence yapıyor şaşıyorum. Siz olduğunuzu bilmiyor.

— Buna ben de şaşıyorum. Çünkü bana yapılacak işkence başkaydı... Amma mademki oğlumu göremiyeceğim, nasıl ölürsem öleyim. Onu size emanet ediyorum... Ona yaptığınız iyilikleri biliyorum.

Döşeme ağır ağır yükselmekte devam ediyordu ve yükseldikçe uçuruma doğru meyilleniyordu. Artık rahat konuşamıyorlardı.

Stefan dedi ki:

— Eğer yaşarsam ölünciye kadar vazifemi yapacağım, yapacağım çünkü...

— Çünkü benim oğlumdur... Çünkü beni seviyorsunuz...

Hayretle baktı:

— Demek biliyorsunuz?...

— Biliyorum... Hatıralarınızı okudum... Aşkınızı biliyorum ve kabul ediyorum...

Hazin hazin güldü:

— Zavallı aşk!.. Bir zaman mevcut olmıyan birine ilân ettiniz. Bugün de ölecek olana ilân ediyorsunuz.

— Hayır, ölümü şu anda bile hatırınıza getirmeyin... Belki halâsımız yakındır... Hissediyorum, aşkım maziye değil, istikbale ait...

Kadının elini öpmek idtedi.

Veronik alnını uzattı:

— Alnımı öpün.

İkisi de, birer ayağını uçuruma uzatmışlardı.

Öpüştüler.

Veronik:

— Beni sıkı tutun, dedi.

Gence yaslandı ve seslendi:

— Fransua... Fransua...

Meydanda kimseler yoktu. Merdiven ayni yerde duruyordu.

Veronik eğildi. Aşağıda deniz durgun bir göl halindeydi. Orada ölmek, kayalarda parçalanmaktan çok daha iyi idi. Dedi ki:

— Neden bekliyoruz?.. Bu işkenceyi çekeceğimize kendimizi atalım.

— Katiyen.

— Halâ mı ümidiniz var?

— Son dakikaya kadar ümidim kesilmiyecek.

— Benim hiç bir ümidim kalmadı.

Stefanın da ümidi kalmamıştı. Fakat sevgilisinin ölümünü gözlerile görmek istemiyordu. Ne kadar yaşasa kârdı.

Döşeme yükseliyordu. Nihayet öyle meyillendi ki, ayakta duramadılar, uzandılar.

İki sarsıntı daha oldu. Döşeme, her an biraz daha meyillenerek, mağaranın ağzına doğru kaymağa başladı.

Artık konuşmuyorlardı. Kadere rıza göstermişler, boyunlarını bükmüşlerdi. Bu cehennemî makine, asırlarca evvel yapılmıştı. İdama mahkûm olanlar, esirler, burada bu suretle idam ediliyorlardı. Şimdi bu makine tamir edilmiş ve onları ölüme sürüklemek için hazırlanmıştı.

Bugün sıra onlarındı.

Bu ölüm fecidi. Kimseye lânet edemeden ölüyorlardı. Kime lânet edeceklerdi? Hiç bir düşman yüzü görmemişlerdi ki... Bilmedikleri, anlamadıkları bir işin uğruna ölüyorlardı. Kanlı bir dinin kurbanı oluyorlardı. Sanki barbar rahiplerinin verdiği bir emir infaz ediliyordu.

Arkalarında kayalar yükseliyordu. Biraz sonra döşeme amudîleşecekti.

Bir kaç kere Stefan Veroniki tuttu. Genç kadın, korkudan kendinden geçmiş gibiydi. Kendini atmak istedi:

— Kuzum beni bırakınız.. Çok ıztırap çekiyorum... Artık tahammül edemiyeceğim.

Eğer oğlunu bulmamış olsaydı, son dakikaya kadar itidalini muhafaza edebilirdi. Fakat oğlunu düşünerek harap oluyordu. Oğlu da belki ayni işkenceye konmuştu.

Stefan:

— Merak etmeyin, diyordu, gelecek... Kurtulacaksınız... Buna eminmi...

Kadın inliyordu:

— O da bizim gibi mahpustur... Onu meşalelerle yakıyorlar. Oklarla delik deşik ediyorlar.. Derisini yüzüyorlar...

— Gelecek diyorum size... Söylediğini unutmayın, biribirine kavuşan ana oğlu hiç bir kuvvet ayıramaz.

— Öbür dünyada buluşacağız.. Bizi ölüm birleştirecek.. Onun ıztırap çekmediğini istiyorum.

Acı, dayanılır acı değildi. Ellerini Stefanın ellerinden kurtardı, kendini atmak istedi... Fakat kendini tuttu. Sırtüstü yattı. Gözlerinin önünden bir şey geçti, göründü kayboldu.

— Merdiven... Merdivendi değil mi?..

Veronik ümilte doğruldu:

— Evet, Fransua olacak... Kurtulmuş.. Bizim imdadımıza geliyor.

Artık bastıkları yer iyice meyillenmişti. Mağaranın duvarları görünmüyordu.

Merdiven gene geldi. Önlerine takıldı. Bir ses duyuldu:

— Anne... Anne... Çabuk...

Stefanın yardımile ayağını il basamağa attı, sonra döndü:

— Arkamdan geliyorsun değil mi?

— Evet, çabuk olunuz..

— Söz verin.

— Yemin ederim... Çabuk olun..

Dört basamak indi, tekrar seslendi:

— Geliyor musun Stefan?

Stefan, büyük bir gayretle merdiveni tuttu, indi.

O da kurtulmuştu.

Veronik sevincinden çılgına dönmüştü. Hemen pencereden atladı. Nihayet oğluna kavuşmuştu. Biribirlerini kucakladılar:

— Anne... Anacığım...

Fakat Veronik gayri ihtiyarî geriledi. Neden? Bunu kendi de bilmiyordu.

Oğlunu pencerenin aydınlığına sürükledi:

— Gel de yüzünü göreyim.

Çocuk pencerenin önüne geldi. Veronik baktı ve haykırdı:

— Sensin ha?.. Demek katil sendin?

Mösyö Hergömonla Honorini öldürenin yüzünü görmüştü.

Bir ses homurdandı:

— Tanıdın mı?

Bu sesten Veronik aldandığını anladı. Bu Fransua değildi. Fransuanın elbiselerini giyerek adam öldüren canavardı.

— Anlamağa başladın değil mi?. Beni tanıdın değil mi?

Yüzü gerilmiş, gözleri kan içindeydi.

Veronik kekeledi:

— Vorski... Vorski... Sende Vorskiyi görüyorum...

Bir kahkaha attı:

— Elbette... Ben senin gibi babamı inkâr edecek değilim.

— Vorski... Vorskinin oğlu..

— Evet, onun oğluyum!. O adamcağızın iki evlât sahibi olmağa hakkı yok mudur? Biri ben, biri de Fransua..

— Vorskinin oğlu!..

— Hem de kabadayı bir çocuk. Babasının hayrülhalefi... Bunu sana gösterdim, isbat ettim... Hem daha işin başındayız... Sana bir misal daha göstereyim mi!.. Şu senin aptal muallime bak... Bak ben araya girdim mi ne olur?..

Pencereye sıçradı Stefanın başı görünüyordu. Çocuk bir taş aldı, şiddetle vurdu, itti.

Veronik evvelâ anlamamıştı. Sonra çocuğun kolunu tutmak istedi. Geç kaldı. Baş gözden kayboldu. Merdiven yerinden söküldü. Bir gürültü oldu, ta aşağıda suya bir şey düştü.

Veronik te pencereye koştu. Aşağıda su durgundu. Stefanın nereye düştüğü belli olmadı.

Seslendi.

— Stefan... Stefan...

Cevap çıkmadı. Etrafta çıt yoktu. Her yer susuyor, deniz uyuyordu.

— Sefil çocuk, ne yaptın?

— Ağlama... Stefan oğlunu fena terbiye ediyordu. Haydi bakalım, biraz gül... Öpüşelim mi? Öpüşmek istemez misin babamın karısı?.. Amma da kafa tutuyorsun?.. Benden nefret mi ediyorsun?..

Kollarını uzatarak yaklaştı. Veronik tabancasını çekti:

— Defol... Defol yoksa seni gebertirim. Defol..

Çocuğun yüzü vahşileşti. Geri geri yürüdü:

— Ben bunu sana ödetirim... Ben seni sevmek, seni öpmek istiyorum, sen bana tabanca gösteriyorsun ha!.. Bunu bana kanla ödiyeceksin.. Su gibi akan kırmızı kanla.. Kan... Kan...

Bu kelimeyi söylemekten hoşlanıyordu. Bir kaç kere üstüste tekrarladı. Sonra kötü kötü güldü ve Priöreye giden tünelden koşarak uzaklaştı:

— Oğlunun kanile Veronik anne... Sevgili Fransuanın kanile..

— 10 —

Firar

Veronik, ne yapacağını şaşırmış, müteredditi, son ayak sesinin kesilmesini bekledi. Ne yapacaktı? Stefanın katli, ona bir an oğlunu unutturmuştu. Amma şimdi gene ıztırabı başlamıştı Oğlu ne olmuştu?

İtidalini toplamağa gayret etti:

«Aklımı başıma almam lâzım.. Biraz düşünelim... Bir kaç saat evvel, Fransua hapsolduğu odadan benimle konuştu... Konuştuğum benim oğlumdu... Elimi tutan, öpen oğlumdu... Bir ana aldanmaz... Amma o odadan çıkmadı mı?»

Başını avuçlarile sıktı:

«Tamam... Yukarıda Stefanla yakalandık... Haber verdiler... Canavar Vorskinin oğlu, Fransuayı gözlemek üzere çıktı. Odayı boş buldu. Açılan deliği gördü, buraya kadar geldi... Evet tamam... Başka yoldan gelemezdi... Buraya geldi, merdiveni buldu. Beni tanıdı, seslendi... Şimdi Priöreye gitti.. Orada Fransuaya tesadüf edecek.»

Buna rağmen Veronik yerinden kımıldamıyordu. Tehlikenin orada değil, burada olduğunu bir hissi kablelvuku ile seziyordu.

Acaba tahmin ettiği gibi, Fransua vaktinde kaçabilmiş miydi? Tam kaçacağı zaman yakalanmadığı ne malûmdu?

Bu müthiş bir şüpheydi. İğildi. Ve buradaki delik genişlemişti. Oradan girmek istedi. Giremedi. O delikten ancak bir çocuk geçebilirdi. Omuzları dayandı. Fakat Veronik gayretini kırmadı. Üstünü başını yırtarak, vücudunu taşlarda bereliyerek, delikten süzülmeğe muvaffak oldu.

Oda boştu. Kapı öbür koridora açılıyordu. Veronik gördü, fakat bu

kapıdan birinin usulca çıktığını hissetti.

«Cürüm arkadaşlarından biri olacak, diye düşündü. Stefanı öldürenle beraber buraya gelmiş olacak. Fransuayı alıp götürdü...»

Veronik yarı karanlığa alıştı. Etrafını tetkik etmeğe başladı ve eşikte, kapıyı kapamak üzere olan bir kadın eli gördü.

«Neden kapıyı birdenbire kapamıyor?..»

Bunun sebebini de anladı. Kapının arasına bir çakıl taşı sıkışmıştı. Veronik atıldı, kapıyı tuttu. Çekişmeğe başladılar.

Öbür tarafta bir düdük öttü. Derhal bir ses duyuldu.

— Anne!.. Anne!..

Bu sesi tanıdı. Bu ses oğlunun, Fransuanın sesiydi. Oğlu yaşıyordu ve imdat istiyordu, Veronik var kuvvetile kapıya asıldı:

— Geliyorum evlâdım..

Muvaffak olacağını, kapının kapanmasına mâni olacağını hissediyordu. Öbür tarafın kuvveti gevşedi... Oğlu söyleniyordu:

— Düdük onların işaretidir anne... Ben bağlıyım... Şimdi gelecekler...

Nihayet kapı Veronike doğru açıldı, Veronik geçti.

Kadın, Fransuayı sürüklemeğe çabalıyordu... Veronik yaklaştı, tabancasını kaldırdı. Kadın çocuğu bıraktı, doğruldu. Üstünde beyaz yünden bir entari, belinde beyaz bir kuşak vardı. Kolları çıplaktı, yüzü gençti, fakat yıpranmıştı, zayıftı, buruşuktu. Sarı saçları tek tük ağarmıştı. Gözlerinde kin parlıyordu.

İki kadın, boy ölçüşür gibi sessiz bakıştılar. Veronik, galip geldiği için memnundu, gülümsüyordu. Nihayet dedi ki:

— Eğer çocuğuma el sürersen seni gebertirim. Haydi git.

Kadın korkmuyordu. Kulak kabartmış, hem dinliyor, hem konuşuyordu. Gelen giden yoktu. Bunun üzerine eğildi ve gene Fransuayı tutmak istedi.

Veronik haykırdı.

— Dokunma!.. Elini sürme ateş ederim.

Kadın omuz silkti:

— Tehdit etme! Eğer oğlunu öldürmek isteseydim çoktan öldürürdüm. Onun vakti saati gelmedi. Onu öldürecek te ben değilim.

Veronik ürperdi:

— Ya kim öldürecek?

— Oğlum... Biraz evvel gördüğün oğlum.

— O canavar, katil senin oğlun mu?

— Yani onun...

Veronik anladı. Bu kadın Vorskinin metresiydi. Fransuanın yanında söylenmemesi lâzım gelen bazı şeyler söyler diye korktu:

— Sus, dedi, sus... Ondan bahsetme, onun ismini söyleme...

— Lâzım geldiği zaman söyliyeceğim, bahsedeceğim. Senin yüzünden çok ıztırap çektim Veronik, şimdi sıra senin...

— Haydi buradan git.

— Tekrar ediyorum, tehdit yok.

— Ya git, ya ateş edeceğim. Oğlumun başına yemin ediyorum, seni öldürürüm.

Kadın geriledi. Fakat yeniden kudurdu:

— İntikam alacağım Veronik... Görürsün Veronik... Haç... Anlıyorsun ya... Haç hazır... Sen dördüncüsün...

Yumruklarını sıkarak devam etti:

— Senden nasıl nefret ettiğimi bilemezsin! On beş senedir sana kinim var! Amma haç intikamımı alacak... Seni ben mıhlıyacağım... Haç hazır... Görürsün...

Uzaklaştı.

Fransua, annesinin haleti ruhiyesini anladı:

— Anne, sakın öldürme, dedi.

Veronik uyandı:

— Merak etme yavrum... Amma belki de...

— Hayır anne... Bırak, o gitsin, biz de gidelim.

Oğlunu kucağına aldı. Odaya götürdü, çocuk:

— Anne, anneciğim, diye söyleniyordu.

— Evet yavrum, anneciğin... Bundan sonra seni yanımdan kimse alamaz...

Gene güçlükle, biraz daha yaralanarak delikten geçti, oğlunu da çıkardı, ondan sonra bağlarını çözdü.

— Şimdilik tehlike yok, dedi. Bize ancak bu odadan hücum edebilirler. Deliği kapatırım.

Ana oğul sarılmışlar, kucaklaşmışlar, öpüşüyorlardı. Veronik:

— Fransuam, sen ne güzel çocuk olmuşsun! diyordu.

Fransua, katil çocuğa hiç benzemiyordu. Nasıl olmuştu da Honorin aldanmıştı?

Fransua:

— Ya sen anne, diye mukabele ediyordu, hiç bu kadar güzel annem olduğunu düşünmemiştim. Rüyamda seni peri kıyafetinde görürdüm amma, gene bu kadar güzel değildin. Halbuki Stefan her zaman söylerdi..

Sözü kesti:

— Haydi yavrum, gidelim.

— Evet gidelim, Sarekten kaçalım. Ben bir firar plânı hazırladım. Amma Stefan ne oldu?.. Ben bir gürültü duydum, merak ediyorum..

Cevap vermedi, elinden tutup çekti:

— Sana söyliyecek çok acı şeylerim var yavrum... Birazdan anlatırım. Şimdi Priöreye gidip saklanalım. Bu kadın bizim peşimizi bırakmıyacak.

— Benim odama girdiği zaman yalnız değildi, yanında biri vardı.

— Bir çocuk değil mi? Senin kadar bir çocuk.

— Göremedim. Üzerime atıldılar, bağladılar, koridora çıkardılar. Kadın bir müddet kayboldu.. Açtığım deliği, tüneli öğrendiler.

— Malûm, fakat korkma, bu deliği tıkarız.

— İki adayı birleştiren köprü var.

— Yok, ben o köprüyü yaktım.

Hızlı hızlı yürüyorlardı. Fransua anasının söylediklerini endişe ile dinliyor ve söyleniyordu:

— Anlıyorum. Bilmediğim çok şeyler var... Gazyağı ile yaktın değil mi?.. Tehlike anında Magönokta köprüyü yakacaktı... Demek seni de tehdit etmeğe başlamışlardı?. Ya Stefan ne oldu?.. Biraz evvel yanımda ondan bahsettiler... Hani getirdiğin merdiven ne oldu?

— Vakit kaybetmiyelim yavrum.. İzimizi buldular.

Çocuk durdu:

— Ne var?.. Bir şey mi duyuyorsun?..

— Yürüyorlar.

— Emin misin!

— Karşımıza çıkacaklar.

— Katil Priöreden geliyor.

Tabancasını hazırladı. Sonra Fransuayı sağ tarafta karanlık bir oyuğa itti.

— Burada duralım... Bizi göremezler...

Ayak sesi yaklaşıyordu.

— İyice gir ve kımıldama.

Çocuk mırıldandı:

— Elindeki tabanca mı?.. Sakın kimseyi öldürme...

— Öldürmem lâzım... Öyle bir canavar ki... Babası gibi... Keşki biraz evvel öldüreydim... Pişman olacağız...

Ve usulca mırıldandı:

— Büyük babanı öldürdü...

— Anne... Anne...

Oğlunu tuttu. Yüzü koyun kapanmasına mâni oldu. Çocuk anasına sarılmış hıçkırıyor ve yalvarıyordu:

— Olsun anne... Sen öldürme...

— İşte geliyor.. Bak...

Geçti. Yavaş yürüyordu. Kanburunu çıkarmıştı. Kulakları kirişteydi. Aynen oğlu kadardı. Bu sefer Veronik, Honorinle, babasının aldanmalarına şaşmadı. İki çocuk arasında çok benzer noktalar vardı ve kırmızı bere bu benzeyişi arttırmıştı.

Uzaklaştı.

Veronik sordu:

— Tanıyor musun?

— Hayır.

— Onu hiç görmediğine emin misin?

— Eminim.

— Kadınla beraber üzerine atılan o muydu?

— O olacak anne... Yok yere yüzüme de bir tokat attı.

— Bütün bunlar anlaşılmaz şeyler. Bu kâbustan ne zaman kurtulacağız?

— Haydi anne, yol serbes, fırsatı kaçırmıyalım.

Aydınlıkta oğlunun sapsarı olduğunu gördü. Elindeki eli buz gibiydi. Buna rağmen gülümsedi.

Adımlarını sıklaştırdılar ve açık havaya çıktılar.

Akşam oluyordu.

Veronik:

— Kurtulduk, dedi.

— Evet, eğer bu yoldan peşimizi takip etmezlerse kurtulduk. Tünelin ağzını tıkamak lâzım.

— Nasıl?

— Beni burada bekle, Priöreden kazma kürek getireyim.

— Hayır Fransua, biribirimizden ayrılmıyalım.

— Beraber gidelim anne.

— Ya o zamana kadar gelirlerse. Bu ağzı tıkamalı.

— Öyleyse bana yardım et anne.

Tünelin tam ağzı üstündeki büyük kaya parçası sallanıyordu. Asıldılar. Taş düştü, etrafına topraklar yığıldı. Tünelin ağzı tamamile kapanmadı amma ,çok güçlükle geçilecek bir hal aldı.

Fransua dedi ki:

— Buradan ayrılmayız... Benim plânım çok iyidir. Görürsün kaçabileceğiz.

Dinlenmeğe, istirahate muhtaç olduklarını anladılar. İkisi de mecalsiz kalmışlardı.

— Buraya uzan anne... Şu kayanın altı çemen ve gölge... Rahat edersin.

Veronik mesuttu:

— Benim canım yavrum...

Artık anlaşmaları vakti gelmişti. Veronik anlattı. Fransua, ölenleri haber aldıkça, anasına kavuşmanın verdiği saadeti unutuyordu, yeis içinde kalıyordu. Veronik, oğlunu bağrına basıyor, göz yaşlarını siliyor ve olup bitenleri anlatıyordu...

Stefanın ölümü Fransuayı çok sarstı.

— Amma emin misin?.. Belki boğulmamıştır... Stefan çok iyi yüzer... Ümidini kesme anne... Bilâkis... İşte, fena anlarda, her ümidin kesilmemesi lâzım geldiğini müjdeliyen dostumuz da geldi...

Tu-va-biyen seke seke geliyordu. Efendisini görünce şaşmadı. Tu-va-biyen kolay kolay her şeye şaşmazdı. Onun için her şey makuldü. Yalnız göz yaşına tahammülü yoktu. Veronikle Fransua ağlamıyorlardı.

— Görüyorsun ya anne, Tu-va-biyen benim fikrimde. Her ümit kesilmedi... Yamansın Tu-va-biyen!.. Seni adada bırakıp gitseydik ne derdin?

Veronik oğluna baktı:

— Adadan gidecek miyiz?

— Hem de vakit kaybetmeden. Plânım bu. Ne dersin?

— Nasıl gideceğiz?

— Kayıkla.

— Burada kayık var mı?

— Benim kayığım var.

— Nerede?

— Sarekin ucunda.

— Oraya gidebilir miyiz?

— Tabiî. Oraya Potern derler. Bu isim Stefanla benim nazarı dikkatimize çarptı. Poternin giriş ve çıkış yeri vardır. Orta zamanlarda, Priörenin etrafında hendekler varmış. Sade Poternden çıkmak kabilmiş Magönokla araştırdık. Çıkış yerini bulduk. Kumlar, taşlar arasında bir merdiven bükülerek sahile kadar iniyor. Merdivenin deniz tarafında pencereler var. Bu merdivenden küçük bir koya iniliyor. Orası Poternin çıkış noktası. Orasını düzelttik. Sandalı koyda yüksek bir yere astık.

Veroniğin yüzü güldü:

— Bu sefer kurtulduk demektir.

— Buna şüphe yok.

— Düşman o tarafa gelemez mi?

— Nasıl gelebilir!

— Onlar Honorinin kano otomobilini aldılar.

— Mademki bu zamana kadar gelmediler demek, ki orasını bilmiyorlar.

— Neden hemen şimdi gitmiyoruz?

— Gece gidemeyiz anne... Filvaki suları bilirim amma, ne de olsa gece yola çıkacak kadar usta gemici değilim. Binbir kaya var. Sabahı bekliyeceğiz.

— Sabaha daha çok var.

— Bir kaç saat sabredeceğiz. Şafakla beraber yola çıkarız. Sahili takip ederiz. Stefanı bir kıyıda buluruz. Muhakkak bizi bekliyordur. Ondan sonra açılırız. Öğleye doğru Pon-l'Abbeye çıkarız, işte plânım.

Veroniğin sevincine uç bucak yoktu. Oğluna da hayran oluyordu.

— Hakkın var oğlum; tali bize gülmeğe başladı.

Gece hadisesiz geçti. Yalnız bir aralık, tünelin ağzında ayak sesleri duyuldu, bir ışık dışarı süzüldü. Sabaha kadar nöbet beklemeğe mecbur oldular. Fakat keyifleri kaçmadı. Fransua:

— Benim içim rahat diyordu. Senin yüzünü görür görmez, bir daha senden ayrılmıyacağımı hissettim. Hem bir ümidim daha var. Stefan sana söylemedi mi? Ömrümde yüzünü görmediğim bir adamdan medet umduğum için benimle alay ediyorsun değil mi?.. Emin ol anne, üzerime bir kama kaldırıldığını görsem de, bir elin o kamayı tutup alacağına imanım var.

— Maalesef o el, öldüğünü gördüğüm biçareleri yetişip kurtaramadı.

— Annemi tehdit edenlere karşı gelecek.

— Nasıl? Ona haber verilmedi.

— Gene gelecektir. Tehlikenin büyük olduğunu anlaması için ha-

ber vermeye lüzum yok. Gelecek. Bana söz ver: Ne olursa olsun bana itimat edeceksin.

— Peki yavrum, söz veriyorum.

— Âlâ. Şef benim. Hem de ne şef değil mi anne! Daha dünden her şeyi düşündüm. Buraya bir örtü ile yiyecek getirttim. Burada nöbet beklememiz lâzım geleceğini anlamıştım. Paketi nereye koydun anne?.. Karnımızı doyuralım.

İştiha ile, neşeli neşeli yediler. Sonra yattılar, üzerlerini örttüler, derin bir uykuya daldılar.

Veronik gözlerini açtığı zaman şafak sökmüştü. Fransua uyuyordu. Himaye altında olduğuna emin bir insan huzurile mışıl mışıl uyuyordu.

Nihayet gözlerini açtı, annesini öptü ve:

— Haydi, dedi.

Yiyeceklerile örtülerini aldılar, adanın ucuna gittiler. Merdivenlerden inmeğe başladılar. Deniz kayaları dövüyordu. Veronik:

— Allah vere de kayığı yerinde bulsak, dedi.

— Biraz iğil anne... Ta orada, şu kayada olacak... Kayığı indirmek kolaydı... Yalnız bir şey var...

Durmuş düşünüyordu:

— Ne var?

— Bir şey değil...

— Ne var canım...

Gülmeğe başladı:

— Bir şef için unutulmaması lâzım gelen bir şey unuttum: Kürekleri Kürelker Priörede.

Veronik haykırdı:

— Bu fena!

— Neden fena olsun? Priöreye gider gelirim, on dakika sürmez.

— Ya bu müddet zarfında tünelin ağzını açarlarsa?

— Anne, bana itimat edeceğine söz vermiştin. Tünelin ağzını açmak için bir saat uğraşmaları lâzım... Hem beyhude yere konuşmıyalım. Biraz sonra gelirim.

Koşmağa başladı.

— Fransua?.. Fransua?..

Cevap vermedi.

Veroniğin içine fena şeyler doğuyordu.

«Ondan bir dakika bile ayrılmamağa yemin etmiştim...»

Uzaktan oğlunu takip etti. Periler dolmenile Çiçekli Salip tepesi arasındaki bir yükseklikte durdu. Hem tünelin ağzını, hem de koşan oğlunu görüyordu.

Çocuk evvelâ boduruma girdi. Kürekleri bulamamış olacak ki çıktı, sokak kapısını açtı, gözden kayboldu.

«Bir dakikada çıkması lâzım. Kürekler antrededir... Haydi iki dakika diyelim».

Gözlerini tünelin ağzından ayırmıyarak saniyeleri saydı.

İki dakika, üç dakika geçti. Kapı açılmadı.

Veroniğin kalbi sızladı. Ne diye oğlile beraber gitmemişti? Tünelden gelecek tehlikeye baş çevirdi, Priöreye doğru yürümeğe başladı..

Bacakları titriyor, dizleri kesiliyor, yol bitmiyordu.

Dolmene yaklaştığı zaman, garip bir şey gördü amma, mana veremedi. Çınarın dibinde, yeni kesilmiş dalları yonulmuş gövde kabukları vardı.

Başını kaldırdı ve gördüğü manzara ile ürperdi.

Bir çınar kesilip yontulmuştu ve bir okla gövdesine bir plâka mıhlanmıştı. Plâkada: V. d'H. harfleri vardı.

Veronik mırıldandı:

«Dördüncü haç; üstünde de ismim...»

Bir anda bütün tehlikeyi sezdi. Demek ki adanın bu tarafına gelebilmişlerdi. Gelmişler ve bu ağacı yontmuşlardı ve oğlu onların eline düşmüştü.

Koşmağa başladı, koşuyor ve haykırıyordu:

— Fransua... Fransua...

Feryat ediyordu. Evin kapısını açık buldu. İçeri girdi:

— Fransua... Fransua...

Yukarı çıktı, Honorinin, Stefanın odalarına baktı. Odalar boştu.

— Fransua... Fransua... Sesimi duymuyor musun?..

Merdiven başına geldi.

Karşısında M. Hergömonun yazı odası vardı.

Kapıyı açtı ve geriledi. Cehennemden biri çıkmış, önünde duruyordu.

Bir adam, kollarını kavuşturmuş bekliyordu... Bir an, o çocukla o kadını düşünürken bu adam da hatırına gelmişti. Üçüncü canavar işte karşısındaydı.

Sadece, fakat müthiş bir korku ile kekeledi:

— Vorski... Vorski!..

TILSIMLI TAŞ

İkinci Kısım

— 1 —

Allahın Gazebi

Vorski!.. Vorski!..

Veroniki, aklına geldikçe titreten bu haydut ölmemişti. Casusu bir arkadaşının öldürdüğü, ormana gömdüğü yalandı. Ortada bir hakikat vardı, Vorski yaşıyordu.

Artık bastıkları yer iyice meyillenmişti (Sahife : 1124)

Hiç bir manzara Veroniki bu derece çileden çıkaramaz, kendinden geçiremezdi. Vorski ayakta, dimdik durmuş, kollarını kavuşturmuş yaşıyordu.

Veronik, her tehlikeye göğüs gerebilir, her düşmanla mücadele edebilirdi. Fakat Vorski ile hayır. Vorski fenalığın mücessem timsali idi, Vorskinin fenalığına hudut yoktu. Kana susamış bir canavardı.

Ve bu adam ona âşıktı!

Birdenbire kızardı. Vorski, yırtılan elbisesinden görünen çıplak tenine ateşli, arzulu gözlerle bakıyordu. Avına bakan bir kaplan gibi bakıyordu.

Veronik yerinden kımıldamadı. Üstüne örtecek hiç bir şey yoktu. Bakındı, göremedi... Bunun üzerine karşısındaki adama öyle bir bakış baktı ki adam gözlerini çevirdi.

Veronik haykırdı:

— Oğlum nerede?.. Onu görmek istiyorum.

— Oğlumuz mukaddestir madam. Benden korkacak hiç bir şeyi yoktur.

— Onu görmek istiyorum.

Elini kaldırdı:

— Yemin ederim ki göreceksiniz.

Boğuk bir sesle inledi:

— Ölüsünü mü göreceğim?..

— Hayır, onu hayatta göreceksiniz.

Gene bir sessizlik oldu. Vorski söyliyeceklerini düşünüyor, tasarlıyordu. Cümlelerini hazırlıyordu. Bu halinden belliydi.

Vorski atlet vücutlu, biraz çarpık bacaklı, gürbüz, dinç bir adamdı. Ensesi kalın, baldır ve kol bazuları şişkindi. Başı ufak, saçları kumraldı. Pehlivanı andırıyordu. Bir zamanlar kadınların beğindiği halinden hiç bir eser kalmamıştı. Vahşi bir adam olmuştu. Gülüşü bile korkunçtu.

Kollarını çözdü, bir koltuğa yaklaştı, Veroniğin önünde eğildi:

— Konuşacağımız şeyler uzun sürecek ve bazan da acı olacak, dedi. Lûtfen oturunuz.

Biraz bekledi. Cevap alamayınca devam etti:

— Masanın üstünde yiyecek te var. Biraz bisküvi, biraz şarap, bir kadeh şampanya size iyi gelir zannederim.

Fazla ve lüzumsuz bir nezaket gösteriyordu.

Kadın omuz silkti, cevap vermedi.

— Öyle olsun. Şu halde benim de ayakta durmama müsaade ediniz. Karşınıza böyle mühmel bir *kıyafetle çıktığım için de mazur* görürsünüz. Üsera garnizonlarile, Sarekin yeraltı odaları, insanda değiştirilecek kıyafet bırakmıyor.

Ayağında yıpranmış bir pantalon, üstünde yırtık bir yelek vardı.

Odada dolaşmağa başladı, kollarını arkasına bağlamış telâş etmiyordu. Düşünüyordu, gene tasarlıyordu.

Nihayet konuştu, durdu ve söyledi:

— Bana kalırsa madam, mazimizden bahsedersek, kaybettiğimiz zamanı kazanmış oluruz. Siz bu fikirde değil misiniz?

Veronik cevap vermedi. Vorski dedi ki:

— Beni sevdiğiniz zaman...

Kadın isyanla irkildi. Vorski ısrar etti:

— Bu hakikat Veronik...

— Sus... Bu ismi ağzına alma...

Gülümsedi:

— Darılmayınız madam... Size hürmetkârım. Beni sevdiğiniz zaman uçarı, çapkın, serseri ruhlu bir gençtim. Evlenecek kabiliyetim yoktu... Fakat bu kabiliyeti bana siz verecektiniz. Siz saf, masum, temiz bir kızdınız. Size hayrandım. Sizdeki safiyeti hiç bir kadında görmemiştim. Eğer biraz hüsnü niyet gösterseydiniz, sabırlı olsaydınız, ben de başka bir adam olacaktım. Ne yazık, ki nişanlandıktan *sonra, siz yalnız babanızı düşün*dünüz ve benimle bir an bile anlaşmak istemediniz... İstemiye istemiye benimle nişanlanmıştınız. Kocanızdan daima nefret ettiniz. Ona muhabbetiniz değil, kininiz

vardı. Böyle şeyleri Vorski gibi bir adam affetmez... Ben sizi rahat bıraktım. Kendi hayatıma daldım. Fakat...

Bir iki dakika sustu ve devam etti:

— Fakat sizi seviyordum. Bir sene sonra oğlunuz kayboldu. Siz bir manastıra kapandınız. Amma benim aşkım ölmemişti. Sönmiyen bir arzu beni yakıyordu. Bana ıztırap veriyordu. İşkence içindeydim. Hayatımın ne olduğunu tahmin edersiniz. Sizi unutmak için maceradan maceraya atılıyordum. Serseri dolaşıyordum. Böyle diyar diyar gezerken babanızla oğlunuzu buldum. Burada saklandıklarını anladım. Onları gözledim, tarassut ettim. Bana sadık olanlara nöbetçilik ettirdim. Gayem, onlar vasıtasile sizi bulmaktı. Harp patladı. Hapsedildim.

Sustu. Bir taş gibi katı duran yüzü biraz daha katılaştı:

— Orada bir cehennem hayatı sürdüm. Kralzade Vorski bir takım soysuzlarla bir arada yaşıyordu. Vorski pis, mendebur bir haldeydi. Ne ıztırap, ne azap çektim Yarabbi!.. Ölümden kurtulmak için ne yaptımsa haklı yaptım. Eğer benim yerime başka biri kama yeyip kara toprağa gömüldüyse müteessir değilim. Ya ben, ya o, her halde birinin ölmesi lâzımdı... Bunu itiraf ederim, yalnız sana olan aşkımla, sana kavuşmak ümidile yapmadım. Başka bir ümidim daha vardı. Amma bu esrardır. Bunda ısrar ederseniz, başka bir zaman bahsederiz. Şimdilik...

Rolünden memnun bir aktör tavrı ile söylenen bu sözler karşısında, Veronik sakin ve lâkayıt duruyordu. Sanki odada yoktu. Sanki dinlemiyordu.

Kadına yaklaştı ve dinlemeğe icbar için biraz daha sert konuştu:

— Bu sözlerin ne kadar ciddî ve ne kadar mühim olduğunu kavramıyorsunuz madam. Çok mühimdir ve daha da mühimleşecektir. Meselenin daha vahim bir şekil almaması için, sizinle anlaşmağı teklif etmiyeceğim. Anlaşmamıza imkân oladığını biliyorum. Yalnız sizi makulâta davet edeceğiz. Aklı seliminize müracaat edeceğim... Her halde ne vaziyette olduğunuzu ve oğlunuzun bulunduğu vaziyeti idrak ediyorsunuz elbette...

Kadın dinlemiyordu. Buna katiyen emindi. O yalnız oğlunu düşünüyordu. Aklı fikri oğlundaydı.

Vorski kızdı ve hiddetini pek saklıyamadan devam etti:

— Teklifim çok basit ve reddetmezsiniz ümidindeyim. Hali hazırı maziye bağlıyalım. Aramızdaki içtimaî bağlar çözülmemiştir. Kanun ve Allah nazarında...

Sustu, kadına baktı, sonra şiddetle elini omuzuna vurdu:

— Dinlesene kahpe, Vorski konuşuyor!

Veronik müvazenesini kaybetti, sendeledi, koltuğa tutundu. Fakat kendini çabuk topladı. Kollarını kavuşturup düşmanının önüne dikildi.

Bu sefer de Vorski kendini tuttu:

— Mazi ölmedi. İsteseniz de, istemeseniz de Vorskinin karısısınız. Bunu kabul edip etmediğinizi soruyorum. Hem de öyle yüksekten bakan, kocasını hakir gören bir kadın istemiyorum. Kocasına muti, sadık bir kadın istiyorum.

Veronik mırıldandı:

— Esir istiyorsun.

— Evet, iyi söylediniz, esir... Kelimelerden korkum yok. Evet esir. Neden olmasın?.. Manen ve maddeten benim olmağa razı mısın?.. Maneviyatını da istemem.. Sen benim ne istediğimi biliyorsun... Bugüne kadar nail olamadığım şeyi istiyorum... Kocan ha!.. Ben senin kocan oldum mu?. Biz, sade biribirimize düşman olduk. Biribirimizle mücadele ettik. Fakat mademki seni ele geçirdim, size pençemi attım, bundan sonra böyle olmıyacak... Bugün, bu gece böyle olmıyacak. Çaresizliğe karşı boyun eğmek lâzım. Kabul ediyor musun?

Cevap beklemedi, omuz silkti, sesini biraz daha yükseltti:

— Kabul ediyor musun?.. Kaçamak istemem, yalan vaitler istemem. Eğer kabul ediyorsan diz çök, haç çıkar ve söyle: «Kabul ediyorum. Muti karın olacağım, her istediğine peki diyeceğim. Her arzunu yapacağım. Hayatım senindir. Sen hâkimsin.»

Kadın omuz silkti, cevap vermedi. Vorski irkildi. Alın damarları şişti. Fakat gene kendini tuttu:

— Öyle olsun. Esasen senden bunu bekliyordum. Fakat bu inadının neticesi öyle vahimdir, ki seni son bir defa iknaa gayret edeceğim. Belki de ben serseri olduğum, firarî olduğum için reddediyorsun... Amma işin içinde iş var... Ben artık bildiğin Vorski değilim... Öyle bir sır biliyorum, ki ihya olacağım...

Göğsünü kabartmış, bütün azameti ile konuşuyordu...

Devam etti. Bu sefer Veronik dinledi:

— Harp esnasında burada, babanızı gözlemek üzere, emniyet ettiğim birini bırakmıştım. Tesadüfen, kara toprakların altındaki dehlizleri ve bu dehlizlerin ağzını bulmuştuk. Son defa firar ettikten sonra, gelip bu oyuklara saklandım. Burada yaşarken, babanızdan çal-

dığım bazı mektuplar bana bu sırrı ifşa etti. Babanız Sarekin esrarını arıyordu, bazı şeyler bulmuştu. Dikkatimi arttırdım. Onu daha yakından gözlüyordum. Bazı efsaneler, benim hayatımı andırıyordu. Yaşayışımla bu efsaneler arasında sıkı bir müşabehet vardı.

Nihayet şüphem kalmadı. Ben buraya tesadüfen gelmemiştim. Buraya bir eseri itmam etmek için gönderilmiştim. Bu işi ancak ben yapabilirdim. Bunu anlıyor musun? Asırlarca evvel, Vorski bu işe memur edilmişti. Bu işe murahhas tayin olunmuştu. Vorski, bu iş için yaratılmıştı. Hazırdım. Hemen işe başladım. Kaderin emrine inkiyat ettim. Takip edilecek yolda tereddüt caiz değildi. Yolun sonundaki ışık görünüyordu.

Evvelden çizilen yolda yürüyordum. Vorski gayretinin semeresini tolpuyor. Servet, ihtişam elimin altında. Dünyaya hâkim olacağım. Bir kaç saat sonra kralzade Vorski dünya kralı olacak. İşte size bu kraliyeti hediye ediyorum.

Söyledikçe açılıyor, coşuyordu.

Veronike doğru iğildi:

— Kraliçe olmak ister misiniz? Zaten güzellik kraliçesisin. Bundan fazla olarak zenginlik kraliçesi de olacaksın!.. Vorskinin esirisin, fakat bütün Vorskiye esir olanlara hükmedeceksin. İyi düşünün, senin için iki şıktan biri. Ya bunu kabul edersin, yahut ta..

Biraz durdu, sonra haykırdı:

— Haça mıhlanırsın!

Veronik ürperdi. Artık cellâdın kim olduğunu anlamıştı.

Vorski tekrar etti:

— Haça mıhlanırsın. Hangisini istersin. Bir tarafta hayatın bütün zevkleri, ihtişamı var. Diğer tarafta işkenceyle, barbarca işkence altında ölüm var. Ya bu, ya o... Bu meselede ben bitarafım. Emir kuluyum, yüksekten gelen bir emri infaz ediyorum. Bu emri kader veriyor. Mukaddes bir arzunun isaf edilmesi için Veronik d'Hergömonun ölmesi lâzım. Haça mıhlanarak ölmesi lâzım. Kadere karşı gelinmez. İnsan Vorski olmayınca, Vorski gibi kuvvetli, kurnaz olmayınca insan hiç bir şey yapamaz. Ben, ormanlarda, kendi yerime başka bir Vorski bulup, bir arkadaş elile ölmekten kurtuldumsa, kaderin bana bahşettiği ihsandan istifade etmek içindir.

Mademki ben ölümden kurtuldum. Sevgilim de ölümden kurtulacaktır. Fakat bunun için her şeyden evvel muti olması, itaat etmesi lâzım. Sen nesin? Nişanlım mı düşmanım mı? Neyi tercih edersin? Benim yanımda rahat bir ömür sürmek mi, yoksa ölümü mü?

Veronik sadece:

— Ölümü! dedi.

Tehdit eden bir tavır takındı:

— Bu ölümden de beterdir. İşkencedir. Hangisini tercih ediyorsun?

— İşkenceyi.

Israr etti:

— İyi düşün, yalnız değilsin. Oğlun var. Sen öldükten sonra o kalacak. Arkanda bir öksüz bırakacaksın. Hem de ne öksüz!.. Benim elimde kalacak. Ben babasıyım. Onun üstünde her türlü hakkım var. Hangisini tercih ediyorsun?

Bir kere daha tekrar etti:

— Ölümü!

Kuduruyordu:

— Sen ölümü tercih edebilirsin. Ya oğlun? Eğer onu buraya getirir, boğazına bıçağı dayar ve sorarsam, ne cevap vereceksin?

Veronik gözlerini kapadı. Bugüne kadar, bu derece ıztırap çekmemişti. Vorski tam can damarına basıyordu.

Buna rağmen mırıldandı:

— Ölmek istiyorum.

Vorski bu sefer hiddetini yenemedi, küfür etmeğe başladı:

— Seni kahpe seni!. Benden amma da nefret ediyorsun. Her şeyi kabul ediyor, hattâ oğlunun ölümünü bile... Oğlunu öldüren bir ana!.. Evet evet, benim olmamak için oğlunu öldürüyorsun. Hayatını bana bağışlamamak için oğlunun hayatını feda ediyorsun. Bu ne kin?.. Hayır, imkânı yok. Kinin bu derecesine inanamayıroum. Kinin de bir derecesi vardır. Senin gibi bir anne! Hayır, hayır, başka bir iş var... Belki de başka birine âşıksın. Hayır, Veronik âşık değil. Şu halde? Benden merhamet mi bekliyorsun?.. Zayıf bir damarımı mı bulacağını ümit ediyorsun? Beni tanımıyorsun öyleyse. Vorskinin zayıf damarı yoktur. Vorski acımaz. O müthiş vazifemi yaparken acıdım mı? Sarek boşalmadı mı? Kayıklar batıp insanlar boğulmadı mı? Arkinyad hemşireler haça mıhlanmadı mı? Ben hiç acır mıyım? Ben çocukken şu gördüğün ellerimle kuşları, köpekleri boğazlardım! Benden merhamet ummak!.. Benim anam da böyle bir kadındı. «Vorski sen Allahın belâsısın!.. Kaderin elinde âlet olacaksın... Bıçak gibi keseceksin. Kurşun gibi deleceksin. İlmik gibi boğacaksın. Sen Allahın belâsısın» derdi. Sen de bekliyorsun, ki gözlerim yaşarsın... Haydi efendim, cellât ağlar mı hiç!.. Zayıflar ağlarlar. Yaptıklarının cezasını çekeceklerinden korkanlar ağlarlar. Fakat, ben, ben!.. Sizin ecdadınız yerin dibine girmekten korkarlardı. Benim kimden korkum olacak? Ben Allahın emrile hareket ediyorum. Benim Allahım Cermanya Allahıdır... Kullarının büyüklüğü mevzuu bahsolunca iyilikle fenalığın onun indinde hükmü kalmaz. Ben fenalık yapmaktan zevk duyuyorum, fenalığı seviyorum, fenalığı istiyorum. Öleceksin Veronik, seni çarmıha gereceğim ve karşına geçip güleceğim.

Daha şimdiden gülüyordu. Ayaklarını yere vurarak dolaşıyordu. Kollarını havaya kaldırıp sallıyordu. Veronik, gözlerinde cinnetin kızıl kıvılcımlarını görüyor, iliklerine kadar ürperiyordu.

Biraz daha dolaştı, sonra kadının karşısına dikildi:

— Diz çök Veronik ve aşkımı niyaz et. Seni ancak benim aşkım kurtarır. Vorski korkmaz ve hiç bir şeyden çekinmez. Fakat seni sever. Aşkı her şeyi yapmağa muktedirdir. Bundan istifade ediniz Veronik. Maziyi yadediniz. Eski zamanki masum kız olunuz belki bir gün ben önünde diz çökerim. Veronik beni reddetme. Benim gibi bir adam reddedilmez... Seni nasıl sevdiğimi tasavvur etsen Veronik...

Kadın boğuk bir feryat kopardı. Çıplak kollarında, Vorskinin ellerinin temasını duydu. Çekilmek istedi. Muvaffak olamadı, Vorski kollarını sıkı sıkı tutuyordu:

— Beni reddetme... Benim her şeyi yapmağa muktedir olduğumu biliyorsun... Şu halde?.. Haç çok feci... Gözlerinin önünde oğlunun boğazlanması... Bunu mu istiyorsun?.. Kabul et, kabule mecbur olduğun şeyi kabul et... Vorski seni kurtarır... Vorski sana bir cennet hayatı verecek... Ah, benden nasıl nefret ediyorsun?.. Bu nefretine de raziyım... Kinini de seviyorum... Bana lânet eden dudaklarına da âşıkım...

Sustu, aralarında mücadele başlamıştı. Veronik kollarını geriyor, kurtulmak istiyor, muvaffak olamıyordu. Yavaş yavaş kuvveti kesilmeğe başladı. Gözlerinin önünde Vorskinin kanlı gözlerini görüyor, canavarın nefesini duyuyordu.

Son bir gayretle adamın bileğini ısırdı, bir an kurtuldu, gerilediı. Tabancasını çekti, üstüste iki el ateş etti.

Kurşunlar, arkadaki camları tuzla buz etti.

— Seni kahpe seni... Az kalsın gidiyordum...

Atıldı, kadının kolunu büktü, divanın üstüne yatırdı. Cebinden bir ip çıkardı, sıkı sıkı bağladı.

Bir an derin bir sessizlik oldu.

Vorski alnının terini sildi. Sonra bir bardak şarap içti. Ayağını kadının karnı üstüne koydu:

— Âlâ, dedi. Şimdi yerli yerimizdeyiz. Seni bağladım. Tam esir oldun. Ne o, artık alay etmiyorsun!.. Meselenin ciddî olduğunu nihayet kavramağa başladın. Korkma, Vorski böyle vaziyetlerden istifade etmez. Hayır, hayır, ateşle oynamak olur, bu arzu beni öldürür. Ben bu kadar budala değilim. Ben ancak seni bir şeyle unutabilirim, ölümle. Ölürsün, kurtulurum. Mademki bu hususta anlaştık, mesele kalmadı. Anlaştık değil mi? Ölmek istiyorsun?

— Evet.

— Oğlunun da ölmesini istiyorsun?

— Evet.

Ellerini oğuşturdu:

— Âlâ, anlaştık. Boş lâf etmekten kurtulduk. Şimdi dolu şeyler konuşalım. Çünkü asıl facia şimdi, sen işe karıştıktan sonra başlıyacak. Tekrar ediyorum, Vorski gaddar değildir. Kaderin emrine itaat ediyor. Ağlıyor musun?.. Sen herkesin ağladığından bin kat fazla ağlamalısın. Ölümün mü?.. Ölmeden evvel, bin defa ölümün acısını tatmalısın. Kalbin, bir kadın, bir ana kalbinin kanamadığı kadar kanamalıdır. Metin misin Veronik? Çok feci şeyler duyacaksın.

Bir yudumda bir bardak şarap daha yuvarladı. Yanına oturdu, iğildi ve kulağına fısıldadı:

— Sana bir itirafım var canım. Sana tesadüf etmeden evvel evliydim... Darılma. Bir kadın için daha büyük felâketler vardır ve bir erkek iki kadın almaktan daha büyük kabahatler işliyebilir.

İlk karımdan bir oğlum oldu... Oğlumu tanıdın zannederim, yeraltında kendisile biraz şakalaştınız... Söz aramızda, keratanın biridir. Oğlum Reynoldun bir misli daha yoktur. Ona kendi hissiyatımı aşıladım. Tıpkı benim gibidir. Hattâ beni geçti. Bazan ondan ben bile korkuyorum. Ne canavar şey!.. On beş yaşında... Ben o yaşta iken ona nisbetle melektim. Şimdi bu oğlum, öbür oğlumla, aziz Fransuamızla mücadeleye girişecek. Kader böyle istiyor. Bir kere daha mukadderata tâbi olacağız. Bu mücadele uzun olmıyacak, günlerce sürmiyecek. Hayır, kısa bir mücadele... Bir düello... Sonu ölümle neticelenecek bir düello... Sonunda dövüşenlerden biri ölecek, öteki kalacak...

Veronik başını çevirdi, Vorskinin gülümsediğini gördü. İki oğlundan birinin öleceğini düşünerek sevinen bu adamın deliliğine hiç bu kadar yakından şahit olmamıştı. Bütün bunlar öyle harikulâde şeylerdi, ki Veronik sanki ıztırap çekmiyordu... Bunlar ıztırabın fevkindeydi...

— Bundan daha âlâsı da var Veronik Kader başka bir şey daha hazırladı. Bu düello senin gözlerinin önünde olacak... Evet, sen Fransuanın anası, bu boğuşmayı seyredeceksin... Bu da gene oğlunun menfaatinedir. Reynold Fransuadan çok daha kuvvetlidir. Fransua, anasının gözö önünde boğuştuğunu bilirse kuvvet bulur... Her halde sana bunu seyrettirdiğim için bana minnettar olmalısın...

Kadını tekrar kollarından yaka-

ladı, gözlerini gözlerine dikerek sordu:

— Razı olmuyor musun?

— Hayır.

— Razı olmıyacak mısın?

— Katiyen.

— Demek benden nefret ediyorsun?

— Sana olan nefretim, oğluma olan muhabbetimden fazladır.

— Yalan söylüyorsun. Bu dünyada oğlundan kıymetli hiç bir şey olamaz.

— Sana karşı olan kinim var.

Artık Veronik isyan etmişti, kendini tutamadı, haykırdı:

— Senden nefret ediyorum. Oğlum ölsün cançekiştiğini göreyim, fakat senin yüzünü görmeyeyim. Sana kinim var. Babamı öldürdün. Sen katilsin... sersem bir delisin, cinayetten zevk alan bir barbarsın... Senden nefret ediyorum...

Kadını kucağına aldı, pencerenin önüne götürdü, yere attı ve bağırdı:

—Diz çök!... işkence başlıyor... Benimle alay ediyorsun ha kahbe.. Ben sana gösteririm...

Kadının başını pencerenin demirleri arasına soktu, bağladı. Ağzını tıkadı.

— Şimdi seyret, dedi. Perde açılıyor. Fransuvayi göreceksin... Benden nefret ediyorsun ha!... Bana kendini bir kere öptürmemek için cehenneme gitmeyi tercih ediyorsun ha!... Cehennemin tadını tatacaksın yavrum... Hem artık yapacak şey kalmadı. İş işten geçti. Yalvarsan da, yakarsan da artık para etmez. Evvelâ düello, sonra haç... Dua et Veronik. Eğer istersen imdat iste... Oğlun bir kurtarcı bekliyor. Don Kişot gibi birinden medet umuyor. O da gelsin, iyi vakit geçiririz. Sana yardım etsinler. Bana vız gelir. Artık bu işe onlarda karışamaz. Bu iş bana ait... Artık mevzuu bahsolan Sarek, hazine, büyük sır, haktaşının dalaviresi değil. mevzuu bahsolan benim. Voreskinin yüzüne tükürdün, Voreski intikam alıyor. Ne ilâhi bir an bu. Başkalarının iyilik yaptığı gibi fenalık yapmak. Asmak ,kesmek, kan akıtmak, ne büyük zevk... Bir Voreski olmanın zevkine payan yokdur.

Odanın içinde tepiniyor, yumruk sallıyor, yerinden uğrayan gözlerile etrafa bakıyordu. Daha şimdiden bugazlayaca, kanını akıtacak birini arıyordu.

Birden bire tabancasını çekti, oraya buraya ateş etmeğe başladı. Pencereleri kırdı, tabloları deldi.

Ve nihayet kapıyı açtı:

— Voreski intikam alıyor!... Voreski intikam alıyor!...

Diye söylenerek çıkıp gitti.

— 2 —

Golgota Yokuşu

Yirmi, otuz dakika geçti.

Veronik odada yalnızdı. İpler etine giriyor, demirler alnını acıtıyordu. ağzındaki bez nefesini darlaştırıyordu. Dizlerine, vücudu ağırlık veriyordu. Bu vaziyete tahammül imkânsızdı... Fakat acı duymuyordu. Çektiği manevî ıstırabın yanında, maddî acılar hiç kalıyordu.

Düşünmüyordu da. Arada sırada mırıldanıyordu:

«Öleceğim...»

Ve lâyetenahinin huzurunu hissediyordu. Bu andan öleceği zamana kadar daha çok feci şeyler olacaktı. Fakat zihni bunların üstünde saplanıp kalmıyordu.

Herşeye rağman bir mucize bekleyordu.

Bu mucize kendini Vorskide gösterecekti. Bir baba oğlunu öldürmez. Öldürmesi için, oğluna kin beslemesi lâzımdır. Halbuki Vorski Fransuvayı tanımıyordu bile. Ona ne kini olabilirdi?

Bu mucize ümidi, ıstırabını biraz hafifletiyordu. Evin içinde duyduğu her gürültü, her ses, facianın hazırlığı değil de, Voreskinin planını tatbik ettirmeyecek bir müdafaaya hamlediyordu. Fransua onları hiç bir kuvvetin artık ayıramıyacağı, her şeyin mahvolduğu anda bile, kendisine itimat etmesi lâzım geldiğini söylememiş miydi?

Fransuam, sen ölmiyeceksin... Biribirimize gene kavuşacağız... Bana vadettin.

Dışarda büyük çınarların üstünde, mavi göl uzanıyordu. Biraz ötede, yeni kazılmış topraktan adetâ bir manej yeri hazırlanıyordu.

Kadın mırıldandı:

«Beni affet Fransua... Bütün bunlar işlediğim günahların cezası... Bu cezayı anasının uğruna oğlu çekecek... Beni affet...»

Bu esnada aşağıda bir kapı açıldı. Sesler duyuldu. Birini tanıdı. Vorskinin sesidi.

— Anlaşıldı ya, diyordu. Ben sağa gideceğim, siz sola. Siz bu çocuğu alınız ben ötekini alırım. Manejde karşılaşırız... Siz onun, ben de bunun şahidiyiz.

Veronik gözlerini kapadı' Oğlunun, itile kakıla sürüklendiğini görmek istemiyordu. Ayak seslerini duydu. Vorski gülüyordu.

Nihyet emretti:

— Fazla yaklaşmayın. Tek söz istemem. Ağzını açıp bir lâf edeni ben elimle öldürürüm. Hazır mısınız? İlerleyin.

Facia başlıyordu. Vorskinin is-

tediği gibi, boğuşma annenin gözü önünde olacaktı. Bakmamasına imkân var mıydı

Gözlerini açtı.

İki çocuğun gırtlaklaştıklarını gördü. Fakat birdenbire anlıyamadı. Bunlardan hangisi Fransua, hangisi Reynoldtu?..

«Ne facia Yarabbi!.. Gözlerime inanamıyorum... Hayır, böyle bir şey olamaz...»

İki çocuk ayni kıyafette giyinmişlerdi. Başlarına bir sargı sarılmış ve gözlerine iki delik delinmişti.

Hangisi Fransua idi?

Hangisi Reynoldtu?..

Vorski, yalnız evlâdı, anasının gözü önünde boğazlaştırmakla iktifa etmemişti. Ana, boğazlaşanlardan hangisinin kendi oğlu olduğunu da bilmiyordu.

Bütün bunlara rağmen, Veronik mucizeyi bekliyordu. Evlât muhabbeti bu mucizeyi yaratacaktı. Oğlu gözünün önünde dövüşüyordu, oğlu ölmiyecekti.

Mücadele devam ediyordu.

Vorski, arada sırada:

— Bravo!.. diye bağırıyordu.

Bir amatör gibi seyrediyor, zevk duyuyor, eğleniyordu. Halbuki ölüme evlâtlarından birini mahkûm etmişti.

Öbür iki kişi, birer iskelet kadar zayıf, birinin karnı şişkin, gözleri gülüklü, hayvan gibi iki insandı. Onlar alkışlamıyorlar, dimdik duruyorlardı.

Vorski teşvik ediyordu:

— Bravo!.. İyi mukabele... İkiniz de yamansınız!.. Bakalım nişanı hanginize vereceğim!..

Etraflarında döneniyordu

Veronik, ellerini uzatmak için kıvranıyor, mırıldanıyordu:

— Merhamet et, acı... Artık dayanamıyacağım...

İşkencenin daha fazla devam etmesi imkânsızdı. Kalbi öyle vuruyordu, ki bu çarpıntıdan bayılacaktı... Bu esnada bir hadise oldu. İki çocuktan biri, biraz geri çekildi ve hafif kanı akan bileğini bir mendille sardı. Bu mendili Veronik tanıdı. Oğlunun mendiliydi.

Artık şüphe yoktu. Biraz daha zayıf ve daha çelimli olanı oğluydu.

Mırıldandı:

«Evet, Fransua... Sensin değil mi yavrum?. Tanıdım. Öteki kaba ve adî... Fransuam.. Benim hayatım oğlum...»

Oğlu çok daha kibar dövüşüyor, öldürmek değil, yaralamak istiyor, kendini ölümden koruyordu.

Veronik telâşlandı ve sanki sesini işittirebilirmiş gibi gene mırıldandı:

— Acıma oğlum... O bir canavardır... Eğer onu korursan mahvolursun... Fransua... Fransua dikkat et...

Oğlunun başı üstünde bir kama pırıldadı. Veronik haykırdı. Çocuk bu darbeden kurtulunca, Ve-

ronik, sesini işittiğine zahip oldu, söylenmekte devam etti:

«Biraz dinlen... Nefes al... Onu gözünden kaçırma... Hazırlanıyor... Atılacak... Atılıyor... Aman yavrucağım, az kalsın boğazından yaralanacaktın... Kendini sakın, o haindir. Alçaktır... Her türlü kancıklık yapar...»

Veronik, oğlu olduğuna kanaat getirdiği çocuğun kuvvetten kesildiğini görüyordu. Fransua geriliyordu.. Sâhanın çizgisine geldi.

Vorski haykırdı:

— Bacaksız, firar edeyim deme... Bazularını sık... Bacaklarını ger... Koyduğumuz şartları unutma.

Çocuk müthiş bir hamleyle saldırdı. Bu sefer öteki geriledi.

Vorski el çırptı. Veroniğin yüreği sızladı:

«Benim için hayatını tehlikeye koyuyor. Muhakkak Vorski ona: «Ananın hayatı senin elindedir. Eğer galip çıkarsan anan kurtulur» dedi. Galip çıkmağa yemin etmiştir. Onu gördüğümü de biliyor. Burada olduğumu hissediyor, sesimi duyuyor.»

Düello son safhasına irişiyordu. Veronik artık tepesinden tırnağına kadar titriyordu...

Oğlu bir kere daha saldırdı, sonra geriledi. Bir kere daha saldırmak istedi... Fakat bu sefer sırtüstü düştü ve sağ kolu altında kaldı..

Düşman atıldı, dizini göğsüne dayadı. Kama havada pırıldadı.

Veronik boğuk boğuk inledi:

— İmdat!.. İmdat!..

Veronik, iplere, bağlara ehemmiyet vermeden doğruluyor, vücudunu geriyordu. Alnı kanamıştı, kolları kanıyordu.

Vorski, iki çocuğa yaklaşmış duruyordu.

Yirmi saniye, otuz saniye... Sol elile Fransua düşmanının kolunu tutmuştu.. Fakat zaptedemiyordu. Kama yavaş yavaş alçalıyordu. Kamanın ucile, gırtlağı arasında bir kaç santimetre mesafe kaldı.

Vorski iğildi. O esnada Reynoldun arkasında duruyordu. Onu çocukların hiç biri göremiyordu. Vorski dikkatle bakıyordu. Sanki tam zamanında müdahale edecekmiş gibi bir vaziyet almıştı. Evet amma, kimi siyanet edecekti? Acaba Fransuayı kurtarmak mı istiyordu?

Veronik artık nefes alamıyordu.

Kamanın ucu tene değdi. Fakat kol mukavemet ediyordu.

Vorski biraz daha iğildi. Gözlerini kamanın ucundan ayırmıyordu. Birdenbire cebinden bir çakı çıkardı, açtı ve bekledi.

Bir kaç saniye daha geçti. Kama inmekte devam ediyordu. Vorski çakı ile Reynoldu omuzundan yaraladı.

Çocuk acı acı bağırdı ve geriledi.

Öteki doğruldu ve ne olduğunu anlamadan fırladı, düşmanını yüzünden vurdu.

Reynold düştü.

Bütün bunlar on saniye sürmedi. Veronik sersemledi. Ölen kimdi?. Acaba aldanmış mıydı?.. Fransua sandığı Reynold mıydı?..

Bayıldı.

Zaman geçti. Yavaş yavaş Veronik kendine geliyordu. Evvelâ saatin işlediğini duydu. Dördü çaldı. Kadın düşündü:

«Fransua öleli iki saat oldu. Evet, ölen Fransua idi.»

Düellonun böyle neticelendiğine emindi. Vorski, Fransuanın galip gelmesine, oğlunun ölmesine razı olamazdı... Demek, ki Veronik o canavar için dua etmişti.

«Fransua öldü... Onu Vorski öldürdü...»

Bu esnada kapı açıldı, Vorskinin sesi çınladı.

Sendeliyerek girdi:

— Kusura bakmayınız madam. Zannedersem Vorski uyuya kalmış.. Kabahat babanın Veronik. Bodurumda nefis Somür şarabı saklamış. Konradla Otto buldular. Biraz başımı döndürdü. Amma ağlama, kaybolan vakti telâfi edeceğiz. Esasen gece yarısı her işin bitmiş olması lâzım.

Yaklaştı ve haykırdı:

— Ne... Bu kerata Vorski sizi böyle bağlı mı bıraktı!. Şu Vorski ne hayvan şeydir!.. Amma da sararmışsınız!.. Hey, ölmedin ya?. Böyle şaka istemem..

Veronikin elini tuttu, kadın elini çekti

— Ha şöyle... Vorskiden nefret devam ediyor. Buna memnun oldum. İşin sonuna ulaşacaksın Veronik.

Kulak kabarttı.

— Ne o?.. Kim çağırıyor? Sen misin Otto?.. Ne var ne yok?.. Ben uyumuşum... Şarap sızdırdı.

Otto koşarak geldi Bu şişkin karınlısı idi.

— Adada birini gördüm. Biri var...

Vorski güldü:

— Sen sarhoşusun Otto... Şarap seni de sardı.

— Sarhoş değilim... Gördüm.. Konrad ta gördü.

Vorski ciddileşti:

— Ya... Demek Konrad ta gördü?.. Ne gördünüz bakayım?

— Biz yaklaşınca uzaklaşan beyaz bir gölge gördük.

— Nerede?

— Kara toprakla köy arasında. Küçük kestane ormanında.

— Yani adanın öbür tarafında

— Evet.

— Âlâ. Lâzım geleni yaparız.

— Belki de bir kaç kişidir?

— On kişi olsa nafile. Konrad nerede?

— Köprünün yanına kurduğumuz geçitte. Orasını gözlüyor.

— Konrad kurnazdır. Köprü yanınca öbür tarafta kalmıştık. Geçidi yaktık mı onlar öbür taraf-

ta kalırlar... Veronik yavrum, beklediğin mucize oluyor galiba.. İmdadına geliyorlar.. Amma biraz geç...

İpleri çözdü, Veroniki kanapeye yatırdı, ağzındaki tıkacı biraz gevşetti.

— Uyu kızım. Mümkün olduğu kadar dinlen. Golgota yolunun daha yarısındasın. Yokuş çok diktir..

Alay ederek uzaklaştı. Veronik Otto ile Konradın, bu işe yabancı olduklarını, sözlerinden anladı.

Otto sordu:

— Bu biçare kadın kimdir?

— Sana ait değil.

— Evet amma biz de biraz izahat almak istiyoruz.

— Neden?

— Öğrenmek istiyoruz da ondan.

— Sen de, Konrad ta budalasınız. Sizin firarınıza yardım ettim. Sizi hizmetime aldım. Projemin ne olduğunu, mümkün olduğu kadar söyledim. Şartlarımı kabul ettiniz. Artık rücu edemezsiniz, yoksa...

— Kendinizi koruyun. İşi yarıda bırakanlardan hoşlanmam.

İki saat geçti. Veronik artık imdat beklemiyordu, mademki oğlu ölmüştü, o da ölmeliydi. Artık yaşayıp ta ne olacaktı?..

Dua etmeğe başladı. Gençliğinde işlediği günahın acısını çekiyordu.

Vorski geldiği zaman uyanmadı. Adam omuzundan sarstı:

— Vakit yaklaştı, dua et.

Ve kadının kulağına manasız şeyler mırıldandı. Sonra doğruldu:

— Daha hava kararmadı. Otto bana yiyecek getir, karnım acıktı.

Masaya oturdular, fakat Vorski derhal kalktı:

— Yüzüme bakma canım. Gözlerin beni fena ediyor. Ne yapayım? İnsan yalnızken taş gibi oluyor. Amma ruha nüfuz eden bakışlar önünde sersemliyor. Önüne bak canımın içi...

Veroniğin bir mendille gözlerini bağladı. Bu da kâfi gelmedi, tül perdelerden birini çıkardı, kadının başına sardı, sonra oturdu, yeyip içti.

Pek az konuşuyorlardı. Düellodan, adadaki araştırmalardan bahsetmediler. Hoş, bahsetmiş olsalardı bile Veronik alâkadar olmıyacaktı. Onu dünyada alâkadar edecek hiç bir şey kalmamıştı, bir an evvel ölümü bekliyordu.

Gece olunca Vorski kalktı.

Otto sordu.

— Kararınız karar mı?

— Elbette. Neden sordun?

— Hiç... Amma ne de olsa...

— Ne de olsa ..

— Bu iş pek hoşumuza gitmiyor.

— Yok canım?.. Bunun şimdi mi farkındasınız?.. Hemşireleri çarmıha gerdikten sonra mı anladınız?.

— O gece sarhoştuk. Bizi sarhoş etmiştiniz.

— Gene iç... Konyak şişesi işte

burada. Matranı doldur ve söylenme... Konrad, sedye hazır mı?.

Kadına döndü:

— Sana gene ikram ettik. Oğlunun üstüne çıkıp yürüdüğü iki değneği aldık, sana sediye yaptık.

Saat sekiz buçukta yola çıktılar. Vorski, elinde fener, önden gidiyordu. İki adam sediyeyi taşıyorlardı.

Gökyüzünü kara bulutlar kaplamıştı... Fırtınayı haber veren boğucu bir rüzgâr esiyordu.

Vorski:

— Vay canına, amma korkunç manzara... Tam Golgota gecesi... diye mırıldandı.

Birdenbire yana sıçradı:

— Bu siyah gölge de nedir?.. Köpek mi bu?..

Otto:

— Evet, dedi, çocuğun köpeği.

— Ha, şu mahut Tu-va-biyen... Hayvan da tam sırasında geldi... Sahiden de her şey yolunda...

Köpeğe bir tekme savurdu. Köpek kaçtı ve acı acı uluyarak daha geriden onları takibe başladı.

Yokuş dikti. Ağır ağır, soluyarak çıkıyorlardı. Bir aralık Vorski emretti:

— Durun. Biraz nefeslenin... Otto, matrayı ver...

İçti, Ottoya uzattı:

— Sen de iç... Ne o?. İstemiyor musun?.. Nen var?

— Adada insanlar var, bizi arıyorlar...

— Araya dursunlar.

— Ya vapurla gelirler ve ana oğlun kaçmak istediği burundan buraya çıkarlarsa?

— Bize hücum olursa karadan olur, denizden olmaz. Yaptığımız geçidi yaktık.

— Ya tünelin ağzını keşfeder ve tünelden geçerlerse?

— Keşfettiler mi?

— Bilmem.

— Farzedelim ki keşfettiler. Tünelin ağzını tıkadık, merdiveni yıktık. Bu tarafa geçmek için yarım gün uğraşmak lâzımdır. Halbuki biz işi bu gece yarısı bitireceğiz. Şafak sökerken buradan uzaklaşmış olacağız.

— İş bitmiş olacak... Yani bir cinayet daha işliyeceğiz... Amma...

— Amması nedir?

— Ya hazine?

— Aklın fikrin hazinede... Seni haydut seni... Hep düşündüğün bu... Merak etme, hisseni cebinde bil.

— Muhakkak mı?

— Bu da söz mü? Burada keyif için mi oturdum? Bütün bunları keyif için mi yapıyorum sanıyorsun?

Gene yürümeğe başladılar. Bir çeyrek sonra yağmur hafiften çiseledi. Gök gürledi. Fırtına henüz uzaktaydı

Yokuşu güçlükle çıktılar. Vorski arkadaşlarına yardım etti. Yokuşun üst başında:

— Geldik, dedi. Otto, Matrayı ver.

Sedyeyi çınarın dibine koydular. Bir ışık V. d'H. harflerini aydınlatıyordu. Vorski evvelden hazırladığı ipi aldı, çınara bir merdiven dayadı.

— Arkinyad hemşirelere yaptığımız gibi yapacağız...

Sustu, geri sıçradı.

— Ne o?.. Ne var?.. Islığı duydunuz mu?

Konrad:

— Duydum, dedi. Kulağımın dibinden geçti. Kurşun gibi bir şey...

Otto:

— Ben de duydum, dedi. Ağaca çarptı.

— Hangi ağaca?

— Çınara... Bize ateş ettiler.

— Bir şey patlamadı?

— Öyleyse taş attılar.

— Anlarız.

Feneri ağaca tuttu ve bir küfür savurdu:

— Vay anasını... Şuraya bakın... Harflerin altına...

Baktılar. Gösterdiği yere bir ok saplanmıştı.

Konrad kekeledi:

— Ok!.. Bu oku kim attı?

Otto mırıldandı.

— Mahvolduk. Bize nişan almışlar.

Vorski dedi ki:

— Bize nişan alan uzakta değildir. Gözünüzü açın... Arıyacağız.

Feneri dört etrafa çevirdi.

Konrad bağırdı:

— Durun... Biraz daha sağa... Gördünüz mü?

— Evet evet... Gördüm...

Kırk adım ötelerinde, yıldırım çarpan çınarın gerisinde, Çiçekli Salip tepesine doğru, beyaz bir gölge, ağaçların arkasına saklanıyordu.

Vorski emretti:

— Ses çıkarmayın... Kımıldamayın... Kendisini gördüğümüzü anlamasın... Konrad, sen benimle gel... Sen Otto, tabanca elinde burada bekle. Eğer kadını kurtarmak isterlerse ateş et. Sonra kaçarız. Anladın mı?

— Anladım.

Veronike doğru eğildi, yüzünü biraz açtı. Gözleri, ağzı hâlâ bağlıydı. Nabzı hafif hafif atıyordu. Güçlükle nefes alıyordu.

— Daha vaktimiz var. Fakat mukadderin emri üzere öldüğünü istiyorsak çabuk olmalıyız.

Vorski feneri yaktı, yardakçısı ile braber, usul usul, beyaz gölgeye doğru yürüdü... Fakat onlar ilerledikçe, gölge geriliyordu. aralarında hep ayni mesafe kalıyordu. Beyaz gölgenin yanında, bir de siyah gölgecik vardı.

Vorski homurdandı:

— O kâfir köpek!..

Adımlarını sıklaştırdı. Mesafe gene ayni idi. Koştu, gölge de koştu. İşin asıl garibi, hiç bir ayak sesi duyulmuyordu.

— Bizimle alay ediyor... Ateş edelim mi?

— Uzak. Kurşun irişmez.

— Peki amma böyle...

Gölge onları adanın ucuna sürükledi. Tünelin ağzına indi. Priöreden geçti, henüz tüten geçide vardı, sonra saptı. Evin öbür tarafına geçti.

Arada sırada köpek keyifli keyifli havlıyordu.

Vorski takip ediyor, fakat aradaki mesafeyi azaltamıyordu.

Nihayet düşmana haykırdı:

— Eğer mertsen dur!.. Ne istiyorsun?. Kadını mı kurtarmak istiyorsun? Öyle bir halde ki, zahmete değmez.. Ah, seni bir elime geçirsem!..

Birdenbire Konrad eteğinden çekti.

— Ne var?

— Bakın, artık kımıldamıyor.

Gölge olduğu yerde duruyordu. Kolları açık, sırtı kamburlaşmış, dizi kıvrılmıştı.

Konrad:

— Galiba düştü, dedi.

Vorski atıldı:

— Eller yukarı!.. Kımıldama ateş ederim...

Gölge kımıldamadı.

— Sen bilirsin... Eller yukarı diyorum... Üçe kadar sayacağım.

Gölgenin yirmi adım gerisinde durdu, saydı:

— Bir... İki... Hazır mısın Konrad?.. Ateş edelim, haydi.

İki tabanca birden patladı.

Bir feryat duyuldu.

Gölge yere yıkılır gibi oldu. İki adım ilerilediler.

— Seni kerata seni!.. Ben sana Vorskinin kim olduğunu anlatırım... Beni hayli koşturdun!..

Biraz ileride duraladı. Gölge kımıldamıyordu. Yerde bir ceset gibi yatıyordu...

Üzerine çullandılar:

— Yakaladık!..

Yakaladılar amma şaşa kaldılar. Uzun, beyaz bir gömlek yakalamışlardı. Gömleğin sahibi gömleği çıkarmış, bir dikenliğe takmış ve sıvışmıştı. Köpek te meydanda yoktu.

Vorski kendinden geçmişti:

— Herif bizi faka bastırdı... Amma neden?.. Maksadı nedir?

Gömleği, parçalamak ister gibi büküyordu. Birden aklına bir şey geldi:

— Maksadı aşikâr?... Tuzak kurdu... Bizi kadından uzaklaştırdı, arkadaşları ottoya hücum ettiler... Ben de ne budalalık ettim!

Karanlıkta koşmağa başladı. Dolmene yaklaşınca seslendi:

— Otto!... Otto!...

Otto korkarak cevap verdi:

— Dur, sen kimsin?

— Benim... Sakın ateş etme...

— Sen kimsin?

— Sersem benim ben.

— Ya o iki el silâh ne idi?

— Yanlışlık oldu... Anlatırım...

Hemen feneri sedyeye tuttu, ka-

dın, yüzü gözü sarılı yerinde yatıyordu.

— Oh dedi, rahat bir nefes aldım... Amma öyle korktum ki...

— Neden korktunuz?

— Kaçıracaklar diye.

— Ben burada değil miydim?

— Ya bir kaç kişi birden hücum etseydiler?

— Gene ateş ederdim, duyardınız.

— E, bilinmez... Ne ise, bir şey olmadı ya?

— Hiç bir şey olmadı.

— Kadın ses çıkarmıyor mu?

— Bir aralık çok inledi amma, bir yumrukla susturdum.

— Eğer öldürdünse seni gebertirim.

İğildi, kulağını biçarenin göğsüne koydu.

— Ölmemiş, kalbi işliyor.. Amma uzun sürmez. Haydi bakalım, on dakika sonra iş tamam olmalıdır.

— 3 —

Eli, Eli, Lamma Sabahtani

Hazırlık uzun sürmedi. Vorski bizzat çalıştı. Merdivene çıktı, ipin bir ucunu bir dala, öbür ucunu kadına bağladı.

— Kadını kaldırınız, dik tutunuz. Biriniz çeksin.

Bir müddet be[illegible]. Konradla Otto yavaş sesle konuşuyorlardı.

— Çabuk olsanıza... Ben de burada tam nişangâh gibiyim... Bir ok gelirse işim tamamdır.

Adamlar cevap vermedi.

— Bu da tuhaf... Ne oluyorsunuz be?

Yere atladı:

— Böyle gidersek sabahı buluruz.. Yahu cevap versenize.

Feneri yüzlerine tuttu:

— Yoksa bu işi görmek istemiyor musunuz?.. Sen de mi Konrad?.. Grev mi yaptınız?

Otto başını salladı:

— Hayır, grev değil, amma izahat istiyoruz.

— Ne için be sersemler?.. Kadının kim olduğunu mu anlamak istiyorsunuz? Çocukların kim olduklarını mı soruyorsunuz?.. Beyhude ısrar etmeyin. Size evvelden söyledim. Gözünüz kapalı yürüyeceksiniz. Çok güç bir iş göreceğiz. Çok kan dökülecek, fakat sonunda çok zengin olacaksınız.

— Bütün mesele burada.

— Ne demek istiyorsun?

— Pekâlâ anlıyorsunuz.

— Açık söyle.

— Açık söylemek size düşer. Mukavelemiz neydi?

— Benden daha iyi biliyorsun.

— Size hatırlatmak istiyoruz.

— Hazine benim olacak, size iki yüz bin frank vereceğim.

— Tamamile bu değil. Evvelâ hazineden bahsedelim. Haftalardır kâbus geçiriyoruz, kan döküyoruz, görünürde bir şeyler yok.

Vorski omuz silkti:

— Otto, gittikçe sersemleşiyorsun. Evvelâ yapılacak bir çok şeyler olduğunu biliyordun, hepsi yapıldı.. Biri kaldı.. Bu da yapılacak. Hazine bizim olacak.

— Ne malûm?

— Eğer neticeden emin olmasaydım, bütün bu yaptıklarımı yapar mıydım?.. Hadisat, mukadderin yazılı olduğu gibi cereyan etti. Bir sonuncusu kaldı. Bu da olacak ve kapılar önüme açılacak.

— Cehennem kapısı değil mi?.. Magönok böyle dedi.

— Ne derlerse desinler, bu kapı hazineye açılır.

— Peki, haydi buna inanalım. Bizim hissemizi vereceğinize nasıl inanalım? Bunu bize kim temin eder.

— Bu hazine öyle bir hazinedir, ki iki yüz bin frank için sizi başıma belâ etmek aklımdan bile geçmez.

— Demek söz veriyorsunuz?

— Tabiî.

— Mutabık kaldığımız her hususa riayet edeceksiniz?

— Evet.

— Bizi aldattın ve bir şeye riayet etmedin.

— Ne söylüyorsun? Kiminle konuştuğunu biliyor musun?

— Vorski ile konuşuyorum.

Vorski Ottonun yakasına sarıldı:

— Vay, beni tahkir ha!..

— Tabiî, sen beni aldattın ya!

— Söyle bakayım. Yalnız sözlerini iyi ölç biç, tehlikeli bir oyun oynuyorsun. Söyle.

— Hazineden aldığımız iki yüz bin liradan maada, eğer her hangimiz bir para bulacak olursak, üçe taksim edecektik. Öyle değil mi?

— Evet.

Otto avucunu uzattı:

— Öyleyse ver.

— Ne vereyim, bir şey bulmadım.

— Yalan söylüyorsun. Arkinyat hemşirelerin birinin üstünde bir çıkın buldun.

Vorski şaşaladı:

— Bu da nerden çıktı?

— İnkâr etme beyhudedir.

— İsbat et.

— Gömleğinin içinde, koltuğunun altında bir çıkın var. Çıkar o çıkını bakalım.

Otto elile Vorskinin koluna vurdu:

— Çıkar ve elli bin frangı şuraya sırala.

Vorski cevap vermedi. Ne olduğunu anlıyamamıştı. Afallarımştı. Serseme dönmüştü.

— İtiraf ediyor musun?

— Evet... Hesabı daha sonra, toptan görecektim.

Hemen şimdi hesaplaşalım.

— Ya hesaplaşmazsam?

— Hesaplaşırsın.

— Ya hesaplaşmazsam!

— O zaman kendini koru Vorski.

— Sizden korkmam, iki kişisiniz.

— Üç kişiyiz.

— Üçüncü nerede?

— Üçüncüsü, Konradın söylediğine göre, yaman bir adammış... Hani biraz evvel seni kafese koyan, faka bastıran adam...

— Onu mu çağıracaksınız?

— Elbette.

Vorski, partinin müsavi olmadığını anladı. Razı olmaktan başka çare yoktu.

Çıkını çıkardı, parayı saymağa başladı:

— Alın bakalım haydutlar...

Otto paraları kaptı:

— Saymağa hacet yok, yarısı benim, yarısı Konradın...

— Sizi hırsızlar sizi... Bunun intikamını alırım. Beni, dağbaşında soyar gibi soydunuz.. Ben size gösteririm...

Birdenbire güldü. Fena fena güldü:

— Maamafih bu partiyi iyi oynadınız... Söyle bakayım Konrad, bunu nasıl keşfettin? Nereden anladın?.. Anlatırsın değil mi?.. Neyse, artık vakit kaybetmiyelim. Artık aramızda ihtilâf kalmadı ya... İşi göreceksiniz ya?..

Otto:

— Madem ki yüzünüz güldü, hay hay, dedi.

Sonra ilâve etti:

— Gösterişli adamsın Vorski!.. Büyük adamsın!..

— Sen de bir uşaksın. Paranı aldın, işi gör.

Konradla Otto Vorskinin emirlerini ifa ettiler. Her dediğini yaptılar.

Kadını biri dik tuttu, öteki ipi çekti. Merdivenin üstünde, Vorski kadını kucakladı. İplerle vücudunu ağacın gövdesine sardı.

Kadın sanki uyanmamıştı. Sesi duyulmuyordu. Vorski bir şeyler söylemek istedi, muvaffak olamadı, kekeledi, sustu... Kadının göğsüne düşen başını kaldırmak istedi, bunu da yapamadı.

İndi ve Ottoya:

— Konyak ver, dedi.. Ne feci şey...

Konrad başını salladı:

— Daha vakit var.

— Neye?.. Kurtarmağa mı?.. Hayır, onun yerine çarmıha gerilmeğe razı olurum da, onu kurtarmam... Maksadımın ne olduğunu tasavvur edemezsin.

Bir yudum daha içti.

— Güzel konyak... Amma biraz rom olsaydı tercih ederdim... Rom var mı?

— Bir küçük şişe var.

— Ver.

Fenerin üstünü örtmüşlerdi. Üçü de, ağacın dibine oturdular. Yeniden içmeğe başladılar. İçki artık başlarına vurdu. Vorski, heyecanla anlatmağa başladı:

— Hiç bir izahat istemeyin. Bu ağaçta can verenin kim olduğu size ait değil. Yalnız şunu biliniz, bu kadın, haça mıhlanıp ölmesi lâzım gelen kadınların dördüncüsüdür. Fakat size, göğsümü kabartarak başka bir şey söyliyebilirim...

Ayağa kalktı, kollarını havada sallıyarak dolaşmağa başladı:

— Kralzade Vorski!... Vakit saat geldi!... Ya sen kanlı katilsin, bir canavarsın, yahut ta peygamber... Allaha kurban edilenin kalbi, ilâhî anları kaydediyor... Hey siz ikiniz, beni dinleyin...

Merdivene çıktı, kulağını kadının kalbi üzerine dayamak istedi, fakat kadının önüne düşen başı buna mâni oldu, elini sürmeğe de cesaret edemiyordu.

Yavaşça seslendi:

— Veronik, sesimi duyuyor musun?.. Veronik... Veronik...

Biraz tereddütten sonra devam etti:

— Şunu bil, ki kendi yaptığımdan kendim de korkuyorum... Fakat mukadderat... Falcının sözünü hatırla. «Karın haça mıhlanacak!» İsmin de bunu söylemiyor mu? Azize Veronik, bir bezle İsanın yüzünü sildi. Bezde, kurtarıcının resmi menkuş kaldı... Sözlerimi duyuyor musun Veronik?. Veronik...

Merdivenden indi, Konradın elinden rom şişesini aldı, bir yudumda hepsini içti.

Bundan sonra saçmalamağa başladı. Suç arkadaşlarının anlıyamadığı bir şeyler söylendi ve nihayet haykırmağa başladı:

— Vorski herkesten kadirdir. Vorski kadere hükmeder. Esrarengiz her şey ona itaat etmelidir. Her şey onun istediği gibi olacaktır. Vorski peygamberdir. Ümmeti onu belkiyor. Vorskiyi sevinçle karşılıyacaklar. Bilmediğim, tanımadığım biri, onu, elinde bir çelenkle karşılıyacak... O adam hazırlansın. Karanlıklardan çıksın, cehennemden insin.. İşte Vorski burada... Göklerden işaret bekliyorum...

Beklediği işareti görmeğe çalışıyormuş gibi durdu ve sustu. Ağaçta kadın inliyordu. Uzakta kasırga uğulduyordu. Şimşekler çakıyordu. Sanki gökler haydudun yardımcısıydı.

Bu korkunç gecede, Vorski korkunçtu.

Otto mırıldandı:

— Korkuyorum...

Konrad:

— İçki, dedi. Fakat müthiş şeyler söylüyor.

Kulağından hiç bir şey kaçırmıyan Vorski haykırdı:

— Of, söylediklerim etrafımızda dolaşıyor. Siz de şahit olunuz. Hak-Taşına sahip olduğum anda, gök yüzüne bir alev fışkıracak.

Konrad mırıldandı:

— Artık ne söylediğini bilmiyor.

Otto başını kaldırdı:

— İşte gene ağaca çıktı. Bir ok yiyecek...

Vorskinin coşkunluğuna payan yoktu... Kadın artık can çekişiyordu.

Vorski, daha yavaş bir sesle söylenmeğe başladı:

— Veronik... Veronik... Vazifeni yapıyorsun... Yokuşun başına geliyorsun... Varol!... Muzafferiyetimde senin de bir hissen var. Dinle. İşitiyorsun değil mi? Gök gürültüsü yaklaşıyor. Düşmanların mağlûp oldu. Kimseden medet umma artık... İşte kalbinin son vuruşları... İşte son iniltin... *Eli, Eli, lamma sabahtani*... «Allahım, Allahım, beni neye terkettin?»

Çılgın gibi gülüyordu. Birdenbire sustu. Gök gürültüleri kesildi. Vorski, merdivenin üstünde homurdandı:

«Eli, Eli, lamma sabahtani... Allahlar onu terketti... Ölüm onu alıp götürdü. Kadınların dördüncüsü öldü. Veronik öldü!

Tekrar sustu, sonra iki defa haykırdı:

— Veronik öldü! Veronik öldü!.

Ve birdenbire yer sarsıldı. Toprak altından uğultular duydu ve müthiş bir zelzele oldu.

Ayni zamanda, biraz ötelerinde, çınarların ötesinde, gök yüzüne kırmızı, sarı, mor bir alev fışkırdı.

Vorski tek kelime söylemedi. Otto ile Konrad kendilerinden geçmişlerdi. Nihayet biri fısıldadı:

— Çürük çınardan... Yıldırım vuran çınardan...

Alev sütunu derhal kaybolmuştu amma, çınarın yere yatan gövdesinden rengârenk dumanlar çıkıyor, kıvılcımlar saçılıyordu.

Vorski:

— Hak-Taşına giden yolun kapısı oradadır. Mukadderat bana cevap verdi. Dediğim gibi oldu.

Elinde fener ileriledi. Çınarda hiç bir yanık alâmeti yoktu. Hattâ kuru yaprakları bile olduğu gibi duruyordu.

Vorski:

— Bu da bir mucize, diye söylendi. Her şey anlaşılmaz bir mucize...

Konrad sordu:

— Ne yapacağız?

— Bize gösterilen yerden gireceğiz. Feneri getir Konrad ve elinle şu yaprakları karıştır. Çınarın gövdesi oyuktur.

— Bir ağaç ne kadar oyuk olursa olsun kökü vardır. Köklerin arasında yol bulunmaz.

— Görürüz... Yaprakları dağıt Konrad...

— Hayır.

— Neye?

— Magönoku unutuyor musun? Hak-Taşına dokunmak istedi, eli kesildi.

— Hak-Taşı burada değil.

— Ne malûm. Magönok cehennem kapısından bahsederdi. Burası olmadığı ne malûm?

Vorski omuz silkti:

— Otto, sen de korkuyor musun?

Otto cevap vermedi. Vorski de cesaret edemiyordu. Nihayet:

— Acelemiz yok, dedi. Sabahı bekliyelim. Ağacı baltalarız, yol varsa görürüz.

Beklemeğe karar verdiler. Fakat işareti başka görenler de olmuştur diye, uzağa gitmediler. Periler dolmeninin altına, ağacın karşısına oturdular.

Vorski Konrada emretti:

— Priöreye git, bize içecek getir, bir de balta al, ip al.

Yağmur bardaklardan boşanırcasına yağmağa başladı. Dolmenin altına sığındılar ve ikisi uyurken üçüncüsü nöbet bekledi.

Gece hadisesiz geçti. Kasırga müthişti. Dalgaların uğultusu kesilmiyordu. Sonra yavaş yavaş her şey duruldu. Şafakla beraber çınarı parçaladılar.

Ağacın kökünde bir kanal bulduular. Kanalın ağzını temizlediler, basamaklar göründü... Feneri tuttular. Aşağıda bir mağara vardı.

Evvelâ Vorski indi. Ötekiler takip etti.

Merdiven basamakları üst kısımda topraktandı, sonraki basamaklar, kayalardan oyulmuştu...

Mağaraya indiler. Mağarada biçimsiz on iki heykel vardı. Heykellerin başı at kafası iskeleti idi. Vorski birine dokundu, iskelet toz gibi dağıldı.

— Yirmi asırdanberi bu mağaraya hiç kimse inmemiş. İlk inen insanlar biziz.

Ve artan bir heyecanla devam etti:

— Burası, büyük bir şefin öldüğü yerdir. Onunla beraber silâhlarını ve atlarını da gümdüler. İşte balta... İşte taş bıçak... Kömür parçaları, kemikler...

Heyecandan sesi kesiliyordu:

— Buraya ilk giren benim... Beni bekliyorlardı... Ben geldim, uyuyan bir âlem uyanacak..

Konrad sözünü kesti:

— Bu mağaranın başka bir kapısı daha var... Ta uzakta bir ışık görünüyor.

Dar bir koridordan başka bir odaya bu odadan başka bir mağaraya geçiliyordu.

Mağaralar biribirinin ayni idi. Ayni şekilde yapılmıştı, ayni taşlar ve ayni at kafası iskeletler...

— Üç büyük şefin mezarı... Bir kral mezarı da olacak. Bu şefler hayatta kralın dostu idiler. Ahi-

rette de ondan ayrılmadılar. Daha ötede kralın medfeni vardır.

İlerliyemiyordu. Korkudan değil, heyecandan yürüyemiyordu:

— Göreceğim, öğreneceğim. Vorski gayesine ulaşıyor. Hak-Taşı burada. Asırlardanberi adanın esrarını öğrenmeğe çalıştılar. Muvaffak olamadılar. Vorski geldi. Hak-Taşına sahip oldu. Bana görünsün ve bana mev'ut olan kudreti bahşetsin. Onunla aramda hiç bir hail yok artık... Peygamber geldi... Bir heyulâ beni alıp Hak-Taşına getirsin... Başıma altın tacı giydirsin... Bu heyulâ karşıma çıksın!... İşte Vorski geliyor.

Girdi.

Bu dördüncü salon çok daha büyüktü. Üstü kubbe idi. Bu kubbenin tam ortasında, bir boru geçecek kadar yuvarlak bir delik vardı. Bu delikten ince bir ışık süzülüyordu. Bu ışık tam, bir taş yığınının üstüne vuruyordu. Taş yığınının üstünde de bir maden deynek vardı.

Bu odadaki fazlalık bundan ibaretti. Heykeller ayni heykellerdi, ayni at kafası iskeletleridi...

Vorski gözünü madenî deynekten ayıramıyordu... Bu madenî deynek pırıl pırıl pırıldıyordu. Üstüne hiç bir toz konmamıştı.

Vorski elini uzattı.

Konrad:

— Dokunma! dedi..

— Neden?

— Belki de Magönokun elini yakan budur

— Deli misin?

— İyi düşün...

— Benim korkum yok.

Deyneği aldı. Bu, kurşun bir bastondu. Başı yılandı. Yılanın başında yeşil taşlar vardı. Bu taşlar zümrüde benziyordu.

Vorski mırıldandı:

— Hak-Taşı bu mu?

Bastonu evirip çeviriyordu. Yılan başının oynadığını farketti. Çevirdi. Yılanın başı döndü, döndü, açıldı.

İçinde bir taş duruyordu... Kırmızı bir taştı, sarı damarları vardı. Bu damarlar altındı.

Vorski kalbini tuttu:

— Tamam!...

Konrad tekrar etti:

— Dokunmayın, el sürmeyin.

— Magönoku yakan, Vorskiyi yakmaz.

Taşı avucunun içine aldı, yumruğunu sıktı.

— Yaksın, razıyım... Etime girsin, kanıma karışsın, memnun olurum.

Konrad işaret etti. Bir parmağını dudaklarına götürdü.

— Bir şey mi duydun?

— Evet.

Otto:

— Ben de duydum, dedi.

İnceli kalınlı bir ses duyuluyordu.

— Buralarda bir yerde... Hattâ bu salonda...

Bu ses bir horoltuydu. Yanı başlarından geliyordu.

Sesin horoltu olduğunu evvelâ Konrad söyledi, sonra kendi kendile alay etti. Fakat Vorski dedi ki:

— Hakkın var zannederim... Biri horluyor... Burada biri var...

— Şuradan, şu köşeden geliyor.

Vorski köşelere feneri tuttu ve birdenbire haykırdı:

— Evet... Biri var... Bakın, biri var orada...

İlerilediler. Köşelerden birinde, çakıl taşları, üstünde, uzun saçlı, uzun sakallı biri uyuyordu. Yüzünde ve ellerinde bin bir kırışık vardı. Gözlerinin altı masmaviydi. Bu, hiç değilse bir asırlık bir ihtiyardı.

Üstünde, ayaklarına kadar uzun beyaz bir gömlek vardı. Boynundan, Goluaların yılan yumurtası dedikleri bir tesbih sarkıyordu. Elinde evel zamana ait bir balta vardı. Yerde, yanı başında sileks taşları, yüzükler, mineden iki gerdanlık duruyordu.

İhtiyar horluyordu.

Vorski mırıldandı:

— Mucize devam ediyor... Bu bir rahip... Evvel zaman rahiplerinden biri... Goluaların bir rahibi.

Otto sordu:

— Şimdi ne olacak?

— Beni bekliyor.

Konrad dedi ki:

— Baltasını alıp kafasını koparalım.

Vorski kızdı:

— Eğer kılına dokunursan seni gebertirim.

— İyi amma...

— İyi amma ne?...

— Belki de düşmandır... Belki de dün gece kovaladığımız adamdır... Beyaz gölgeyi, beyaz gömleği unuttunuz mu?

— Budala! Bu yaşta adam öyle koşabilir mi?

Eğildi, ihtiyarın kolundan tuttu:

— Uyan... Benim..

Cevap çıkmadı. İhtiyar uyanmadı.

Vorski ısrar etti.

Adam biraz kımıldadı, bir şeyler söyledi, gene uyudu.

Vorski sabırsızlandı. Sesini biraz yükseltti:

— Canım uyansanıza, burada uzun müddet bekliyemeyiz.

İhtiyarı sarstı. İhtiyar kızdı, sağa sola döndü, tekrar uyumağa çalıştı ve uyuyamayınca biraz doğruldu ve hidetle:

— Amma tıraş ettin ha!... dedi.

— 4 —

İhtiyar Rahip

Külhanbey dilini pek iyi bilen üç kafadar afalladılar. Vorski Konradla Ottoya sordu:

— Ne?... Ne dedi?

Otto ürperdi:

— Duydunuz... İşittiniz...

Vorski tekrar eğildi, ihtiyarın omuzuna dokundu. Adam gerindi, esnedi, gene yatmak istedi, fakat birdenbire kalkıp oturdu:

— Ne var be?... Burada insana rahat uyku uyutmazlar mı?..

Gözünü fenerin ışığı kamaştırınca söylendi:

— Bu da ne... Benden ne istiyorsunuz?

Vorski feneri yüksek bir yere koydu, ışık yüzüne vuruyordu. Hiddetle homurdanan ihtiyar baktı, gülümsedi, elini uzattı:

— Ulan Vorski sen misin?.. Nasılsın be?

Vorski irkildi. İhtiyar rahibin kendisini tanımasına, ismini bilmesine şaşmadı. Bu yeni âlemde beklendiğini biliyordu. Fakat böyle nuranî bir ihtiyarın, beklediği peygamberi ulan, be diye karşılayışına şaştı.

Tereddüde düştü. Bu adam kimdi, neciydi? Telâşla sordu:

— Kimsiniz? Burada ne işiniz var? Buraya nasıl geldiniz?

İhtiyarın yüzüne hayretle baktığını görünce sesini yükseltti:

— Cevap versenize, siz kimsiniz?

— Kim miyim?... Goluaların ilâhı Tötatesin ismine yemin ederim ki şaştım. Bunu bana sen mi soruyorsun?.. Beni tanımadın mı?.. Hatırla... Sejenaksı bilmiyor musun?.. Hatırladın mı? Baba Veledayı?.. Redonların muhterem hâkimi Sejenaksı hatırladın mı?.. Şatobriyan, Martirlerin birinci cildinde bahseder. Aklına gelmeğe başladı galiba?

Vorski haykırdı:

— Neler söylüyorsunuz?

— Buraya nasıl ve neden geldiğimi anlatıyorum. Velledarnın ihanetlerinden iğrendim. O menhus Odorla bana ihanet etti. Buraya, bugünkü dille, yan gelip yattım. Golua rahipliği imtihanını verdim. Bir kaç kere Parise kadar uzandım. Mulen-Ruj beni arada sırada çekiyordu. Fakat artık gitmiyorum. Hak-Taşının nöbetçisi oldum... Rahat iş.

Vorskinin hayreti ve korkusu her kelimede artıyordu. Arkadaşlarının fikrini sordu.

Konrad tekrar etti:

— Şu balta ile boynunu vur.

— Sen ne dersin Otto?

— İtimat caiz değil.

— Muhakkak...

Bunları duyan ihtiyar rahip, bastonuna dayanarak kalktı ve haykırdı:

— Bu da ne demek? Bana itimat caiz değil ha!.. E aşkolsun size!... Sözlerime inanmıyorsunuz ha!... Baltamı görmediniz mi?... Baltamın üstündeki dört köşeli haçı görmediniz mi?.. Ya bu tespihe ne dersiniz?... Tavşan pisliği mi? Amma heriflersiniz be!.. Yılan yumurtasına tavşan pisliği diyorlar!.. Plin bizzat kendisi anlatıyor: «Vücutlarının terinden ve köpüğünden yaparlar ve ıslık çalarak havaya fırlatırlar.» Her halde Pline itimat edersiniz ya? Vay efendim vay... Enayi plâkileri, bana da neden itimat caiz olmasın?.. Ulan balkabakları, elimde şehadetnamelerim var. Rahiplik imtihanı verdim. Şehadetnameleri Şatorbriyanla Plin imzaladılar... Benim gibi hakikî Golua rahibini güç bulursunuz!.. Ben eski âdetlerin hepsini bilirim. Jül Sezarın önünde oynadığım raksı oynıyayım mı?... İster misin?

Ve ihtiyar cevap beklemedi, bastonunu attı, şayanı hayret bir çeviklikle sıçramağa, hoplamağa başladı. Sakalı havada yelpazeleniyor, etekleri uçuyor ve her raksın ismini söylüyordu:

— İhtiyar rahibin raksı yahut Sezarın zevki... Hayda!... Yılan yumurtaları raksı... Hayda hayda!... Can sıkıntısı yok!.. Vorska, yahut otuz tabut tangosu!... Kızıl peygamberin marşı!... Allelua!.. Peygamber geldi!...

Bir müddet daha sıçradı, sonra Vorskinin karşısına dikildi:

— Gevezelik yetişir. Ciddî konuşalım. Sana Hak-Taşını vermeğe memur edildim. Artık kanaat getirdin, malı alacak mısın?

Üç kafadar çileden çıkmışlardı. Beyinleri durmuştu. Vorski ne yapacağını şaşırmıştı. Bu karşısındaki insan mıydı? Şeytan mıydı? Haykırdı:

— Beni rahar bırakın!... İstediğiniz nedir? Maksadınız nedir?

— Söyledim ya: Hak-Taşını sana vereceğim.

— Ne hakla? Ne sıfatla?

İhtiyar rahip başını salladı:

— Ha, anlıyorum... Mesele senin düşündüğün gibi olmadı. Öyle değil mi? Buraya memnun geldin. Eserin tamamlanmıştı. Otuz tabut doldu. Dört kadın haça mıhlandı. Kayıklar battı, kanlar aktı. Avuçlarında kan, ceplerinde cinayetler var... Bütün bunlara mukabil, daha muazzam, daha mutantan bir resmi kabul bekliyordun... Halbuki karşına ihtiyar bir rahip çıktı, sana Hak-Taşını uzattı... Ne inkisari hayal değil mi?... Ne yapalım Vorski? Herkes elinden geleni ya-

par. Ben zengin değilim, senin uğruna bir iki beyaz gömlek yıkattıktan maada, havaî fişekler, fışkıran alevler, ve gece zelzelesi için de 13 frank 40 santim sarfettim.

Vorski yerinden sıçradı. Kendinden geçti. Artık anlamıştı:

— Ne diyorsun?... Demek sendin?...

— Elbette bendim. Ya kim olacaktı? Hazreti İsa mı?... Yoksa ilâhlar çınarın yolunu gösterecek bir melek mi gönderdiler sandın?.. Amma yaptın ha!... Bu kadarı da fazla...

Vorski yumruklarını sıktı. Demek dün gece kovaladığı adam bu adamdı. Homurdandı:

— Ben alayı sevmem!

— Alay etmiyorum. Beni kovalıyan, bir numaralı gömleğime iki kurşun sıkan sen değil miydin?..

— Sus!... Son defa soruyorum: Ne istiyorsun?

— Kaç kere söyliyelim yahu. Hak-Taşını sana vereceğim. Buna memurum.

— Seni kim memur etti?

— İşte bunu bilmem. Doğduğum gündenberi bildiğim bir şey var: Sarek adasına bir Vorski gelecek, otuz kişiyi öldürecek ve zamanında kendisine işaret vereceğim... Mizanseni hazırladım. Aksesuar tamamdı. Sırası gelince fişekleri atım, alevleri saçtım. Dinamitler de lâzım gelen yerlere konmuştu. Merdivenin üstünde: «Öldü! Öldü?..» diye haykırdığın zaman, tam zamanı olduğuna hükmettim, dinamitleri ateşledim, yeri sarstım. Şimdi anladın mı?

Vorski, havada yumruklarını sıkarak ileriledi. Bu alaycı sözler, bu gizli neşe, bu istihza onu kudurtmuştu.

Haykırdı:

— Bir kelime daha söylersen tepelerim!

— Senin ismin Vorski değil mi?

— Evet, ne olacak?..

— Cermen prensi değil misin?

— Evet, ne olacak?

— Otuz kişiyi öldürmedin mi?

— Evet, evet, evet...

— Tamam. Aradığım adamsın. Sana verecek bir Hak-Taşım var. Bu taşı sana muhakkak vereceğim. Ben böyleyim işte... Tılsımlı taşı alacaksın.

— Bana Hak-Taşı vız gelir. Sen de vız gelirsin. Benim kimseye ihtiyacım yok. Hak-Taşı ha!.. O taş bende. Aldım bile.

— Göster bakayım.

Vorski cebinden, yılanın başında bulduğu taşı çıkardı:

— Bu nedir bu?

İhtiyar şaştı:

— Bu mu?.. Bunu nereden aradın?

— Kurşun bastonun yılan başından.

— Nedir bu?

— Hak-Taşının bir parçası.

— Sen çıldırdın mı?

— Ya nedir bu?

— Bu pantalon düğmesi.

— Ne?

— Pantalon düğmesi.

— İsbat et.

— Pantalon düğmesi diyorum sana. Bu düğmeleri sahradaki bedeviler kullanır. Bende bir alay var.

— İsbat et.

— Bu düğmeyi oraya ben koydum.

— Ne maksatla?

— Magönok taşı çalmıştı. Elini yaktı. O taşın yerine ben de bu düğmeyi koydum.

Vorski sustu. Her an şaşkınlığı artıyordu.

İhtiyar rahip yaklaştı ve müşfik bir baba tavrı ile:

— Oğlum, bu işin içinden bensiz çıkamazsın, dedi. Kilidin anahtarı ile parolası bende. Neye tereddüt ediyorsun?

— Sizi tanımıyorum.

— Çocuksun! Senin şerefinle mütenasip olmıyan bir şey teklif etmiyorum ki... Bu teklifim en müşkülpesentlerin bile şerefine nakise getirmez. Anlaştık mı?... Hayır mı? Yahu ne istiyorsun? Mucize mi bekliyorsun? Kolay, bunu evvelden söylesene... Ben dakikada bir düzüne mucize yaparım. Her sabah, sütlü kahvemi içerken mucizemi yumurtlarım... Ne istiyorsun? Ölüleri dirilteyim mi? İstikbali söyliyeyim mi?... Emret yapayım? Dur, son kurbanın saat kaçta can verdi?

— Ne bileyim!

— On biri elli iki geçe. Öyle heyecanlanmıştın, ki saatin durdu. Çıkar bak.

Bu manasız şeydi. Heyecanla saat makinesinin hiç bir alâkası yoktur. Buna rağmen Vorski saatini çıkardı. On biri elli iki geçe durmuştu. Kurmak istedi. Bozulmuştu.

İhtiyar rahip Vorskinin nefes almasına vakit bırakmadan devam etti:

— Şaştın değil mi? Halbuki gayet basit. İhtiyar bir Golua rahibi her şeyi görür ve gösterir. Vorski, mevcut olmıyan şeyler görmek ister misin? İsmin nedir? Vorski değil, asıl ismini soruyorum, babanın ismini?

— Sus, bundan bahsetme. Bu bir sırdır, kimseye ifşa etmem.

— Öyle ise neden yazdın?

— Hiç bir zaman yazmadım.

— Vorski, babanın ismi, kırmızı kalemle, daima yanında taşıdığın küçük defterin on dördüncü sahifesinde yazılı. Çıkar bak.

Vorski, gayri ihtiyarî cebinden defteri çıkardı, sahifelerini karıştırdı, on dördüncü sahifeye baktı, gözleri yerinden uğradı.

— Aman yarabbi!... Bunu kim yazdı?.. Yazılanın ne olduğunu biliyor musunuz?

— Söyliyeyim mi?

— Hayır...

— Sen bilirsin. Ben seni ikna etmek istiyorum... Benim için böyle şeyler kolaydır. Bir kere mucizeye başladım mı, kendimi tutamam artık. Bir tane daha. Boynunda bir zencir, bu zencirin ucunda bir madalyon var.

Vorskinin gözleri hummayla parlıyordu:

— Evet.

— Bu madalyonun içinde bir çerçeve vardı. Bir zamanlar bu çerçevede...

— Bir resim vardı.

— Evet, annenin resmi, biliyorum. Kaybettin.

— Evet, geçen sene kaybettim.

— Kaybettiğini sandındı.

— Yok canım, madalyon boş.

— Boş zannediyorsun. Boş değil. Çıkar bak.

Vorski, makine gibi hareket ediyordu. Gömleğinin altından madalyonu çıkardı. Açtı. Çerçevede resim vardı.

— Var, dedi, annem...

— Doğru mu?

— Evet.

— Bütün bunlara ne dersin?.. Bunlar da yalan değil ya... Hokkabazlık diyemezsin ya?.. İhtiyar rahip yamandır. Onun peşinden ayrılma.

— Peki.

Vorski mağlûp olmuştu. Bu adam onu büyülemişti. Batıl itikatlara inanması, esrarengiz kuvvetlere olan meyli, fikrî müvazenesizliği, onu itaate sevkediyordu. Henüz rahibe itimat etmemişti, fakat gene de sözünü dinliyordu. Sordu:

— Uzağa mı gideceğiz?

— Yan tarafa, büyük salona.

Otto ile Konrad bu muhavereyi şaşkın şaşkın dinlemişlerdi. Konrad itiraz etmek istedi. Vorski ağzını kapattı:

— Eğer korkuyorsan git... Esasen tabancalarımız elimizde gideceğiz. Bir tehlike sezdik mi ateş...

İhtiyar homurdandı:

— Bana mı ateş edeceksiniz!

— Kim olursa olsun.

— Öyle ise önden geç...

Vorski durdu.

— Ne o, yürümüyorsun?

Onları bir oyuğun önüne getirmişti. Oyuk, ileri doğru uzanıyordu. Aşağı doğru iniyordu.

Uzun bir tereddütten sonra Vorski geçti. Emekliyerek ilerilemek mecburiyeti vardı. Bu dar geçidi geçtiler, büyük bir salonun eşiğine geldiler.

İhtiyar rahip:

— İşte Hak-Taşının bulunduğu salon, dedi.

Büyük, geniş bir salondu... Bu salonda da ayni heykeller, ayni at başı iskeletleri vardı. Yalnız tavandan süzülen ışıklar, yer yer ortalığı aydınlatıyordu.

Ortada, Magönokun bahçesinin altında dört beş metre yükseklikte taşlra yığılmıştı. Bunların üstünde büyük bir dolmen vardı.

Vorski boğuk bir sesle:

— Bu mu? dedi.

— Evet. Ecdadımız ne mahir mühendislermiş. Gözden gizli ne inşaat yapmışlar. Işık nereden geliyor bil bakalım... Pencere yoktur. Yedi kat yerin altındayız... Güneş, gizli menfezlerden süzülüyor. Bir öğle üstü görecek olsan bayılırsın... Fevkalâde şairanedir.

Voski tekrar etti:

— Demek bu?

— Mukaddes taş... Bunun üstünde bir taş daha var, ki onu göremiyorsun. Kurbanlar orada kesilirdi ve kan dört taraftan akarak, sahillere yayılır, denize dökülürdü.

Vorski heyecan içinde idi:

— Demek bu taş?.. Yaklaşalım.

— Acele etme. Yerinden kımıldama. Bir üçüncü taş daha var. Görmek istersen başını biraz daha kaldır.

— Nerede?... Bu taşın Hak-Taşı olduğuna emin misiniz?

— Evet.

Bu göz önünde duran taşlar Vorskinin pek hoşuna gitmedi. Taşı daha esrarengiz bir yerde bulacağını sanıyordu.

— Hak-Taşı bu ha?... Bu taşın hiç bir hususiyeti yok.

— Uzaktan yoktur amma, gidince görürsün... Rengârenk damarları, hususî bir tozu vardır. Hak-Taşı işte... Esasen madenî kıymeti yok. Mucizelerinin kıymeti var.

— Nedir bu taşın mucizesi!

— Biliyorsun, ya ölüm ya hayat veriyor. Dahası da var.

— Nedir?

— Yo... Fazla soruyorsun... Ne bileyim ben...

— Ne?... Siz bilmiyor musunuz?

İhtiyar rahip eğildi ve itiraf etti:

— Ben rolümü biraz mübalâğa etim. Hak-Taşının nöbetçiliği mühim bir vazife değildir. Benden daha büyüğü var. Âmirim var.

— Kimdir bu?

— Velleda...

Vorski gene endişe ile baktı:

— Velleda da kimdir?

— Ben Velleda diyorum... Golualardan kalan son rahibe. Asıl ismini bilmiyorum.

— Nerede bu rahibe?

— Burada.

— Burada mı?

— Evet, kurban taşının üstünde. Uyuyor.

— Uyuyor mu?

— Asırlardanberi uyuyor. Ben onu hep uyur gördüm. Melek gibi, mışıl mışıl uyuyor... O da kendini gelip uyandıracak peygamberi bekliyor. İşte o peygamber...

— O peygamber?

— Sensin Vorski.

Vorskinin kaşları çatıldı. Bu masal ne idi? Bu esrarengiz adamın maksadı ne idi?

İhtiyar rahip devam etti:

— Ne o, tuhaflaştın! Ellerin kanlı ve sırtında otuz tabutun ağırlığı var diye, sana kimse âşık olamaz mı sanıyorsun? Mütevazisin yavrum. Sana bir şey söyliyeyim mi? Velleda çok güzel bir kadındır. Amma harikulâde güzeldir... Haydi bakalım gayret... Ne o, kımıldamıyorsun?

Vorski tereddüt ediyordu. Etrafındaki tehlikenin arttığını, büyüdüğünü sezer gibi oluyordu.

İhtiyar rahip kulağına eğildi:

— Son bir sözüm daha var. Bunu arkadaşların duymasın diye yavaş söylüyorum. Anneni kefene sardıktan sonra, parmağında, vasiyeti mucibince, hiç çıkarmadığı yüzüğünü bıraktın... Bu ortasında bir büyük, yanlarında küçük akikler bulunan bir yüzüktü. Tamam mı?

— Evet... Amma ben anamı kefenlerken yapyalnızdım, yanımda kimse yoktu.

— Vorski, eğer bu yüzüğü Velledanın parmağında bulursan bana itimat eder misin? İnan bana. Anan vasiyet etti. Hak-Taşını sana Velleda verecek...

Vorski yürüdü, ilk basamağı çıktı, baktı:

— Yüzük parmağında, dedi.

Taşın üstüne uzanmış, rahibe uyuyordu. Yüzü öbür tarafa dönüktü. Çıplak beyaz kolu aşağı doğru sarkmıştı. Parmağında akik yüzük vardı.

Rahip sordu:

— Ananın yüzüğü değil mi?

— Evet.

Eğildi, muayene etti:

— Tamam, taşlar da tamam... Biri çatlaktı...

— Bu kadar sessiz konuşma, duymaz. Alnını okşa. Onu bu okşayış uyandıracak.

Vorski doğruldu. Rahip Otto ile Konrada:

— Siz yaklaşmayın, dedi. Velleda gözlerini açınca yalnız Vorskiyi görmelidir... Ne o Vorski, korkuyor musun?

— Korkmuyorum.

— Amma için rahat değil. Katletmek, can vermekten daha kolay değil mi? Yüzündeki tülü çek, alnına dokun. Hak-Taşı elinin altında. Haydi bakalım, dünyalara hükmedeceksin.

Vorski eğildi, tülü kaldırdı, elini uzattı...

Fakat tam bu esnada duraladı...

— Ne o? Gene ne oldun?... Bir istediğin mi var? Yardım edeyim mi?

Vorski cevap vermedi. Gözleri yerinden uğramıştı. Alnından terler damlıyordu.

Rahip gülmekten katıldı:

— Amma da çirkinsin!.. Rahibe gözlerini açıp senin bu çirkin suratını görmese bari. Uyuyunuz Velleda... Rahat rahat uyuyunuz!...

Vorski homurdanıyor, anlaşılmaz şeyler mırıldanıyor, öfkesi artıyordu. Dilinin ucunda bir kelime vardı. Fakat söylemekten korkuyordu. Nihayet, kendini tutamadı, kekeledi:

— Veronik... Veronik...

— Vay, benziyor mu?... Hakkın var. Biraz benziyor. Eğer Veroniki ağaca elinle bağlamamış, son nefesini verdiğini görmemiş olsaydın, bunu Veronik zannedecektin. Amma bak, yüzünde hiç bir ıztırap alâimi yok. Kollarında hiç bir ip izi yok... Vorski, korkarım yanıldın, çarmıha başka bir kadın gerdin... Düşün bakalım... Eyvahlar olsun, ey rabbim Tötates sen yardımcım ol, peygamber bana çatacak...

Vorski göğsünü germiş, rahibin karşısına dikilmişti. Yüzünde şahlanan hiddetin bütün izleri belirmişti... İhtiyar rahip, bir saattir yalnız onunla alay eden bir adam değildi, ayni zamanda onun en müthiş düşmanıydı. Bu adamın derhal canını cehenneme yollamak lâzımdı.

İhtiyar:

— Hapı yuttum! dedi. Ölümlerden ölüm beğeneyim!... Ulan yamyam mısın?.. İmdat!... Katil var!... O demir parmaklar beni boğacak... Yoksa kama mı saplıyacaksın? Asacak mısın? Hayır, tabancan var. Âlâ, temiz iştir, tercih ederim. Haydi Aleksi. Yedi kurşundan ikisi boş gömleğimi deldi. Beş kaldı. Haydi Aleksi.

Her kelime Vorskinin kinini arttırıyordu. Emretti:

— Otto... Konrad... Hazır mısınız?

Kolunu uzattı. Otto ile Konrad da nişan aldılar. Dört adım ötelerinde ihtiyar rahip güleresi merhamet istiyordu:

— Benim gibi ihtiyar bir rahibe merhamet ediniz... Bir daha yapmam... Uslu akıllı, kendi halimde otururum...

— Otto... Konrad... Dikkat... Bir... İki... Üç... Ateş!...

Üç tabanca birden patladı. İhtiyar rahip topukları üstünde döndü, sonra gene karşılarında dimdik durdu.

— Gitti!... Üç kurşun tam isabet!... Biçare rahip, ne de geveze adamdı!

Vorski haykırdı:

— Ateş edin... Ne sersemsiniz... Nişanlayıp ateş edin!..

Rahip te emrediyordu:

— Ateş!... Dan!... Dan!... Dan!... Dan!... Kalbe üç kurşun... Haydi Konrad!... Dan, dan, dan!... Haydi Otto...

Tabancalar, biribiri üstüne atılıyordu. Rahip gülmekten katılıyordu:

— Olur şey değil, yer altında hayli eğleniliyormuş... Amma da sersem herifsin Vorski!... Vay gi-

di peygamber vay!... Ulan bütün bu martavalları nasıl yuttun!... Fişek, dinamit, pantalon düğmesi, ananın yüzüğü... Koca sersem sen de...

Vorski ateşi kesti. Üç tabancanın da boşaltılmış olduğunu anlamıştı. Amma bunu kim, nasıl, ne zaman yapabilmişti? Bu garip macera ne biçim bir macera idi? Karşısındaki şeytan nereden çıkmıştı?

Tabancasını attı, ihtiyara baktı. Onu gırtlaklıyacak mıydı? Kadına da baktı. Onun da üzerine atılmak istedi. Fakat bu dünyanın insanları değilmişler vehmini uyandıran bu iki kişi ile uğraşacak mecali kendinde bulamadı.

Geri döndü, yardakçılarına seslendi ve kaçmağa başladı.

Arkalarından ihtiyar rahip sesleniyordu:

— Firar mı?... Ya Hak-Taşı?... Ben bu taşı ne yapayım şimdi? Hey, eteklerin mi tutuştu?... Taiat! Taiat!... Hey gidi peygamber hey...

— 5 —

Yer altı odaları

Vorski ömründe korkmamıştı. Kaçması da korkudan değildi. Ne yapacağını şaşırdığı için, geri dönüp koşmağa başlamıştı. Fevkalbeşer bir irade bu işte onu mağlûp etmişti.

Batıla itikadı sağlamdı. Kader, onun yerine başka birini bu işe memur etmişti. Onu azletmişti.

Bir an evvel yerin altından çıkmak, dünyaya kavuşmak istiyordu ve asıl isteği, bir an evvel ağaca gitmek, Veroniğin cesedini görmekti.

Emekliyerek geçilen koridorda söyleniyordu:

«Öldüğü muhakkak... Ben ölümün ne olduğunu bilirim... Ölümü elimle çok tuttum, aldanmama imkân yok... Peki, o şeytan onu nasıl diriltti?.»

Yılan başlı bastonu bulduğu yerde durdu:

Meğerki...»

Konrad seslendi:

— Kendi kendine söyleneceğine çabuk yürü...

— Ben sana bir şey söyliyeyim mi Konrad. Gördüğüm kadın o değildi. Hayır, o büyücü herif balmumundan bir manken yaptı, ona benzetti, beni aldattı...

— Sen delisin. Yürü.

— Deli değilim. O gördüğüm kadın yaşamıyordu. Ağaçta ölen iyice öldü. Onu ağaçta bulacağız. Mucizeye inanırım, amma böylesine değil.

Ellerinde fener olmadığından,

taşlara, duvarlara çarparak ilerliyorlardı. Konrad mütemadiyen söyleniyordu:

— Ben sana söyledim... Kafasını koparmalıydık.

Otto yorulmuş, bir şey söylemiyordu.

Çıkış menfezinin bulunduğu salona geldikleri zaman duraladılar. Merdivenlerin aydınlık olması lâzımdı. Halbuki her taraf karanlıktı.

Konrad:

— Garip şey, dedi.

Otto:

— Telâş etmiyelim, dedi. Evvelâ merdiveni bulalım... İşte, basamağa bastım.

Bir iki basamak çıktı, durdu:

— İleri gidilmiyor, topraklar çökmüş.

Vorski dedi ki:

— Olamaz. Dur bakayım, unutuyordum, çakmağım var.

Çakmağını yaktı ve hiddetle haykırdı... Topraklar ve taşlarla beraber, çınarın gövdesi de içeri çökmüşitü. Çıkmak imkânı yoktu.

Vorskinin üstüne fenalık geldi, yere çöktü.

— Mahvolduk... Bütün bunları o ihtiyar yaptı... Demek ki yalnız değil.

Vorski bitkin bir haldeydi. Konrad kızdı:

— Sana ne oldu Vorski?.. Ben seni hiç böyle görmedim.

— O ihtiyarla uğraşılmaz.

— Nasıl uğraşılmaz?.. Sözümü dinleseydin, bari bana mâni olmasaydın...

— Dokunamazdın ki... Kurşunlarımız işledi mi

— Kurşunlarımız... Kurşunlarımız... Bütün bunlar çok garip... Ver bakayım şu çakmağını... Priöreden aldığım başka bir tabancam var. Dün sabah elimle doldurdum. Bir bakayım.

Baktı. Yedi kurşun alınmış, yerine kurşunsuz yedi kapsol konmuştu.

— İşte mesele anlaşıldı. İhtiyar rahip büyücü değil. Eğer tabancalarımız dolu olsaydı gebertiyorduk.

Meselenin anlaşılması, Vorskiyi daha fazla telâşlandırdı.

— Tabancaları nasıl boşalttı? Silâhları cebimibden nasıl ve ne vakit aldı? Ben tabancamı yanımdan hiç ayırmadım.

— Ben de ayırmadım.

— Üstüme el sürülecek olsa derhal duyarım. Şu halde?... O ihtiyar esrarengiz bir adam...

— Vorski sen hapı yuttun... Tam maksada ulaşacaktın, ilk manide geri döndün. Ben dönmüyorum. Neden mahvolalım? Arkamızdan gelirse biz üç kişiyiz.

— Peşimizden gelmez. Bizi buraya gömdü.

— O gelmezse ben giderim. Benim bıçağım var, yetişir.

— Gidersen hata edersin Konrad.

— Neden? Ben o adamla nasıl olsa baş ederim. Yardımcısı da uyuyan bir kadın.

— O erkek değil, öteki de kadın değil. Kendini koru.

— Kendimi koruyarak gidiyorum.

— Gideceksin amma ne yapacaksın?

— O adamı geberteceğim.

— Dikkat et... Kendini göstermeden, arkadan hücum et. Yüz yüze gelme.

— Merak etme, ben işimi bilirim.

Konradın cesareti Vorskiye de kuvvet verdi:

— Konradın hakkı var. Mademki peşimizden gelmedi, başka bir plânı var demektir... Konrad onu gafil avlıyabilir. Ne dersin Otto?

— Bekliyelim, sabredelim.

Bir çeyrek geçti. Vorski kendini topluyordu. Mücadele gayreti artıyordu. Bir an evvel düşmanını gebertmeliydi.

— Belki de Konrad herifi temizlemiştir!

Müvazenesizliğini meydana koyan bir haleti ruhiyeye kapılmıştı. Mübalâğalı bir itimat gelmişti.

— Haydi kalk Otto... İhtiyar birinin canını cehenneme göndermek zor bir iş değil. Bıçağın var mı? Amma lüzum yok, ellerim kâfi.

— Ya o rahibin arkadaşları varsa?

— Görürüz.

İlerlediler, geçtikleri yerlerden gene geçtiler, üçüncü salona geldiler.

Vorski dedi ki:

— Konrad muvaffak oldu sanırım. Yoksa geri dönerdi.

Otto tastik etti:

— Meydanda olmaması iyi alâmet. İhtiyar rahip hapı yutmuş olacak. Konrad yamandır.

Üçüncü salona girdiler...

Vorskinin gözleri dört açıldı. Köşelerden birinde, rahip duruyordu. Yüzü koyun uzanmıştı:

— Ne yapıyor orada?.. Uyuyor galiba?..

İhtiyar rahip uykuya dalmış gibiydi. Amma neden yüzü koyun uyuyor? Neden kollarını açmış?..

Şüphede olan, tehlikede olduğunu bilen bir adam, böyle durur muydu?... Hem neden beyaz gömlekte kırmızı lekeler vardı?...

Otto dedi ki:

— Tuhaf bir duruşu var.

Vorski de ayni şeyi düşündü:

— Evet, ölmüş gibi duruyor.

— Tamam... Bu duruş, cansız bir ceset duruşu.

Biraz sonra Vorski bir adım geriledi:

— Bu da ne?

— Nedir?

— Şuraya bak... İki omuzu arasına bak.

— Ne var?

— Bir bıçak... Konradın bıçağı.

— Evet Konradın bıçağı... Ta

kendisi... İki omuzu arasına saplanmış.

Ve titriyerek ilâve etti:

— Kırmızı lekeler kan lekesi... Yaradan kan akıyor.

— Demek ölmüş?

— Evet ölmüş... İhtiyar rahip ölmüş... Konrad yakalayıp öldürmüş...

Vorski bir müddet müterediddit durdu. O da atılmak ve ihtiyarın cesedini o da bıçaklamak istiyordu. Cesaret edemedi, sade koştu ve bıçağı çekip aldı:

— Haydut, dedi, müstahakını buldun. Konrad yaman bir adam... Konrad, bu iyiliğini unutmıyacağım.

— Konrad nerede acaba?

— Hak-Taşının bulunduğu salondadır. Haydi, gidip o kadını bulalım da, onu da geberteyim.

— O kadın canlı mıydı?

— Elbette canlıydı... O adam şarlatan bir hokkabazdı; fakat hakikî bir kudreti yoktu. İspatı işte...

— Şarlatan olabilir, fakat işaretlerle size bu yeraltının yolunu gösterdi. Maksadı ne idi? Burada ne yapıyordu? Hak-Taşının sırrını biliyor mıydı? Nerede olduğunu biliyor mıydı?

Vorski, bu muammayı ince ele yip sık dokumak istemiyordu:

— Bütün bunlar muamma dedi, fakat şimdilik keşfe çalışmıyacağım. Mademki ihtiyar rahip öldü, artık korkum yok.

Büyük salona geçtiler. Vorski başı yukarıda yürüyordu. Adımlarını emin atıyordu. Artık hail kalmamıştı, düşman kalmamıştı. Hak-Taşı ister burada olsun, ister başka bir yerde, nasıl olsa bulacaktı. Geriye Veroniğe benziyen kadın kalıyordu. O kadın da Veronik olamazdı, onun kim olduğunu meydana çıkarmak lâzımdı.

— Bakalım hâlâ burada mı?.

— Zannetmem.

Bir iki basamak çıktı.

Kadın orada idi.

Taşın üstünde upuzun yatıyordu. Yüzünde gene tül vardı. Kolu yere doğru sarkıyordu. Parmağında yüzük.

— Kımıldamıyor, hâlâ uyuyor, dedi.

— Evet uyuyor. Bırak ta yakından bakayım.

Yaklaştı. Elinde hâlâ Konradın bıçağı vardı. Bıçağı görünce aklına öldürmek geldi.

Biraz daha yaklaşınca, kadının kollarında çürükler gördü. Bileklerinde ip yerleri vardı. Halbuki biraz evvel, ihtiyar rahip, kadının vücudunda hiç bir bere izi olmadığını göstermişti.

Bu gene beynini altüst etti. Çarmıha gerdiği kadını ağaçtan indirip buraya getirmişlerdi. Veroniğin kolu gözüne kâh canlı bir kadın, kâh ölü bir kadın kolu gibi görünüyordu.

Sıkı sıkı kamayı tutuyordu. Gene kamayı saplamak arzusu uyandı. Kamayı öldürmek için saplamıyacaktı, çünkü bu kadın ölüydü, fakat göze görünmiyen düşmana hücum etmiş olmak için saplıyacaktı.

Kolunu kaldırdı. Vuracağı yeri intihap etti. Gözleri cinayet zevkinin neşesile parıldadı. Suratı korkunç şeklini aldı ve deli gibi, kadını beş on yerinde vurdu.

— Öl, diye mırıldanıyordu, Geber... Tekrar geber... Serbest kalmam için senin gebermen lâzım... Öl, ki dünyalara hâkim olayım...

Nihayet durdu, nefeslendi. Yirmi yerinden kamaladığı vücuda bakarken, salona bir gölgenin süzüldüğünü farketti. Bir ses:

— Biliyor musun bana neyi hatırlattın? dedi.

Şaşaladı. Bu ses Ottonun sesi değildi. Şaşkın bir halde, kaması kadının vücuduna saplanmış dururken ses devam etti:

— Biliyor musun bana neyi hatırlattın Vorski? Memleketimin boğalarını. Ben İspanyolum, boğa dövüşüne çok meraklıyım... Boğalar, bir cesede musallat oldular mı, dönüp dolaşırlar, gene cesede gelirler ve cesedi bir kaç kere daha öldürürler! Sen de o boğalar gibisin Vorski. Gözünü kan bürümüş. Kendini canlı düşmana karşı müdafaa etmek için, ölülere saldırıyorsun. Ölüm ölür mü?.. Çok hayvan şeysin?

Vorski başını kaldırdı.

Karşısında bir adam vardı. Dolmen taşına dayanmış duruyordu. Bu adam orta boylu, oldukça zayıf, mütenasip endamlı, beyaz saçlarına rağmen genç görünen bir adamdı. Üstünde sarı düğmeli lâcivert bir ceket, başında siyah siperli bir gemici kasketi vardı.

— Beyhude düşünme, dedi, beni tanımazsın. Ben, İspanya asilzadelerinden Don Lui Perennayım. [*] Bir çok memleketlere hâkimim, bugün de Sarek prensi oldum. Evet, hiç şaşma, kendime bu unvanı verdim.

Vorski anlamadan bakıyor, adam devam ediyordu:

— İspanya asilzadelerini bilmediğin anlaşılıyor. Yalnız sana bir şey hatırlatayım... Ben Sareklilerle, Hergömon ailesinin imdadına yetişecek olan adamım... Oğlun Fransuvanın beklediği adam... Nasıl, Anladın mı şimdi? Bak, dostun Otto anladı... Belki öteki ismi söylersem aklın başına gelir... Öteki ismimi bilmiyen yoktur... Lüpen... Arsen Lüpen...

Vorski adama, her an artan bir korku ile bakıyordu. Ne bu adamı tanıyordu, ne de sesini... Buna rağmen, adamın kudretini hissediyor ve daha şimdiden esir oluyordu. Fakat buna imkân var mıydı?

[*] Altın Müsellesi okuyunuz.

— Her şey imkân dahilindedir Vorski, hattâ düşündüklerin bile... Amma tekrar ediyorum, çok hayvan şeysin! Haydut rolü oynuyorsun, fakat ne yaptığını bilmiyorsun. Rasgele cinayet işlemek lâzım geldi mi kolay, fakat biraz ayağın sürçtü mü, afallıyorsun. Vorski öldürdü. Amma kimi öldürdü? Bunu kendi de bilmiyor. Veronik d'Hergömon öldü mü, yaşıyor mu? Bağladığın ağaçta duruyor mu? Yoksa burada, şu taşın üstünde mi? Onu burada mı öldürdün, yoksa ağaçta mı? Bütün bunlar esrar. Vurmadan evvel, kime vurduğuna bakmadın bile. Senin için aslolan vurmak, rasgele vurmak. Kan kokusile mestolmak. Sersem herif baksana... İnsan öldürürken öldürmekten korkmaz. Kurbanının yüzünü örtmez. İğil de bak sersem.

Dolmene çıktı, kadının yüzündeki örtüyü kaldırdı.

Vorski gözlerini yummuş, taşın önüne diz çökmüştü.

— Anladın değil mi haydut? Anladın da onun için bakmıyorsun... O sersem beyninle hesap ediyorsun... Sarek adasında iki kadın vardı, Veronik ve öteki... Ötekinin ismi Elfridti değil mi?.. Elfridle Veronik... İki karın. Biri Reynoldun, öteki Fransuanın anası... Mademki ağaca bağladığın ve şimdi burada kamaladığın kadın Fransuanın anası değil, demek Reynoldun anası. Burada yatan kadın Veronik değilse Elfridtir. Elfrid, karın ve yardakçın... Seni cinayete sevkeden kadın... Buna o kadar eminsin, ki sözüme itimat ediyorsun ve başını kaldırıp bakamıyorsun... Tabansız sen de...

Vorski yüzünü, kolunu bükmüş, dirsek oyluğuna saklamıştı. Ağlamıyordu. Vorski ağlıyamazdı. Fakat omuzları titriyordu, vücudu ispazmoza yakalanmıştı.

Bu uzun sürdü. Yavaş yavaş omuzların titremesi geçti, fakat Vorski gene yerinden kımıldamadı.

Don Lui devam etti:

— Kendine adeta acındırıyorsun. Elfridi pek mi seviyordun? Ona alışmıştın değil mi? Senin tılsımındı. Ne yapayım, budalalık etmiyeydin. İnsan yaptığını bilmelidir. İnsan bakar, sorar, anlar. Sen, denize atılan yeni doğmuş bir çocuk gibi, cinayete boğulmuşsun... İhtiyar rahip öldü mü yaşıyor mu? Konrad ona kamasını sapladı mı, yoksa rahip rolünü oynıyan ben miyim? Bir Golua rahibi var mı? Bir İspanyol asilzadesi mevcut mu? Yoksa bu iki adam da ben miyim? Benim için bu suallere cevap vermek kolay... Sana anlatayım mı?

Vorski, işlediği cinayetleri düşünmeden işlemişti, şimdi artık düşünmüş ve kararını vermişti. Kamayı kaldırdı ve doğruldu. Maksadını gizlemiyordu.

Don Lui:

— Dikkat et, dedi, elindeki ka-

ma oyuncaktır. Yaldızlı kâğıttan yapılmıştır.

Bu söze ehemmiyet verilemezdi. Vorski kalktı, adamın karşısına dikildi:

— Bir kaç gündür plânları altüst eden sen misin?

— Hayır, yirmi dört saattenberi. Buraya geleli yirmi dört saat oldu.

— Plânlarımı altüst etmekte devam edecek misin?

— Evet.

— Neden? Maksadın nedir?

— Keyfim istiyor, senden de iğreniyorum.

— Demek anlaşmamıza imkân yok.

— Yok.

— Benimle ortak olmaz mısın?

— Geç!

— Yarı yarıya.

— Hayır, hepsini istiyorum.

— Demek Hak-Taşı?

— Hak-Taşına sahibim.

Ne söylese nafile idi. Böyle bir rakibi ortadan kaldırmak elzemdi. İki şıktan biri idi. Başka çare yoktu.

Don Lui taşa dayanmış sakin duruyordu. Vorski şeklen ona hâkimdi. Çok daha iri idi, çok daha kuvvetli görünüyordu. Bu şerait içinde tereddüde mahal yoktu. Adam kendini müdafaa edecek bir tavır da takınmıyordu.

Vorski kolunu kaldırdı ve indirdi.

Adamı vurdu.

Bir an bile sürmedi. Öyle anî ve öyle çabuk oldu, ki nasıl olduğunu kendi de anlıyamadı. Üç dört saniye sonra, Vorski kendini yerde buldu. Ayaklarına demir saplanmış gibi acı duyuyordu, kolu cansız gibi yana sarkmıştı.

Don Lui onu bağlamak zahmetine bile katlanmadı. Koca vücuda ayağile bastı:

— Şimdilik nutuk söylemiyeceğim. Fakat sırasında söyliyeceğim. Biraz uzun olacak amma, macerayı baştan nihayetine kadar, senden çok daha iyi bildiğimi anlıyacaksın. Yalnız bir şey kaldı, onu da sen söyliyeceksin. Oğlun Fransua nerede?

Cevap alamayınca tekrar etti:

— Fransua d'Hergömon nerede?

Vorski, tesadüfün eline kuvvetli bir kuvvet verdiğini anladı ve sustu.

Don Lui tekrar sordu:

— Söylemiyecek misin?.. Bir defa iki defa... Üç defa... Öyle olsun.

Hafif bir ıslık çaldı.

Dört kişi peyda oldu, bu dört kişi dört zenci idi. Onların da başlarında siyah siperli kasketler vardı.

Bir beşinci zat daha geldi. Bu bir Fransız zabiti idi. Bir bacağı tahta idi.

— Sende mi geldin Patris?..

Takdim etti:

— Yüzbaşı Patris Belval, en iyi dostum. [*] Mösyö Vorski...

[*] Altın Müsellesi okuyunuz.

Sonra sordu:

— Ne var ne yok yüzbaşım? Fransuayı bulamadınız mı?

— Bulamadık.

— Bir saate kadar bulur ve derhal gideriz. Adamlarımız vapurda ya.

— Evet.

— Orada vaziyet iyi mi?

— İyidir.

Dört zenciye emretti:

— Şu herifi yakalayın, yukarıki dolmene yatırın. Bağlamağa hacet yok, kımıldıyamaz.

Vorskinin kulağına eğildi:

— Gitmeden evvel tavandaki oyukların arasında duran Hak-Taşına bak. İhtiyar rahip yalan söylemedi. Asırlardanberi aranılan tılsımlı taş bu taştır... Ben bu taşı uzaktan, mektuplaşarak buldum. Taşa veda et Vorski. Bu taşı bir daha göremiyeceksin.

İşaret etti.

Vorskiyi yakalayıp götürdüler.

Don Lui Ottoya döndü:

— Sen aklı başında bir adama benziyorsun Otto, vaziyeti kavradın. Hiç bir şeye karışmıyacaksın ya?

— Karışmıyacağım.

— Öyle ise korkma, bizimle beraber gel.

Yüzbaşının koluna girdi, konuşarak yürüdüler.

Üç koridordan geçtiler. Son mağaranın üstünden bir delik açılmış, bir merdiven sarkıtılmıştı. Bu merdivenden açık havaya çıktılar.

Çıktıkları yer, Fransuanın, kaçmak üzere annesini getirdiği sahildi. Kayalardan birinde, Fransuanın kayığı görünüyordu. Biraz daha ötede, bir tahtelbahir duruyordu.

Patrisle Don Lui periler-dolmenine gittiler. Zenciler orada idi. Vorskiyi, son kurbanını bağladığı çınarın altına oturtmuşlardı. Bu ağaçta, işkenceden iz olarak sade V. d'H harfleri kalmıştı.

Don Lui sordu:

— Çok yorulmadın ya Vorski?

Vorski omuz silkti:

— Anlıyorum, hâlâ talihine güveniyorsun. Amma benim de elimde sağlam kozlarım var ve oynadığım oyunu iyi oynarım. Arkandaki ağaç buna delildir. Başka bir misal daha ister misin? Sen işlediğin cinayetlerin hesabını şaşırırken, ben senin öldürdüklerini diriltiyorum. Priöreden gelene bak. Gördün mü? Onun da üstünde benim gibi lâcivert ceket var... Kurbanlarından biri değil mi? Onu odalardan birine hapsetmiştin. Oğlun Reynold, Veroniğin gözü önünde onu denize attı. Hatırladın mı? Stefan Maru... O öldü değil mi?.. Amma ben onu da dirilttim... İşte burada... Bak, elini sıkıyorum, onunla konuşuyorum.

İlerlemiş, elini uzatmış, konuşuyordu:

— Sözümde durdum Stefan...

Öğleye kadar her iş bitecek, dolmende buluşacağız demiştim, tam öğle...

Stefanın sıhhati mükemmeldi. Yaralı değildi. Vorski homurdandı:

— Profesör Stefan Maru...

— Evet, ta kendisi. Ne yapayım, bu işi de sersemce gördün. Bir adamı denize atıyorsunuz da, eğilip ne oldu diye bakmıyorsunuz... Ben onu kurtardım... Daha böyle bir kaç işim var. Unutma ki ihtiyar Golua rahibinin talebesiyim... E Stefan, ne oldu? aradınız mı?

— Boş yere.

— Fransua?

— Bulamıyoruz.

— Tu-va-biyeni saldırmadınız mı?

— Saldırdı. Poternede, Fransuanın sandalının yanına gelip durdu.

— O taraflarda gizli bir oyuk yok mu?

— Yok.

Don Lui düşünerek dolmenin etrafında dolaşmağa başladı. Nihayet Vorskinin önünde durdu:

— Kaybedecek vaktim yok. İki saate kadar buradan gitmeliyim. Fransuayı kaça teslim edersin?

Vorski dedi ki:

— Fransua Reynoldla düello etti, mağlûp oldu.

— Yalan söylüyorsun, Reynold mağlûp oldu.

— Ne biliyorsun? Onları düello ederken gördün mü?

— Hayır, görseydim mani olurdum. Fakat galip gelenin kim olduğunu biliyorum.

— Benden başka kimse bilemez. Yüzlerinde maske vardı.

— Eğer Fransua öldü ise mahvolursun.

Vorski düşündü ve sordu:

— Ne verirsin?

— Hayatını bağışlarım.

— Başka.

— Bu kadar.

— Hak-Taşı?

— Kabil değil.

Bunu haykırarak, katî söyledi ve ilâve etti:

— Kabil değil. Serbest kalırsan, nasıl olsa bir gün yakayı ele verirsin. Parasız, pulsuz hiç bir şey yapamazsın. Amma Hak-Taşı servet, kudrettir. Sana yeniden fenalık yapmak kudretini verir.

— Tamam, ben de bunu istiyorum. Ancak Hak-Taşına mukabil Fransuayı veririm.

— Fransuayı bulacağım. Eğer lâzım gelirse iki üç gün daha burada kalırım.

— Bulamazsın. Bulursan da iş işten geçmiş olur.

— Neden?

— Fransua dündenberi aç.

Bunu soğukkanlılıkla söyledi. Bir sessizlik oldu. Don Lui dedi ki:

— Eğer öldüğünü istemiyorsan söyle.

— Ölürse ölsün. Ben maksadıma

ulaşırken, önüme çıkan hailler devrilsin... Umurumda bile değil.

— Yalan söylüyorsun. Kendi oğlunu açlıktan öldürmezsin.

— Ötekini öldürdüm ya.

Patrisle Stefan nefretle irkildiler. Don Lui güldü:

— Âlâ... İki yüzlülük etmiyorsun... Canavarlığını açıkça söylüyorsun... Sana son defa soruyorum, Fransuanın nerede olduğunu söyliyecek misin?

— Hayır.

— Pekâlâ.

Dört zenciye döndü:

— Haydi bakalım çocuklar.

Bir çırpıda Vorskiyi yakaladılar ve kadını bağladığı ağaca çekip bağladılar. Vorski tepiniyor, küfrediyor, tehditler savuruyordu.

Bir anda bağlandı ve gerildi.

— İstediğin kadar küfret... Sesini ancak Arkinyat hemşireler duyabilir... Amma da çirkinsin... Suratını böyle kırıştırma?..

Biraz geriledi ve uzaktan baktı:

— Tamam... Mükemmel!... V. d'H. harfleri de uydu. Vorski de Hohenzollern!... Kralzade olduğuna nazaran bu asil aile ile karabetin vardır. Şimdi kulağını aç, nutku söyliyeceğim.

Vorski ağaçta kıvranıyor, bağlarını çözmeğe çalışıyordu... Nihayet bunun beyhude olduğunu anladı, kımıldamadı ve Don Luiye küfretmeğe başladı:

— Hırsız! Katil!.. Katil sensin. Fransuayı sen ölüme mahkûm ediyorsun. Fransuayı kardeşi yaraladı. Yarası ağırlaşabilir.

Stefanla Patris müdahale ettiler. Stefan korkuyordu:

— Bu haydut her şeyi yapar. Ya çocuk hasta ise?

— Yalan söylüyor, şantaj yapıyor. Çocuk sıhhattedir.

— Emin misiniz?

— Her halde daha bir saat bekliyebilir. Bir saate kadar Vorskiyi söyleteceğim. Dili çözülecektir.

— Ya dayanamazsa.

— Ne gibi?

— Ya birdenbire ölürse?

— Ölürse ölür.

— Fransuayı bulamayız.

Don Lui ısrar ediyordu:

— Ölmez. Vorski gibi bir adam kolay kolay ölmez. Hayır, söyliyecek. Bir saate kadar söyliyecek. Ben de nutkumu söyliyeceğim.

Patris gayri ihtiyarî güldü:

— Nutkunuz mu var?

— Hem de ne nutuk!... Hak-Taşının macerasını anlatacağım. Takablettarihten, Vorskinin cinayetlerine kadar olan devri teşrih edeceğim. İnsanın eline her zaman böyle bir konferans vermek fırsatı geçmez.

Vorskinin tam karşısında durdu:

— Gene talihli adamsın. Birinci locaya kuruldun! Söyliyeceklerimden tek kelimeyi kaçırmıyacaksın... Bu muammayı halletmenin zamanı

gelmişti. Sen meseleyi bütün bütün karıştırdın.

Vorski diş gıcırdattı:

— Haydut! Hırsız!...

— Neye beni tahkir ediyorsun? Eğer orada rahat değilsen Fransuanın nerede olduğunu söyle.

— Hayır, ölecek.

— Ölmiyecek, söyliyeceksin. Sözümü istediğin zaman kesebilirsin. Derhal adam gönderip baktırırım. Doğru söylemişsen biz çekilip gideriz. Otto seni çözer, Fransuanın kayığı ile kaçarsınız.

Stefanla Patrise döndü:

— Sözüm uzun sürecektir, oturunuz. İyi söylemem için dinleyiciye ihtiyacım var. Ayni zamanda da hâkim olacaksınız.

— İki kişiyiz.

— Üç kişisiniz?

— Üçüncüsü kim?

— İşte.

Bu Tu-va-biyendi. Stefana sıçradı. Don Luiye kuyruk salladı. Don Lui:

— Seninle arkadaşız, dedi.

Köpek bir köşede oturdu.

— Aferin Tu-va-biyen... Sen de bu muammayı öğrenmek istiyorsun.

Konferans vermeğe hazırlanan bir konferansçı gibi doğruldu, öksürdü, yakasını düzeltti ve başladı:

«Hanımlar, efendiler,

«İsa doğmadan yedi yüz otuz iki sene evvel, yirmi yedi temmuzda...

— 6 —

Bohemya krallarının taşı

Don Lui, bu ilk sözlerden sonra biraz sustu. İlk cümlesinin uyandırdığı tesiri anlamak istedi. Dostunu pek iyi tanıyan Patris Belval can ve yürekten gülüyordu.

Stefan endişeli idi. Tu-va-biyen kımıldamadı.

Don Lui Perenna devam etti:

— Hanımlar, efendiler, tarihi bu kadar sarih ve katî söylemem, sizi hayran etmek içindir. Doğrusunu isterseniz size anlatacağım vakanın tam tarihini bilmiyorum. Yalnız bu vaka bugün Bohemya denilen diyarda Yoaşimtal şehrinde cereyan etmiştir. O günün sabahı, asırlardanberi Tuna sahili ile Elbe membaları arasına yerleşen Kelt aşiretlerinden birinde bir faaliyet vardı. Karılarının yardımile cengâverler çadırlarını topluyorlar, okları, mukaddes baltaları, çanak ve çömleği öküzlere yüklüyorlardı.

Şefler hazırlığa gözcülük ediyorlardı. Gürültü ve kargaşalık yoktu. Elbenin ağızlarından birine akşam geç vakit vardılar. Orada yüz kadar cengâver, kayıklarla bekliyor-

du. Kayıklardan biri süslenmişti. Baştanbaşa, altın sırmalı örtülerle bezenmişti. Krallar kralı bu kayığa bindi. Ve bir nutuk söyledi. Kısaca dedi ki: «İnsan, yaşadığı yerlerden ayrılırken mahzun olur, fakat fazla yese düşmeğe lüzum yok. Beraberimizde mukaddes şeylerimizi götürüyoruz. Bilhassa önümüzde dünyayı titreten kralımızın mezar taşını da aldık.»

Kral sırmalı örtüyü kaldırdı ve iki buçuk metre uzunluğunda büyük bir granit taşını gösterdi.

Bütün aşiret halkı, bir feryat kopardı ve yüzü koyun yere yattı.

Krallar kralı, maden bastonu aldı, taşın üstüne koydu:

«Tılsımlı taş emin bir yere konuluncıya kadar bu bastonu yanımdan ayırmıyacağım. Bu baston tılsımlı taştan doğmuştur. Bu bastonda gökyüzünün ateşi vardır. Hayat veya ölüm verir. Tılsımlı taş, ecdadımın mezarına taş olmuştu, çünkü ecdadım bu bastonu ellerinden eksik etmemişlerdi. Güneş ilâhı yolumuzu aydınlatsın...»

Aşiret yola çıktı.

Patris Belval neşeliydi. Onun neşesi Stefana da sirayet etti. Fakat Don Lui dedi ki:

— Gülmeyin, bütün bu sözler ciddî ve doğrudur. Bu çocuk masalı değildir. Bu meselenin izahı fennîdir. Evet, hanemefendiler, evet beyefendiler, fennîdir... Burada fen toprağındayız.

Bir bardak su içti devam etti:

Haftalarca, Elbe nehrinde seyran ettiler, nihayet bir gece saat dokuz buçukta denize çıktılar. Fakat o sahillerde rahat edemediler. Tekrar denize açıldılar. Otuz kayıktı. Bu otuz rakamına dikkat ediniz. Sahil sahil dolaşılar... Mezar taşlarına emin bir yer arıyorlardı.

İrlandaya yerleştiler. Yarım asır kaldılar. Âdetleri birazcık medenîleşti. Nihayet bir gün, bir gemici, tılsımlı taşa emin bir yer bulduğunu haber verdi. Bu metruk bir ada idi, otuz mağarası ve otuz granit abidesi vardı.

Bu otuz rakamı onları cezbetti. Otuz kayığı gene denize indirdiler.

Adayı zaptetmek kolay oldu. Yerlileri koğdular, denize attılar. Aşiret yerleşti ve tılsımlı mezar taşını, biraz evvel Vorskiye gösterdiğim yere koydular.

Burada bir parantez açacağım. Tarihî bazı hakikatler söylemek lâzım. Bu söyliyeceklerim fevkalâde mühimdir.

Sarek adasında, binlerce senedenberi Ligür denen insanlar otururdu. Bunlar mağara mahlûkları denen nesildendiler. Kudretli yapıcı idiler. Taş devrinde, şark medeniyetlerinden ilham alarak abideler dikiyorlar, yeraltı mezarlarını kazıyorlardı.

Kelt aşireti bu mağaraları ve abideleri buldu... Ligürler gibi yaşamağa başaldılar. Bu hayat bin, bin

beş yüz sene sürdü. Fakat kralların iktidarı, yavaş yavaş Golua rahiplerine intikal ediyordu.

Bu hâkimiyet onlara tılsımla taştan geliyordu. Zamanın ananelerine göre, insan kurban ediyorlar, çiçek yetiştiriyorlardı. Fakat asıl vazifeleri bu adada hayat veya ölüm veren taşın bekçiliğini etmekti.

O devirlerde, Hak-Taşı meydanda idi, bulunduğu mağaranın üstü açıktı. Tam şu bulunduğumuz yerde idi. Buraya hastalar geliyor, taşa yatıp iyileşiyorlar, ihtiyarlar taşa yatıp gençleşiyor, kısır kadınlar taşa yatıp hamile kalıyorlardı.

Bu taş, Brötanyanın asılardanberi sürüp gelen efsanesidir.

Don Lui gülümsedi, Vorskiye baktı:

— Acele etme Vorski. Şimdilik Golua rahipleri devrindeyiz. Senin, cinayetler devrine henüz gelmedik... Rahiplerden sonra, bu taşı uzun yıllar büyücülerle sihirbazlar istismar ettiler. Ondan sonra, Sarekin bir mabet gibi ziyaret edildiği devirler başlar.

Nihayet kilise cemaati bu işe set çekti. Mücadele açtı. Mazi mağlûp oldu. Dolmenin üstünü örttüler, Bohemya krallarının mezar taşı gözden kayboldu...

Bütün bu efsaneler unutuldu.

Unutuldu derken, tamamile akıllardan çıktı demek istemiyorum. Hak-Taşı ismi ağızlarda idi. Fakat nerede olduğunu bilmiyorlardı, ne olduğu da bilinmemeğe başladı. Nesilden nesle, ağızdan ağıza bu efsane geçti... Eski efsanelere yeni efsaneler ilâve edildi. Korkunç hadiseler anlatılmağa başladı.

Efsaneler üzerinde duran ve onları teşrihe kalkan insanlar vardır. On beşinci asırda baba Toma ile bugün Magönok bu işi yaptılar.

Baba Toma şairdi. Fena şairdi, çünkü bulunan mısraları kötü şeylerdir. Sarek mabedinde geçirdiği günleri bir manzume ile anlatmıştır. Adanın otuz dolmeninin resmini yapmıştır... İşte Magönok bunları buldu. Bu gece ben de Magönokun odasında ayni yazıları buldum ve tetkik ettim.

Magönok garip bir adamdı. Büyücü neslinden geldiği muhakkaktı. Her ayın altıncı günü çiçekli salip tepesinden çiçek koparan bezaylı peri muhakkak kendisiydi. O da hastalıklara iyi gelen nebatları bilirdi. Büyük kocaman çiçek yetiştirmek usulünü öğrenmişti... Hak-Taşını bulan, bastondan tılsımlı taşı alan odur... Fakat birdenbire adada başka biri daha peyda oldu. Kader bir misyoner yollamıştı. Bu adam Hak-Taşına sahip çıkıyordu. Bu adam Vorskiydi.

Don Lui bir bardak su daha içti ve Ottoya:

— Ona da ver bakalım, dedi. Susadın mı Vorski?

Vorski, ağaçta bitkin bir halde idi. Stefanla Patris gene müdahale ettiler, adam ölüverecek diye korkuyorlardı.

— Korkmayın, sözümü bitirinciye kadar ölmez. O da öğrenmek istiyor. Öyle değil mi Vorski?

— Hırsız!... Katil!...

— Demek hâlâ Fransuanın nerede olduğunu söylemek istemiyorsun.

— Katil... Haydut...

— Öyle ise olduğun yerde kal... Biraz ıztırap sıhhate iyi gelir... Hem herkese öylc ıztırap çektirdin ki... Kerata seni...

Bunu sert ve asabî söyledi. Bin türlü işkence gören, bir çok haydutlarla uğraşan bu adam, böylesini görmemişti.

Devam etti:

— Otuz beş sene evvel Bohemyadan bir kadın geldi. Çok güzel bir kadındı. Aslı Macardı.. İsmi falcıya çıktı. İstikbali söylüyordu, maziyi biliyordu. Medyumdu. Vagnerin dostu, Berutun bânisi, yarı meczup kral ikinci Luinin nazarı dikkatini celbetti. Deli ile falcının münasebeti bir kaç sene sürdü. Nihayet bir gün kral kendini kayıktan Stranberg gölüne attı. Acaba intihar mı idi yoksa cinayet mi? İntihara sebep yoktu. Cinayete sebep yoktu. Yalnız bilinen bir şey var. Falcı kralın yanında. Ertesi gün, elmasları, parası elinden alındı, hudut dışına çıkarıldı.

Bu münasebetten bir de çocuk peyda etmişti. Aleksi Vorski ile beraber Bohemyada, Yoasmital şehrine yerleştiler. Kadın oğluna, sihir, büyü ve dolandırıcılık öğretti.

Zu çocuk ta yarı meczuptu. Çok haditti. Geceleri kâbuslar geçirir, gündüzleri hayal görür. Yalana doğru diye inanır, doğruya yalan diye inanmazdı. Hayal ile hakikati tefrik edemezdi. Kulağına bir efsane çalınmış ve bu efsane zihninde yer etmişti. Bir tılsımlı taş vardı. Bu taşı periler saklamıştı ve taşı bir kralzade bulup meydana çıkaracaktı.

Anası oğluna:

— Kralzade sensin, diyordu. Eğer o taşı bulursan, kama altında can vermekten kurtulursun, kral olursun.

Bu telkine bir de çingenenin falı inzimam etti. Karısı haça mıhlanarak ölecekti ve kendi de bir dost elile can verecekti.

Stefanın, mağarada Veronike anlattıklarını, Vorskinin nasıl evlendiğini, Fransuayı büyük babasının nasıl kaçırdığını anlatmağa lüzum yok... Vorskinin, Hak-Taşı etrafındaki macerasını söyliyeceğim.

Vorski, Ponitopta, üsera karargâhında mahpus. İsmi Vorski değil, Loterbah. İlk defa idama mahkûm edilip Fontenblo ormanına kaçtığı zaman orada eski uşaklarından Loterbaha tesadüf etti.

Onu öldürdü,kendi elbiselerini giydirdi. Zabıta aldandı. Vorskinin cesedini bulup gömdüler... Fakat Vorski de Loterbah ismile gene yakalandı ve üsera karargâhına hapsedildi.

İlk karısı Elfrid te oğlu Reynoldla, Sarek mahzenlerinde yaşıyordu. Kadının vazifesi Mösyö Hergömonu tarassut etmek ve bu vasıta ile Veroniği bulmaktı. Fenalık yapmak zevki mi, rakibesinden intikam almak hissi mi? Her ne ise, kadın Vorskiye sadıktı. Üç sene toprak altında yaşadı. Yalnız geceleri çıktı, yiyeceklerini çalarak tedarik etti.

Karı kocanın nasıl buluştuklarını, nasıl muhavere ettiklerini bilmiyorum. Fakat her halde Vorskinin firarını karısı Elfrid hazırladı. Nihayet Vorski geçen sene, karargâhta tanıştığı iki hempası, Konrad ve Otto ile beraber kaçtı.

Takip edecekleri yol bir ok, bir rakam ve üç harfle işaret edilmişti. Arada sırada bir ağaç kovuğunda, izbe bir yerde durup karınlarını doyuruyorlar, oralarda yiyecek buluyorlardı. Gemene, Fauet, Rospordondan geçtiler, Reg-Meyle geldiler.

Orada Elfridle Reynold bekliyordu. Üç firariyi, Honorinin kanosuna bindirip adaya götürdüler, tünelden, yeraltındaki odalarına soktular. Kış geçti. Ve günden güne, Vorskinin müphem olan plânı, vazih bir şekil almağa başladı.

Garip şey değil mi? Harpten evvel adada oturduğu zaman, adanın esrarını duymamıştı. Elfrid, kocasına yazdığı mektuplarda bu efsaneyi anlattı. Hak-Taşından bahsetti. Bu esrarın, Vorski gibi bir adamda uyandıracağı hissi tahmin edersiniz. Bu taş, kralzadenin bulacağı taş değil miydi?... Ona asıl kuvveti veren, baba Tomanın eşarı oldu.

Fakat bu eşarı Magönok Mösyö Hergömona vermiş, Mösyö Hergömon bir kaç kopyasını almıştı. Vorskinin eline bu kopyalardan biri geçti. Mösyö Hergömon, haça gerilen kadınlardan birini Veroniğe benzetmişti...

İşte bu Vorskiyi bütün bütün çileden çıkardı.

Haktan ona bir vazife verilmişti.

Halbuki baba Tomanın şiirinde ne mana vardır, ne güzellik... Adeta çocuk karalamasıdır.

Size bu şiiri okuyayım:

On dört üç senesinde, Sarek adasında,
Kayıklar batacak, matem, cinayet olacak.
Ok, zehir, inilti ve korku...
Ölüm odaları, dört kadın haça mıhlı
Otuz tabuta, otuz kurban...

Anasının önünde, Habil Kabili öldürecek.
O zaman Alamanyalı baba, o merhametsiz,
Kaderin emirlerini ifa edecek.
Bir haziran gecesi, karısını da öldürecek.
Yerden gürültü çıkacak, alev fışkıracak
Hazinenin gizlendiği yeri bulacak.
Bu taş şimal barbarlarından çalınmıştır.
Hak taşıdır, ölüm veya can verir.

Don Lui, şiirin manasızlığını işaret ederek okuyordu. Bütün macera anlaşılıyordu.

Devam etti:

— Hadisenin nasıl zencirlendiğini görüyorsunuz... Baba Tomanın fena bir maksadı, suiniyeti yok. Şiir yazmak için yazıyor. Beğeniyor ve bir iki satırını da üşenmeden dolmene kazıyor.

Bu yazılar, dört asır sonra, mecnun, manyak birinin eline geçiyor.. Bunun manasız bir şiir olduğunu anlamıyor. Bu yazıları, Hak-Taşının incili sanıyor. Kendini peygamber yerine koyuyor ve mukaddes bir işin başarılmasına memur edildiği zehabile icraata geçiyor...

Yaptıklarını biliyorsunuz.

— 2 —

Peygamber Prens

Don Lui, tekrar Vorskiye hitap etti:

— Söylediklerim doğru ve tamam değil mi?

Vorski gözlerini kapamıştı. Başı önünde idi. Alnının damarları şişmişti. Stefanın müdahalesini kesmek için Don Lui atıldı:

— Söyliyeceksin... Fena azap çekmeğe başladın değil mi?... Söyle... Ne o, hâlâ mı inat?... Sen bilirsin. Siz Stefan, Fransuayı hiç merak etmeyin. Ondan ben mesulüm. Fakat bu canavara acımayın... Unutmayın, ki bütün bu cinayetleri soğukkanlılıkla hazırladı.

Şiirin yazılı olduğu defteri kapadı, cebine koydu ve devam etti:

— Haziran ayındayız. Otuz kişi ölecek... Baba Toma aklına esmiş, böyle yazmış. Adada otuz taş olduğu için, otuz kurbanı münasip görmüş. Fakat Vorski için bu kehanet esas. 17 haziranda otuz kurban lâzım. Bunun için de Sarekte bulunan yirmi dokuz kişinin, o tarihi beklemeleri lâzım. Otuzuncusu Vorskinin elindedir.

Fakat bir gün Vorski, Honorinle Magönokun adadan gettiklerini haber alıyor. Honorin tekrar gelecek, fakat Magönok?... Tılsımlı

taşı çalıp götürdüğünü de söyliyenler var. Konradla karısına emrediyor. Gidiniz ve onu öldürünüz.

Elfridle Konrad yola çıkıyorlar. Bir sabah bir otelde Elfrid Magönokun kahvesine zehir katıyor. (Şiirde zehir olacağı da yazılı değil mi?) Magönok yola çıkıyor. Yolda sancı başlıyor ve ölüyor. Elfrid Konrad geliyorlar, üstünü arıyorlar. Ne elmas var, ne de tılsımlı taş. Vorskinin ümidi boşa çıkıyor. Ceset önlerinde. Ne yapacaklar? Bir zaman Vorski ile hempalarının barındıkları kulübeye sokuyorlar... Veronik cesedi orada görüyor... Köye gidip haber veriyor. Fakat işin farkına varan Elfridle Konrad cesedi alıp bir şatonun bodrumuna atıyorlar.

Otuz kişi nasıl ölecek? Şiirde bu yok. Vorski Stefanla Fransuayı kaçırıyor. Adadan kolayca firar edebilmek için o Stefanla Reynold da Fransuanın elbiselerini giyiyorlar. İş kolay. Evde Mösyö Hergömonla ihtiyar Mariden başka kimse yok. Onları öldürecekler, Magönokun odasını arıyacaklar. Belki de tılsımlı taşı odasında bırakmıştır.

Evvelâ Mariyi öldürüyor. Yüzüne kan fışkırıyor. Birdenbire içine korku geliyor. Oğlunu Mösyö Hergömona saldırtıyor, kendisi kaçıyor.

Çocukla ihtiyar arasında mücadele uzun oluyor ve Veroniğin gözü önünde nihayet buluyor. Mösyö Hergömon ölüyor. Honorin geliyor. Yere seriliyor. Dört kurban.

Adada panik başlıyor. Ada halkı, Magönokun sözlerini hatırlıyorlar. Onun dedikleri çıkmağa başlıyor... Vorski ile oğlunun da istediği bu. Kanoya binip kayıklara hücum ediyorlar.

Kayıklar batacak, matem, cinayet olacak...

Honorin bu manzarayı görünce çıldırıyor ve kendini denize atıyor. Bir kaç gün Veronik adada rahat rahat dolaşıyor. Vorski ve oğlu, kanoya binip, Konradla Elfridi aramağa çıkıyorlar. Otto gece gündüz içip mahzende sızıyor. Elfridi buluyorlar, Magönokuncesedini bodrumdan çıkarıyorlar ve Sarek önünde denize atıyorlar. Otuzuncu kurbanın, Sarekte gömülmesi şart değil mi?

O zaman yirmi dört kişi ölmüş bulunuyor. Stefanla Fransua mahpus. Otto nöbetçilik ediyor. Arkinyad hemşireler çamaşırlıkta kapalı. Haça bağlanacaklar. Veronik onları kurtarmağa çalışıyor. Reynold iyi ok atar. Hemşireleri yaralıyor. Şiirde bu da yazılı. O gece, üstlerinden paralarını alıyor ve üçünü de çarmıha geriyor: Yirmi dokuz kurban.

Otuzuncu kurban kim olacak?

Dördüncü kadın kim olacak?

Don Lui biraz durdu, nefes aldı ve devam etti:

— Bu hususta kehanet çok sarih.

Anasının önünde Habil Kabili öldürecek.

Bir kaç satır sonra:

Bir haziran gecesi, karısını da öldürecek...

Vorski, bu iki satıra, istediği gibi mana vermişti. O zaman henüz Veroniği ele geçirmemişti. Haça mıhlanacak kadın karısı olacaktı. İlk karısı... Bu da kehanete mugayir değildi. Haça mıhlanacak kadın Kabilin anası olabileceği gibi, Habilin karısı da olabilirdi. Esasen falcı da söylemişti. Vorskinin karısı haçta can verecekti. Hangisi? Elfrid.

Ona sadık olan can yoldaşı ölecekti. Bu Vorskinin içine dert oldu. Fakat kadere itaat etmek lâzımdı... Bunun için oğlunu feda eden Vorski, karısını da feda edecekti.

İşte o aralık Veroniği gördü ve tanıdı.

Bu Vorski gibi bir adam için ne mühim bir şeydi. Kader, onun ayağına Veroniği göndermişti... Ya ona sahip olacak, ya onu feda edecekti. Vorski deli oldu... Eski rahiplerin geçtikleri daracık kaya yolundan yürüdü. Elinde altın bir orak vardı...

Ne ise, bundan sonrasını biliyorsunuz... İhtiyar rahibin de oynadığı oyunu gördünüz... Amma Vorski belki de hâlâ şüphededir. Otto, şu merdiveni biraz yaklaştır da, ayağını dayasın... Nasıl, biraz rahat ettin mi Vorski?..

Don Lui katılarak güldü:

— Bendim yavrum. İhtiyar rahip Don Lui Perenna, yahut Arsen Lüpendi. Halbuki, ada sahillerinde, tahtelbahirim suyun sathına çıktığı zaman, pek bir şey bilmiyordum.

Stefan şaştı:

— Bilmiyor mıydınız?

— Aşağı yukarı hiç bir şey bilmiyordum.

— Nasıl olur?... Ya şimdi anlatıklarınız!

— Bunları buraya geldikten sonra, dündenberi öğrendim.

— Kimden? Yanınızdan ayrılmadık.

— Buraya geldim ve evvelâ Stefanı buldum. Bereket versin derin bir yere düşmemiş ve sahile çıkmıştı. Kurtardım. Konuştum. Yarım saatte öğreneceğimi öğrendim. Adada araştırma yaptım. Senin odanda Vorski beyaz bir gömlekle, bir defter buldum. Defterde kehanet yazılıydı. Plânının ne olduğunu anladım.

Fransua ile anasının kaçtıkları tüneli takip ettim. Ağzı tıkanmıştı. Geri döndüm. Otto ile Konrada tesadüf ettim. Köprünün yanına yaptığınız geçidi yaktınız. Saat altı. Öbür tarafa nasıl geçeceğim? Prióreye nasıl gideceğim? Stefan Poternden dedi. Tekrar tahtelbahire

gırdik. Stefanın klavuzluğu ile Poterne geldik... Orada Tu-va-biyeni bulduk. Fransuanın kayığı altında uyuyordu. Tanıştık. Bibirimizden hoşlaştık. Yola çıktık. Bir yerde birdenbire köpek duraladı. Bir de baktım bir delik. Yerin altındaki dehlizlere girilen bir delik vardı. Bunu muhakkak Magönok açmıştı. Entrikanın tam göbeğine gelmiştim. Yerin üstüne de hâkimdim, altına da... Fakat saat sekizdi.

Fransuayı merak etmiyordum. Yazılıydı: «Habil, Kabili öldürecek.» Fakat Veronik işkenceye uğramış mıydı? Çünkü bu işkence «bir haziran gecesi» yapılacaktı. Acaba geç mi kalmıştım?

Geçirdiğimiz kötü anları hatırla Stefan! Nihayet V. d'H harfleri kazılmış çınarı gördük. Priöreden sesler duyuldu... Veroniği kurtaracaktık.

O aralık bir şey daha keşfettik Vorski... Bir kadın gördük... Taşın etrafında döneniyordu. Bizi görünce saklandı... Yakaladık. Stefanı tanıdı. Anladın değil mi Vorski? Elfridti. Evet, cinayet arkadaşındı... Bize oğlunun, kardeşile düello etmesine razı olduğunu söyledi. Çünkü kendi oğlu ötekini öldürecekti... Onu bir yere kapamıştın. Akşam çıktığı zaman, kendi oğlunun cesedini bulmuş... Şimdi, rakibesinin işkence edilmesini seyredip ondan intikam almış olacak, sonra da senden intikam alacaktı. Seni öldürecekti.

Âlâ. Ben tasvip ettim. Sen dolmene yaklaşırken ben onu sorguya çektim... Amma sesini duyunca, birdenbire isyan etmez mi?.. Efendisinin sesini duyar duymaz vaziyeti değişti. Seni görmek, sana tehlikeyi haber vermek istiyordu. Elinde kama, üzerime atıldı... Kendimi müdafaa için onu yarı yarıya öldürdüm. Bu can çekişen kadından nasıl istifade edebilirdim? Derhal bağladık... Onun cezasını sen verecektin Vorski... Stefana beyaz gömleğini giydirdim. Sen beyaz bir gölgenin peşinde koşarken ben Veroniğin yerine Elfridi koydum. Nasıl mı? Bu sana ait değil... Muvaffak oldum ya, sen ona bak.

Don Lui nefes aldı, sanki Vorskiye, keyifli bir masal anlatıyordu.

— Daha bitmedi, diye devam etti. Patris Belvalle Maroklular, yeraltı dehlizlerinde çalıştılar. Şiirin kehaneti malûmdu. Karın son nefesini verince, yerden alevler fışkıracak, gürültüler duyulacaktı. Baba Toma, hazinenin nerede olduğunu bilmiyordu. Bunu hiç kimse bilmiyordu.

Fakat ben buldum. Bulduktan sonra da Vorskiyi tuzağa düşürdüm. Magönokun açtığı yerden taşın durduğu salona indim. Tahtelbahirden dinamitleri, fişekleri getirdik. Vorski, merdivenin üstünde:

Öldü, dördüncü kadın da öldü! diye bağırınca, dan, dan, fişekler atıldı, dinamit patladı. Yer sarsıldı, göke alevler fışkırdı...

İşte böyle Vorski, artık zannederim, ki Fransuanın nerede olduğunu söylersin... Söylemiyor musun? Öyle ise Veroniği neden o salona getirdiğimi anlatayım. Başka götürecek yerim yoktu. Tahtelbahire mi? Yok canım. Deniz fırtınalı idi. Halbuki Veroniğin istirahate ihtiyacı vardı. Priöreye bırakamazdım, yanından ayrılamazdım. Bir uyku ilâcı verdim ve taşa yatırdım. Gözümün önünde idi... Geldin, gördün, afalladın... Kaçtınız, geri döndünüz. Konrad bana hücum etti. Zencilerden biri kamayı sapladı... Veroniği tahtelbahire götürdük, yerine Elfridi yatırdık. Geldin ve cesedi parçaladın... Şimdi de ağaca bağlısın. Yerin rahat. Bir müddet daha Fransua hakkında söyliyeceklerini bekliyebilirim.

Don Lui merdivene çıktı, Vorskiye yaklaştı... Vorski bu işkenceye tahammül edemiyecek hale gelmişti. Söyliyecekti.

— Daha hızlı söyle, işitmiyorum.

Vorski mırıldandı:

— Serbest kalacak mıyım?

— Namusum üzerine söz veriyorum. Hepimiz gideceğiz, yalnız Otto kalacak. O seni kurtarır.

— Hemen mi?

— Derhal.

— Öyle ise...

— Öyle ise?

— Fransua ölmedi.

— Kerata, bunu biliyorum. Nerede?

— Kayıkta bağlı.

— Kayadaki kayıkta mı?

— Evet.

Don Lui başını dövdü:

— Hay sersem hay!... Sana değil, kendime söylüyorum. Nasıl anlamadım? Tu-va-biyen kayığın yanından ayrılmıyordu... Peki amma, sen orada bir kayık olduğunu biliyor mıydın?

— Dün öğrendim.

— Oradan mı kaçacaktın?

— Evet.

— Pekâlâ, gene oradan kaç... Stefan!

Stefan Maru koşa koşa kayığa gidiyordu.

Don Lui haykırdı:

— Fransuayı kurtar, gemiye götür. Hareket emri ver. On dakikaya kadar gidiyoruz.

Vorskiye döndü:

— Allaha ısmarladık... Her macerada bir de aşk vardır. Stefanın telâşını görüyorsun ya. Evet, talebesini sever, fakat annesini daha çok seviyor... Veronik te bu aşka lâkayt değil. Bu sabah buluştukları zaman, sevincinden anladım. Evleneceklerine şüphe yok... Tabiî Veronik dul kaldıktan sonra evlenecek... Saadetlerine yegâne engel sensin... Sen kibar adamsın, mümkün olduğu kadar çabuk öl... Otto,

arkadaşını on dakika sonra ağaçtan indirebilirsin.

Don Lui, Patrisin koluna girdi. Yürüdüler. Patris dedi ki:

— Bu canavarı neye serbest bıraktın?

— Nasıl olsa yakayı ele verecek.

— Evet amma Hak-Taşını alırlar.

— İmkânı yok. Hiç değilse yirmi kişi lâzım. Ben bile şimdilik bundan vazgeçtim. Harpten sonra geleceğim.

— Kuzum, bu tılsımlı taş nedir?

— Ben buraya ayak basalı yirmi dört saat oldu. Halbuki bu muamma yirmi dört asırdır devam ediyor. Asır başına bir saat... Aferin Lüpen!

Sahile geldiler. Kayık boştu. Uzakta tahtelbahir görünüyordu.

Fransua onlara doğru koştu. Don Luinin ellerine sarıldı:

— Sizsiniz değil mi?... Beklediğim sizdiniz öyle mi?

— Beni bekleyip beklemediğini bilmiyorum amma, benim.

— Don Lui Perenna... Yani...

— Yetişir, öbür ismi söyleme... Hem benden bahsetmiyelim... Ben gelip geçtim. Sen ne âlemdesin... Büyük geçmiş olsun... Bütün gece kayıkta ne yaptın?

— Bağlı idim. Yattım.

— Korktun mu?

— Hayır... Tu-va-biyen geldi, içim rahatladı.

— O haydut seni nasıl tehdit etti?

— Hiç bir şey söylemedi. Düellodan sonra beni buraya getirdi, bağladı.

— O adamı biliyor musunuz?

— Hayır. Beni ve annemi öldürmek istediğini biliyorum. Başka bir şey bilmiyorum.

— Artık o adamdan hiç bir korkun kalmadı Fransua.

— Onu öldürmediniz ya?

— Hayır hayır... Onu zararsız bir mahlûk haline soktum. Haydi artık annenin yanına gidelim.

Tahtelbahirde Veronik bir şezlonga uzanmıştı... Rengi solgundu.

Fransua kollarına atıldı. Ana oğul, hıçkırarak ağlamağa başladılar. Karşılarına Tu-va-biyen geçmiş, göz açıp kapıyordu.

Fransua doğruldu:

— Anne, Don Lui burada.

Kadın Don Luinin elini tuttu, öptü.

Fransua:

— Bizi kurtardınız...

Diye söze başladı. Don Lui sözü kesti:

— Beni memnun etmek ister misin? Öyle ise teşekkür etme. Eğer birine teşekkür edeceksen, Tu-va-biyene teşekkür et... Onun çok yardımı oldu.

— Ya sizin?..

— Tu-va-biyen hem sessiz, hem de mütevazidir. Bense ne dilsizim ne de mütevazi...

— 8 —

Hak - Taşı

Tahtelbahir hareket etmişti. Don Lui, Patris ve Stefanla konuşuyordu:

— Şu Vorski ne canavar adam!.. Ben çok haydut gördüm amma, onun gibisini görmedi.

— Böyledir de...

— E, böyledir de ne?

— Tekrar ediyorum. Neden bu canavarı serbest bıraktın?... Cinayetlerinin cezasını çekmeliydi... Çekmiyecek, bundan sen mesulsün..

— Siz de bu fikirde misiniz Stafen?

— Bilmem. Fransuayı kurtarmak için her şeye razıydım. Amma.

— Amma serbest kalmasına razı değildiniz.

— O adam sağ kaldıkça, madam Hergömonla oğlu tehlikede demektir...

— Ne yapayım. Fransuayı kurtarmak için canını bağışladım. Canını bağışlayıp zabıtaya mı teslim edeydim?

— Daha iyi olmaz mıydı?

— Peki. Fakat zabıta tahkikata girişecek, Veronik Hergömonun kocası, Fransuanın babası olduğunu meydana çıkaracaktı. Bunu mu istiyordunuz.

Stefan haykırdı:

— Hayır, katiyen.

Patris düşündü:

— Bu daha fena olurdu. Fakat nasıl oldu da sen Don Lui, hepimizi tatmin edecek bir hal sureti bulamadın.

— Bir tek hal çaresi vardı.

— Ne idi?

— Ölüm.

Bir sessizlik oldu. Don Lui sordu:

— Vorski ölemeli miydi?

— Evet.

— Cevabınız pek katî olmadı... Karşınızda mücrim varmış gibi düşünün ve öyle cevap verin, Vorskinin idamı lâzım mıdır?

Derhal cevap verdiler:

— Evet.

Don Lui bir ıslık çaldı. Gelen tayfaya:

— İki dürbün getir! dedi.

Don Lui dürbünleri Patrisle Stefana verdi:

— Sarekten bir mil açıldık. Buruna bakınız, sandal yola çıkmış olacak.

Baktılar:

— Evet.

Stefan dedi ki:

— Evet amma, sandalda bir kişi var.

Patris te:

— Bir kişi var diye teyit etti.

— Biri kaçmış olacak... Bu da Vorskidir. Arkadaşını öldürdü...

Don Lui homurdandı:

— Belki de Otto onu öldürmüştür.

— Neden öldürsün?

— Falcının Vorskiye söylediğini hatırlayın:. «Karın haça mıhlanacak, sen bir arkadaş elile öleceksin.»

— Siz de mi fala inanıyorsunuz!

— Hayır, bunu tahmin etmekte başka sebepler var.

— Nedir?

— Veroniğin yerine Elfridi nasıl yatırdım.

— Nasıl yatırdınız?

— Kendime bir yardımcı buldum.

— Yardımcınız mı vardı?

— Evet.

— Kim?

— Otto.

— Yanımızdan ayrılmadınız... Onunla konumamıştınız.

— Siz Vorskiyi uzaklaştırırken ben Otto ile konuştum. Çabuk anlaştık. Para verdim ve Vorskinin Arkinyad hemşirelerden para aldığını ve sakladığını söyledim.

— Bunu nereden biliyordunuz?

— Vorskiye iki kişi sıra ile ihanet etti. Bunu Elfirid söylemişti. Bana Vorskinin mazisinden de o bahsetti.

— Otto ile bir tek defa konuştunuz?

— Elfirid öldükten ve fişekler patladıktan iki saat sonra, Vorski dolmenin altında sızdı. Otto nöbet bekliyordu... Bu fırsatı kaçırmadım. Otto silâhları boşalttı. Kurşunları çıkarıp kapsülleri bıraktı. Bana Vorskinin defteri ile saatini verdi. Ertesi günü bütün bunlarla büyücü rolü oynadım. Mucizeler yaptım.

— Ona Vorskiyi öldür demediniz ya?

— Hayır

— Şu halde...

— Vorski, Ottonun kendine ihanet ettiğini anlamadı mı zannediyorsunuz? Otto bunun farkında olmadı mı dersiniz? Otto Vorskiyi çözünce, Vorski hem paraları geri almak, hem de intikam almak için Ottoyu öldürecekti. Otto buna kanidi. O Vorskiyi öldürdü.

Sustular.

Uzakta, otuz tabutlu ada, yavaş yavaş gözden siliniyordu.

Netice

Arkaşutta, çamlar altında güzel bir villâ.

Veronik bahçede... Bir haftalık istirahatten sonra, eski neşesi yerine gelmiş. Biraz ötede Fransua Don Lui Perenna ile konuşurken, o, Stefanla bakışıyor.

O gün, Don Lui, Patrisle beraber, öğle yemeğine misafir gelmişti. Fransua, mütemadiyen soru-

yordu:

— Ne yaptınız?... Nereden anladınız?... Size kim rehberlik etti.

Veronik nihayet seslendi:

— Misafirimizin canını sıkıyorsun.

Don Lui kadına yaklaştı:

— Hayır, canımı sıkmıyor. Suallerine cevap vereceğim. Yalnız pot kırmaktan korkuyorum. Bu faciada bildikleri nedir?

Bunları yavaş sesle söylüyordu.

— Ben ne biliyorsam. Yalnız Vorskinin ismini bilmiyor.

— Rolünü.

— Biliyor. Vorski hapishane kaçkınıdır. Sarek efsanesine inanmış ve peygamber olmağa kalkmıştır. Baba Tomanın bir kaç mısraını göstermedim.

— Elfiridin size karşı olan kini.

— Kadını deli zannediyor. Ben de o kanaattayım... Sözlerine mana veremedim.

— Her ne ise, bütün mesele, Fransuanın, Vorskiyi bilmemesi ve babası olduğunu anlamaması lâzım.

— Evet. Bunu bilmiyecektir.

— Peki, Fransua kimin ismini taşıyacak?

— Ne demek istiyorsunuz?

— Fransua kimin oğludur? Fransua Vorski, büyük babasile beraber denizde on dört sene evvel boğuldu. Vorski bir sene evvel katledildi... Nüfus kütüğünden isimleri silindi. Ne olacak?

Veronik başını salladı ve gülümsedi:

— Bilmem. Her halde bütün bunlar düzelecek.

— Nasıl düzelir.

— Siz düzeltirsiniz.

Don Lui de gülümsedi:

— Size bir teklifim var. Babanız sizi, vaktile, zorla, uzak akrabalarınızdan birine verdi. Ondan bir çocuğunuz oldu. Kocanız öldü. Oğlunuzu babanız Sarek adasına kaçırdı. Babanızla beraber Hergömon ismi de unutuldu.

— Benim ismim. Nüfusta kaydım var: Veronik Hergömon.

— Evlendiniz, genç kızlık isminiz silindi.

— O halde Vorski ismini taşıyorum.

— Hayır, siz Vorski ile değil, uzak bir akrabanızla evlendinizdi.

— İsmi?

— Jan Maru... Nüfus kaydında yazılıdır... İşte sizin nüfusunuz da bende. Okuyunuz.

Veronik hayretle baktı:

— Peki amma, neden bu ismi intihap ettiniz?

— Oğlunuz Vorski veya Hergömon isimlerini taşımasın diye. İşte onun da nüfus kâğıdı: Fransua Maru.

Kadın kızardı ve gene sordu:

— Neden bu ismi intihap ettiniz?

— Bu isim Stefanın ismidir. Fransua da artık Stefandan ayrılmıyacaktır. Stefan ölen kocanızın

akrabasıdır. Onunla dost olabilirsiniz. Samimî görüşebilirsiniz. Muvafık değil mi?

Veronik başını önüne iğdi:

— Muvafık.

— Ve ileride, eğer siz Stefanın ismini taşırsınız, oğlunuzun bu ismi şimdiden benimsemiş olması çok daha iyidir... Size mesut bir ömür temenni ederim.

Kadını selâmladı, Fransuanın yanına gitti.

— Şimdi gelelim sana yavrum. Hak-Taşından ve o hayduttan, o canavardan bahsedelim.

— Evvelâ: Neden onu yakalamak için bütün gece beklediniz?... Onlar periler dolmeninde uyurken yakalıyabilirdiniz.

— Tamam, doğru. İş on beş saat evvel biterdi. Fakat seni kurtarabilir miydik? Ona mağlûp olduğunu, hayale kapıldığını anlatmak lâzımdı. Yoksa senin nerede olduğunu söylemiyecekti... Hem de benim huyum böyledir. Biraz da eğlenmek, gülmek isterim. Herifi serseme çevirdikçe, gülmekten katılıyordum.

Çocuk ta gülüyordu. Don Lui yanağından öptü:

— Bu kusurumu affettin ya?

— Eğer iki sualim daha kaldı, onlara da cevap verirseniz affederim. Biri ehemmiyetli dğeil.

— Sor.

— Yüzük meselesi. Evvelâ annemin, sonra Elfiridin parmağına taktığınız yüzüğü nereden buldunuz?

— Gece o yüzüğü ben yapıverdim.

— Evet amma haydut anasının yüzüğü olduğunu tastik etti.

— Çünkü yüzük anasının yüzüğüne benziyordu.

— Peki nereden biliyordunuz?

— Kendisi söyledi.

— Yok canım.

— Evet. Dolmenin altında sızmış yatarken sayıklıyordu. Anasını sayıklıyordu. Sözlerini dinledim. Esasen Elfirid te biraz anlatmıştı... Basit şey bunlar çocuğum.

— Ya Hak-Taşı muamması? O basit değil. Asırlardanberi bu muammayı halledememişler. Siz bir kaç saatte hallettiniz.

— Hayır, bir kaç dakikada Fransua. Büyük babanın Patrise yazdığı mektupları okudum ve muammayı hallettim. Ben de büyük babana mektup yazdım ve Hak-Taşının nerede olduğunu bildirdim.

— Peki, bu Hak-Taşı nedir?

— Siz mucizeye inanıyorsunuz.

Hepsi itiraz ettiler:

— Hayır, inanmayız.

— Peki, Magönokun kocaman, gayri tabiî çiçekler yetiştirmesine ne dediniz?... Bazı topraklarda, taşlarda, radyoaktif maddeler vardır. Üranyom, Toryom, Helyom...

Fransua atıldı:

— Radyom...

— Tamam... Radyom. Ada top-

raklarında bütün bu maddeler vardır ve Hak-Taşı da radyomlu bir taştır... Radyom nadir bulunur. Bu taşta biraz fazla var. Radyoaktivi kuvvetli bir taş.

— Peki, Magönokun batsonda bulduğu o elini yakan taş ta radyom mu?

— Muhakkak. Bir parça radyom. Kimya âlimi Küri ile Anribek tecrübeyi yaptılar. Ceplerine bir parçacık radyom koydular. Radyom kumaşı yaktı. Magönok taşı elinde sakladı. Tabiî el yandı. «Hak-Taşı cehennem gibi yakarken, ya can ya ölüm verir» sözü buradan çıktı.

Fransua annesinin yanına gitti:

— Hak-Taşına sahibiz. Elimizde bir servet var. Ne yapacağız?

Veronik doğruldu:

— Sarek adasından hiç bir şey istemem. Çalışıp yaşarız.

Don Lui:

— İyi amma, Priöre sizindir, dedi.

— Hayır, Veronik Hergömon artık yoktur... Dedim ya, çalışır geçiniriz.

Don Lui güldü:

— Patrisle ben tekrar Adaya gittik. Evde, babanızın bir çekmesinde kapalı bir zarf bulduk. Açtık. İçinden yirmi bin frank varidat getiren esham çıktı. Bir de mektup vardı. Babanız mektupta bu eshamın on sekiz yaşına gelince, torunu Fransuaya verilmesini vasiyet ediyor ve onu Stefana emanet ediyor.

İşte mektup, işte esham... Bunu reddedemezsiniz. Şimdi ortada bir Hak-Taşı kalıyor. Bu radyom madenini ne yapacağız. Kimin olacak?

— Sizin.

— Benim mi?

— Evet. Onu siz buldunuz. Mahiyetini siz meydana çıkardınız.

— O maden muazzam bir servettir amma.

— İyi ya. Siz ondan herkesten daha fazla istifade etmesini bilirsiniz.

Don Lui güldü:

— Hakkınız var. Taşı Fransaya nakledeceğim ve millî bir lâboratuar tesis edeceğiz... Buna razı mısınız?

— Elbette.

Don Lui, Tu-va-biyeni kucağına aldı:

— Bu işte senin hakkın var, dedi. Tu-va-biyen... Her şey yolunda!